

INFORMAČNÉ VZDELÁVANIE V PODMIENKACH SLOVENSKÝCH VYSOKÝCH ŠKÔL

analytická štúdia

Slovenská
asociácia
knižníc

Slovenská asociácia knižníc

**Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých
škôl – analytická štúdia**

**Vyhodnotenie prieskumov akademických knižníc a návrh
konceptie vzdelávania**

Beáta Bellérová, Daniela Džuganová, Daniela Gondová, Ľudmila Homolová,
Mária Kadnárová, Eva Matušovičová, Alena Poláčiková

Bratislava 2010

**INFORMAČNÉ VZDELÁVANIE V PODMIENKACH SLOVENSKÝCH
VYSOKÝCH ŠKÔL – ANALYTICKÁ ŠTÚDIA**

Vyhodnotenie prieskumov akademických knižníc a návrh koncepcie vzdelávania.

Autori: Beáta Bellérová, Daniela Džuganová, Daniela Gondová, Ľudmila Homolová,
Mária Kadnárová, Eva Matušovičová, Alena Poláčiková

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani jeho žiadnu časť nemožno reprodukovat', ukladať do informačných systémov alebo inak reprodukovat' bez súhlasu majiteľov práv.

Za odbornú a jazykovú stránku tejto publikácie zodpovedajú autori.

Tlač: EQUILIBRIA, s. r. o.

Rok vydania: 2010

Náklad: 80 ks

Rozsah strán: 116

Vydanie: prvé

ISBN 978-80-89284-69-6

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SLOVENSKÁ
PEDAGOGICKÁ
KNIŽNICA

Autorský kolektív ďakuje kolegyniam a kolegom v akademických knižniciach za spoluprácu pri realizácii dotazníkových prieskumov.

Poďakovanie patrí aj vedeniu Slovenskej pedagogickej knižnice v Bratislave za podporu a pomoc pri spracovaní štúdie.

Obsah

Úvod

1 Vymedzenie pojmov a stručný prehľad súčasného stavu	9
1.1 Informačná gramotnosť a jej funkcie	9
1.2 Informačné vzdelávanie a jeho obsah	10
1.3 Trendy v oblasti informačného vzdelávania na vysokých školách	12
1.4 Informačné vzdelávanie v slovenskom akademickom prostredí	14
2 Projekty IGPAK1 a IGPAK2	28
2.1 Prieskum informačnej gramotnosti študentov slovenských vysokých škôl IGPAK1	28
2.2 Prieskum informačnej gramotnosti študentov slovenských vysokých škôl IGPAK2	55
2.3 Zhrnutie a analýza vybraných výsledkov prieskumov	69
3 Konceptia obsahu informačného vzdelávania na slovenských vysokých školách	74
Záver	
Literatúra	
Príloha č. 1 Celkové výsledky prieskumu IGPAK2 (2009)	86
Príloha č. 2 Celkové výsledky prieskumu IGPAK1 (2007)	109

ZOZNAM SKRATIEK

ACRL	Association of College and Research Libraries
AK	akademická knižnica
ALA	American Library Association
APS	American Physical Society
DISCUS	Developing Information Skills & Competence for University Students
EIZ	elektronické informačné zdroje, v tomto prípade chápané ako licencované databázy sprostredkované knižnicami
IFLA	International Federation of Library Associations and Institutions
IGPAK	Informačná gramotnosť používateľov akademických knižníc
IKT	informačné a komunikačné technológie
IVIG	Odborná komisia pre informačnú výchovu a informačnú gramotnosť Asociácie knižníc vysokých škôl ČR
IV	informačné vzdelávanie
IVO	Inštitút pre verejné otázky
KIS	knižnično-informačný systém
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
NAKLIV	Národní klastr informačného vzdelávania
NFIL	National Forum on Information Literacy
SAK	Slovenská asociácia knižníc
SCONUL	Society of College, National and University Libraries
SWIM	Streaming Webbased Information Modules
VŠ	vysoká škola
VVŠ	verejná vysoká škola
SVŠ	súkromná vysoká škola
ŠVŠ	štátna vysoká škola
ZŠ	základná škola
VISION	Virtual Services for Information Online

Úvod

Svet, v ktorom žijeme, sa rýchlo mení. Ak má jednotlivec obstáť v dynamickom prostredí, musí sa prispôbiť jeho požiadavkám, rozširovať svoje schopnosti a zručnosti tak, aby dokázal využiť možnosti a príležitosti, ktoré moderná spoločnosť poskytuje. V súvislosti s množinou vedomostí a zručností pre určitú činnosť sa často používa pojem gramotnosť, pričom pre plnohodnotné zapojenie do nášho spoločenského prostredia je potrebné získanie gramotností rôzneho typu. Kellner (2001) napríklad uvádza, že okrem čítania, písania a ďalších tradičných gramotností potrebujeme v ére technologickej revolúcie a nových technológií rozvinúť nové formy mediálnej gramotnosti, počítačovej gramotnosti a multimediálnej gramotnosti, ktoré sa často nazývajú aj multigramotnosťami. Medzi znalosti súčasného sveta však patrí aj ekologická gramotnosť, ekonomická a finančná gramotnosť a množstvo iných kompetencií, ktoré nám umožňujú primerane žiť v našom spoločenskom prostredí.

Schopnosť uvedomiť si potrebu informácií, vedieť ich vyhľadať, hodnotiť, spracovať a komunikovať sa považuje za informačnú gramotnosť. Hovorí sa o nej niekedy aj ako o základnej gramotnosti pre informačnú spoločnosť, hoci sa často nerozlišuje medzi informačnou gramotnosťou a informačno-technologickou gramotnosťou. Technológia je bránou, ktorá nám v súčasnosti sprostredkúva cestu k informáciám. Narastá však presvedčenie, že schopnosť človeka pracovať s informáciami (riešiť problémy a kriticky hodnotiť informácie) viac vypovedá o jeho budúcom úspechu ako jeho znalosť konkrétneho softvéru či hardvéru (Farmer – Henri, 2008). Na druhej strane, orientácia vo svete informácií a zvládnutie informačných a komunikačných technológií sú čím ďalej, tým viac prepojené, viažu sa na ďalšie druhy gramotností, preto sa na získavanie vedomostí a zručností pre modernú spoločnosť nedá nazerať izolovane.

V súvislosti s nárokmi, ktoré sa kladú na súčasného človeka vznikajú požiadavky nielen na jednotlivca, ale najmä na vzdelávací systém, ktorý by sa mal postupne prispôbovať. Zdôrazňuje sa požiadavka koncepcnosti a systémového prístupu. Steinerová (2006) považuje za hlavné problémy informačnej gramotnosti na Slovensku (okrem iného) nedostatok jasne definovanej vízie a nedostatok koordinácie, nie je to však iba problém informačnej gramotnosti ale aj ďalších. Chýbajú koncepcné materiály a rámce určujúce kompetencie a zodpovednosti.

Problematika získavania informačnej gramotnosti, ktoré sa realizuje prostredníctvom informačného vzdelávania, sa v našom prostredí považuje viac za agendu knižníc, ako vzdelávacieho systému. Možno povedať, že je dlhodobo v centre záujmu knihovníkov, knižníc a ich združení, na druhej strane je takmer mimo záujmu školského systému, pedagógov a učebných osnov. Zahraničná prax ukazuje, že nadobúdanie kompetencií, vrátane informačnej gramotnosti, pre život v súčasnej spoločnosti musí byť neoddeliteľnou súčasťou všetkých stupňov a zložiek vzdelávania. Knihovníci akademických knižníc a Slovenská asociácia knižníc (SAK) si túto skutočnosť uvedomujú, preto považujú za potrebné upozorňovať na problémy a navrhovať možné riešenia s cieľom dosiahnuť, aby sa informačné vzdelávanie stalo súčasťou učebných osnov. Jedným zo spôsobov, ako sa priblížiť k tomuto cieľu, je nielen dôkladná analýza situácie v oblasti informačnej gramotnosti a informačného vzdelávania v podmienkach vysokých škôl, ako východísk pre spoločné hľadanie koncepčných riešení, ale aj príprava odporúčaní pre informačné vzdelávanie na slovenských vysokých školách.

Autorky

November 2010

1 Vymedzenie pojmov a stručný prehľad súčasného stavu

1.1 Informačná gramotnosť a jej funkcie

Informačná gramotnosť v najširšom ponímaní bezprostredne súvisí s komunikačnými a interpretačnými procesmi, t. j. takým poznaním a využívaním komunikačných kanálov, ktoré umožňujú vyhľadanie informácie a jej hodnotenie, pochopenie, spracovanie a prezentáciu.

Termín informačná gramotnosť sa zrejme po prvýkrát objavil v roku 1974 a jeho autor, Paul Zurkowski – prezident Information Industry Association, ho uviedol v nasledovnom kontexte „*Ludí trénovaných v aplikácii informačných zdrojov do svojej práce možno nazvať informačne gramotnými.*“ (Corall, 2008). O školeniach orientovaných na prácu s informačnými zdrojmi sa však nezačalo hovoriť až v 70-tych rokoch, knižnice ich organizovali a ponúkali svojim používateľom už oveľa skôr.

Pod pojmami informačná výchova, informačná príprava, príprava používateľov knižníc, či neskôr informačné vzdelávanie sa realizovalo množstvo aktivít vo verejných, školských a akademických knižniciach v zahraničí aj na Slovensku. Postupne sa menil názov, metódy, formy týchto aktivít a v prostredí moderných univerzít v zahraničí nastal ich presah z „teritória“ knižníc do študijných programov a jednotlivých predmetov. Témy informačného vzdelávania reflektovali meniace sa komunikačné prostredie a posunuli sa od úzkeho chápania školenia pre používateľov knižničných služieb po všetky aspekty práce s informáciami vo virtuálnom prostredí.

Podľa materiálu Americkej asociácie akademických a vedeckých knižníc (ACRL) A Progress Report on Information Literacy (1998, nestr.) „*Informačne gramotní ľudia sú pripravení na efektívne rozhodovanie, slobodu výberu a plnú účasť v demokratickej spoločnosti.*“. Takéto chápanie presahuje rámec knižničnej práce a potvrdzuje, že otázky zvyšovania informačnej gramotnosti bezprostredne súvisia so systémom vzdelávania (Džuganová, 2007). S. Corall (2008) uvádza, že význam informačnej gramotnosti pre formálne vzdelávanie je všeobecne akceptovaný a je tiež uznávaný jej prínos ako nástroja umožňujúceho osobný, ekonomický, spoločenský a kultúrny rozvoj. Zdôraznením dôležitosti informačnej gramotnosti pre každodenný život jednotlivca a celej spoločnosti je fakt, že americký prezident Barack Obama vyhlásil október 2009 za *National Information Literacy Awareness Month* (Mesiac národnej informačnej gramotnosti). Vo vyhlásení sa o. i. uvádza: „*Okrem základných zručností*

čítania, písania a aritmetiky, je rovnako dôležité, aby naši študenti mali k dispozícii nástroje potrebné na využitie dostupných informácií. Schopnosť hľadať, nájsť a dešifrovať informácie možno využiť pri nespočetných životných rozhodnutiach, či už finančných, týkajúcich sa zdravia, vzdelávacích alebo technických.“ (National Information Literacy Awareness Month, 2009).

V našich podmienkach sa často stretávame s neakceptovaním informačnej gramotnosti ako kľúčovej kompetencie 21. storočia, resp. zväčša zostáva jej akceptácia iba v deklaratívnej rovine. Nasvedčuje tomu situácia v prostredí slovenských vysokých škôl. Súvisí to zrejme aj s úrovňou informačných potrieb. **Informačná potreba študentov vysokej školy bezprostredne súvisí so spôsobom výučby, s tým, do akej miery je problémovo orientovaná, zameraná na kritické myslenie a samostatné štúdium.**

Veľmi často sa v prostredí našich vysokých škôl informačná gramotnosť zamieňa s počítačovou gramotnosťou. Študenti prichádzajúci na vysoké školy majú určité informačné a technologické zručnosti. Možno predpokladať, že každý študent vie pracovať s počítačom, ale nie vždy sú jeho vedomosti a zručnosti dostatočne hlboké. Takisto vie takmer každý pracovať s informáciami, otázkou je, nakoľko efektívne a kvalitne.

1.2 Informačné vzdelávanie a jeho obsah

Obsah informačného vzdelávania bezprostredne súvisí s určením požiadaviek na informačnú gramotnosť. Model informačnej gramotnosti, ktorý vznikol na pôde britskej asociácie knižnic *Society of College, National and University Libraries (SCONUL)* opisuje jej sedem hlavných zručností (pilierov) nasledovne:

- schopnosť uvedomiť si potrebu informácií,
- schopnosť rozlíšiť spôsoby, akými možno prekonať informačný problém,
- schopnosť vytvoriť stratégiu pre nájdenie informácie,
- schopnosť nájsť a získať informácie,
- schopnosť porovnať a hodnotiť informácie získané z rozličných zdrojov,
- schopnosť organizovať, aplikovať a sprostredkovať informácie iným (ľuďom) spôsobom vhodným k situácii,
- schopnosť syntetizovať a stavať na existujúcej informácii, prispieť k tvorbe nových poznatkov (Information Skills in Higher Education, 2004).

USA, ako jeden z prvých štátov na svete, prijali štandardy informačnej gramotnosti pre vysokoškolské vzdelávanie. Ich návrh vznikol v rámci *Association of College and Research Libraries (ACRL)*, ktorá je organizačnou súčasťou *American Library Association (ALA)* a sú všeobecne známe ako ALA štandardy (ACRL, 2000). Tieto sú rámcom pre hodnotenie informačne gramotného jednotlivca, zdôrazňujú potrebu systematického procesu, v ktorom sú zainteresovaní rovnako pedagógovia ako knihovníci. Pozostávajú z piatich štandardov a dvadsiatich dvoch indikátorov výkonu. Možno v nich identifikovať nielen vedomosti a zručnosti súvisiace s vyhľadávaním a spracovaním informácií, ale aj so základmi vedecko-výskumnej práce, práce s odborným textom, kritickým myslením, odborným publikovaním a vedeckou komunikáciou. Pojem „získavanie informácií“ je v nich chápaný v širšom zmysle, nielen ako informácie získané z informačného prameňa (článku, monografie...) ale aj prostredníctvom vlastného výskumu.

V Českej republike *Asociace knihoven vysokých škol* prijala Štandardy informačnej gramotnosti vysokoškolského študenta, ktoré vymedzujú informačne gramotného študenta o. i. ako jedinca schopného porozumieť odborným textom svojho študijného odboru, abstrahovať z nich podstatné myšlienky, písať odborné texty s využitím poznatkov z informačných zdrojov; poznajúceho a využívajúceho informačné zdroje svojho odboru; využívajúceho pramene numerických a technických informácií; ovládajúceho materinský jazyk a používajúceho odbornú terminológiu v tomto jazyku i jazyku cudzom, najmä angličtine; využívajúceho bežne dostupné informačné a komunikačné technológie potrebné pre vyhľadanie, získanie, spracovanie a prezentáciu informácií; uvedomujúceho si morálne a právne aspekty využívania informácií (IVIG, 2008).

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) vypracovala smernicu informačnej gramotnosti pre celoživotné vzdelávanie. Informačné kompetencie vymedzuje z hľadiska prístupu, hodnotenia a použitia tak, že používateľ pristupuje k informáciám efektívne a účinne, hodnotí ich kriticky a kompetentne, používa ich presne a tvorivo (IFLA Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning, 2006).

Vyššie opísané charakteristiky informačnej gramotnosti naznačujú, že knižnice sa týmto aktivitám intenzívne venujú, ale nemali by byť pri tom osamotené.

V prostredí vysokých škôl vyspelých krajín možno sledovať nasledovné tendencie:

- zvyšovanie nárokov na informačné kompetencie študentov,
- informačné vzdelávanie sa stáva súčasťou strategických dokumentov vysokých škôl,

- prvky informačného vzdelávania sú súčasťou študijného programu, či už formou samostatných predmetov, alebo zakomponované do odborných predmetov a ich zvládnutie je nevyhnutným predpokladom úspešného absolvovania štúdia,
- akademické knižnice aktívne spolupracujú s pedagógmi pri informačnom vzdelávaní.

Weber a Johnston (2006) hovoria **o vízii informačne gramotnej univerzity**. Názor, že informačnú gramotnosť treba integrovať do učebných osnov nie je novinkou. Existujúce stratégie spravidla zdôrazňujú nevyhnutnosť úzkej spolupráce pedagógov a knihovníkov.

Rockman (2002) napr. charakterizuje generáciu ľudí narodených medzi 1977 a 1997 ako *Net Generation*, ktorá vyrástla v prostredí internetu, ako nedostatočne kritických spotrebiteľov a nedostatočne etických tvorcov informácií. Tento jav možno sledovať aj v podmienkach vysokých škôl a jeho odrazom je väčší dôraz na problematiku kritického hodnotenia zdrojov informácií, rešpektovania autorských práv a etiku publikovania v informačnom vzdelávaní.

Obsah informačného vzdelávania je odvodený z predpokladu, že najdôležitejšou úlohou školy je rozvíjať osobnosť študenta, a hlavne ho pripravovať pre jeho život v informačnej spoločnosti. Pedagógovia, ale aj akademické knižnice, musia prispieť k systematickému budovaniu didaktiky informačného vzdelávania. Rozvíjaním funkčnej, informačnej, digitálnej, počítačovej či sieťovej gramotnosti sa informačné vzdelávanie profiluje ako komplexný proces získavania vedomostí a schopností z rôznych disciplín. Dôležitou zložkou informačného vzdelávania je taktiež technológmi spracovávaná medziľudská komunikácia i kooperácia a využívanie ich potenciálu pri výučbe a výchove. Informačné vzdelávanie však neakceptuje len ovládanie príslušných informačných a komunikačných technológií. Jeho významným cieľom je prispievať spolu s ostatnými predmetmi vzdelávania k rozvíjaniu kognitívnych schopností ako u študenta na škole, tak aj u dospelých v systéme celoživotného vzdelávania.

1.3 Trendy v oblasti informačného vzdelávania na vysokých školách

V zahraničí existuje niekoľko iniciatív, ktoré na rôznych úrovniach a rozličnými formami podporujú vzdelávanie zamerané na zvyšovanie informačnej gramotnosti. Najviac projektov tohto typu vzniklo na univerzitách a v akademických knižniciach. Ako uvádza Štasselová (2010) „*Akademické knižnice zahraničných univerzít sa tešia značnej pozornosti svojich alma mater a sú považované za centrá podpory kvalitného pedagogického procesu, zmysluplného tvorivého bádania a vzdelávania celej akademickej obce. Vedenia mnohých zahraničných*

univerzít investujú nemalé finančné prostriedky nielen do pravidelného dopĺňovania fondu knižnice, nákupu licencií odborných databáz, technického a personálneho vybavenia, ale v značnej miere aj do moderného architektonického riešenia a vybavenia budov a interiérov knižníc, ktoré následne poskytujú pre svojich používateľov príjemné a tvorivé prostredie pre vzdelávanie a výskum.“

V USA vzniklo v roku 1989 *National Forum on Information Literacy* (Národné fórum pre informačnú gramotnosť) ako reakcia na odporúčania Výboru pre informačnú gramotnosť Americkej asociácie knižníc. V súčasnosti v rámci Národného fóra pre informačnú gramotnosť spolupracuje viac ako 93 organizácií na národnej a medzinárodnej úrovni. Jeho hlavným poslaním je presadzovať filozofiu a začleniť praktické postupy informačnej gramotnosti do všetkých oblastí americkej spoločnosti. Na internetovej stránke fóra sú prístupné rôzne projekty, výučbové materiály, tutoriály a iné dokumenty na podporu informačného vzdelávania, ktoré vytvorili univerzity, knižnice a ďalšie spolupracujúce organizácie.

V Českej republike realizovali tri univerzity (Česká zemědělská univerzita v Prahe, České vysoké učení technické v Prahe a Západočeská univerzita v Plzni) s podporou Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy ČR centrálny rozvojový projekt *Informační vzdělávání bez bariér: webový portál pro rozvoj informační gramotnosti a podporu celoživotního vzdělávání*, ktorého výsledkom je portál *Infogram: portál pro informační gramotnost*. Známe sú podobné aktivity aj v ďalších krajinách. Univerzitná knižnica Technickej univerzity v Hamburgu s podporou E-learningového centra vypracovala dva úspešné online tutoriály: *DISCUS - Developing Information Skills & Competence for University Students* a projekt na podporu vedeckého publikovania *VISION - Virtual Services for Information Online*. Oba výukové materiály sú prístupné na internetovej stránke knižnice (TUHH Universitätsbibliothek, 2010). Cieľom projektu *NAKLIV - Národní klastr informačního vzdělávání*, vytvoreného na Masarykovej univerzite v Brne je vybudovanie siete a nadviazanie fungujúcej spolupráce medzi všetkými zúčastnenými inštitúciami. Inštitúcie, zapojené do projektu, majú skúsenosti s informačným vzdelávaním, všetky aktivity však doteraz riešili individuálne. Projekt *NAKLIV* tieto aktivity zjednocuje a podporuje spoluprácu všetkých zúčastnených partnerov. V rámci projektu budú vytvorené semináre a zorganizované workshopy, ktoré rozvíjajú zručnosti a kompetencie realizátorov informačného vzdelávania (*NAKLIV*, 2010).

Informačné vzdelávanie sa ustavične modernizuje nielen obsahom, ktorý sa vyvíja tak, ako sa vyvíjajú nástroje odbornej komunikácie a technológie, ale aj formami. Kontaktnú výučbu doplnili e-vzdelávacie nástroje, textové formy boli rozšírené o obrazové, zvukové a iné prvky.

Významným trendom sa stáva vysoká miera kooperácie a koordinácie aktivít na národnej, príp. medzinárodnej úrovni.

Príkladom medzinárodnej spolupráce je *Projekt digitálnej gramotnosti prostredníctvom flexibilného vyučovania: informačný prieskum a používanie informačných zdrojov v akademickom písaní* škandinávskych akademických knižníc (University of Bergen Library a Aalborg University Library) na báze multimediálneho programu SWIM (Streaming Webbased Information Modules) vyvinutého univerzitnou knižnicou v Aalborgu v roku 2002. Obsahom problémovo orientovaného interaktívneho videa je *vedenie pracovných skupín študentov od vyhľadávania informácií cez komunikovanie problémov k prezentovaniu výsledkov formou simulovaných akademických zadanií za aktívneho využívania priebežného hodnotenia postupov* (Skagen, 2006).

Tento postup má nesporne veľký význam z hľadiska racionalizácie činnosti, zvyšovania kvality ponúkaných služieb a vytvorenia lepších podmienok pre ich realizáciu, najmä na pôde knižníc, ale nielen ich.

1.4 Informačné vzdelávanie v slovenskom akademickom prostredí

Informačné vzdelávanie na slovenských vysokých školách zabezpečujú zväčša akademické knižnice. S cieľom získať podrobnejšie informácie o rozsahu, formách, tematickom zameraní, cieľovej skupine, technickom vybavení atď. sa uskutočnili dva prieskumy. Prvý prieskum sa realizoval v roku 2006, druhý o štyri roky neskôr. Jeho úlohou bolo zistiť, ako sa zmenila situácia v prostredí akademických knižníc. Prieskum sa uskutočnil v júni 2010 v prostredí verejného portálu *iAnkety.sk* za využitia predprogramovaných dotazníkových otázok, ktoré boli modifikované pre potreby zisťovania. Do prieskumu sa zapojilo celkom 34 AK (30 VVŠ, 2 ŠVŠ, 2 SVŠ), čo je 91,89 % z celkového počtu AK v SR (v roku 2007 to bolo len 18 AK).

Prehľad zúčastnených knižníc:

- Akadémia policajného zboru, Bratislava - Knižnica APZ,
- Bratislavská vysoká škola práva - Knižnica*,
- Ekonomická univerzita v Bratislave - Slovenská ekonomická knižnica EU v Bratislave,
- Katolícka univerzita v Ružomberku - Univerzitná knižnica,

- Poľnohospodárska univerzita v Nitre - Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre,
- Prešovská univerzita v Prešove - Univerzitná knižnica,
- Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave - Univerzitná knižnica,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave - Fakulta elektrotechniky a informatiky – Knižnica,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave - Fakulta informatiky a informačných technológií - Centrum informačných a knižničných služieb,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave - Materiálovotechnologická fakulta so sídlom v Trnave - Akademická knižnica,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave - Stavebná fakulta - Knižnica a informačné centrum,
- Slovenská technická univerzita v Bratislave - Strojnícka fakulta - Knižnica a informačné stredisko,
- Technická univerzita vo Zvolene - Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri TU vo Zvolene,
- Technická univerzita v Košiciach - Univerzitná knižnica,
- Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne - Univerzitná knižnica TnUAD,
- Trnavská univerzita v Trnave - Univerzitná knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Akademická knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Fakulta matematiky, fyziky a informatiky - Knižničné a edičné centrum,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Fakulta telesnej výchovy a športu – Knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Farmaceutická knižnica - Ústredná knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Filozofická fakulta - Ústredná knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Jesseniova lekárska fakulta so sídlom v Martine - Knižnica a študijno-informačné stredisko,
- Univerzita Komenského UK v Bratislave - Lekárska fakulta - Akademická knižnica,
- Univerzita Komenského UK v Bratislave - Právnická fakulta – Knižnica,
- Univerzita Komenského UK v Bratislave - Prírodovedecká fakulta - Ústredná knižnica,
- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre - Univerzitná knižnica,
- Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici - Univerzitná knižnica,
- Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach - Univerzitná knižnica,

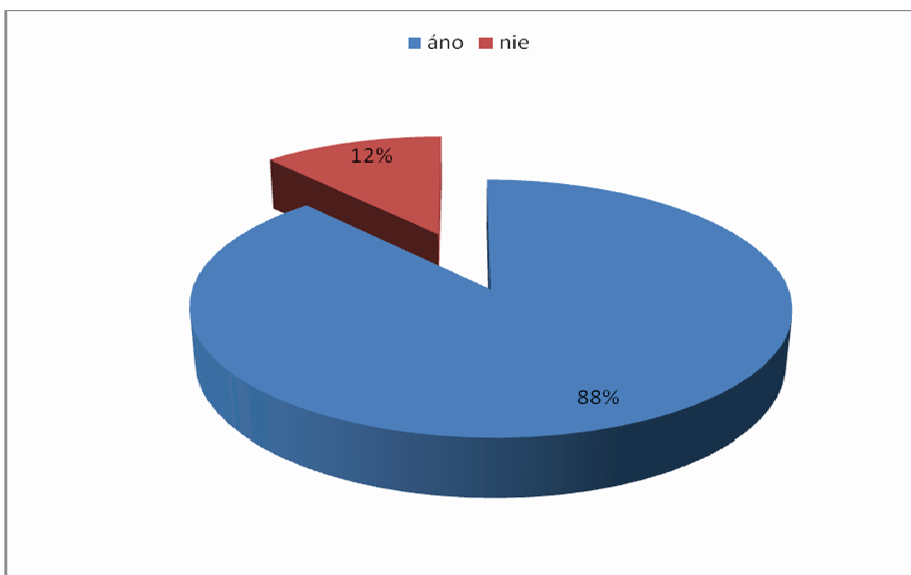
- Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach - Ústav vedeckých informácií a knižnica,
- Vysoká škola manažmentu v Trenčíne – Knižnica,
- Vysoká škola múzických umení v Bratislave - Ústredná knižnica a študijno-informačné centrum,
- Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave - Akademická knižnica VŠMU,
- Žilinská univerzita v Žiline - Univerzitná knižnica.

*od 1.9.2010 premenovaná na: Paneurópska vysoká škola Knižnica Paneurópskej vysokej školy (KPEVŠ)

Vyhodnotenie odpovedí na otázky prieskumu

1. Realizovala /realizuje Vaša AK samostatné podujatia venované informačnému vzdelávaniu?

Akademické knižnice už tradične realizujú informačné vzdelávanie rôznymi neformálnymi i formálnymi spôsobmi, pričom obsah je prispôbovaný aktuálnym trendom v oblasti knižnično-informačných služieb, informačných zdrojov a IKT. V ankete nás zaujímali rozdiely v obsahu, formách poskytovaného IV i vo vzťahu k požiadavkám VŠ a pokiaľ sa dalo odhaliť aj dôvody prípadných rozdielov. Najčastejšou odpoveďou bolo áno (88 % knižníc), len 4 AK (12 %) uviedli nie (1 ŠVŠ a 3 VVŠ). Možno konštatovať, že väčšina knižníc pokladá vzdelávanie používateľov za jednu z najdôležitejších činností a venuje jej primeranú pozornosť. Oproti roku 2006 je zreteľný aj dôraznejší prienik do oblasti formálneho vzdelávania. 19 AK vyučuje témy informačného vzdelávania v samostatnom predmete alebo v rámci iného študijného predmetu má časť hodín s témou IV. V roku 2006 len 3 VŠ mali vedením univerzity/fakulty schválenú koncepciu IV s dohodnutým objemom hodín v rámci formálneho vzdelávania danej VŠ.

Graf 1: Realizácia samostatného vzdelávacieho podujatia v AK

2. Koľko samostatných podujatí venovaných informačnému vzdelávaniu Vaša AK zabezpečovala/zabezpečuje počas akademického roka?

Cieľom tejto otázky bolo zistiť, akou formou sa informačné vzdelávanie robí a v akom rozsahu.

23 knižníc, uskutočňuje vzdelávanie formou prednášky najčastejšie v trvaní 4 a 14 hodín (15 %), najväčší rozsah hodín 28 a viac zabezpečuje (12 %) knižníc. Ak vychádzame z náročnosti prípravy kvalitnej prednášky, možno konštatovať, že zamestnanci knižníc venujú tejto forme veľa pozornosti.

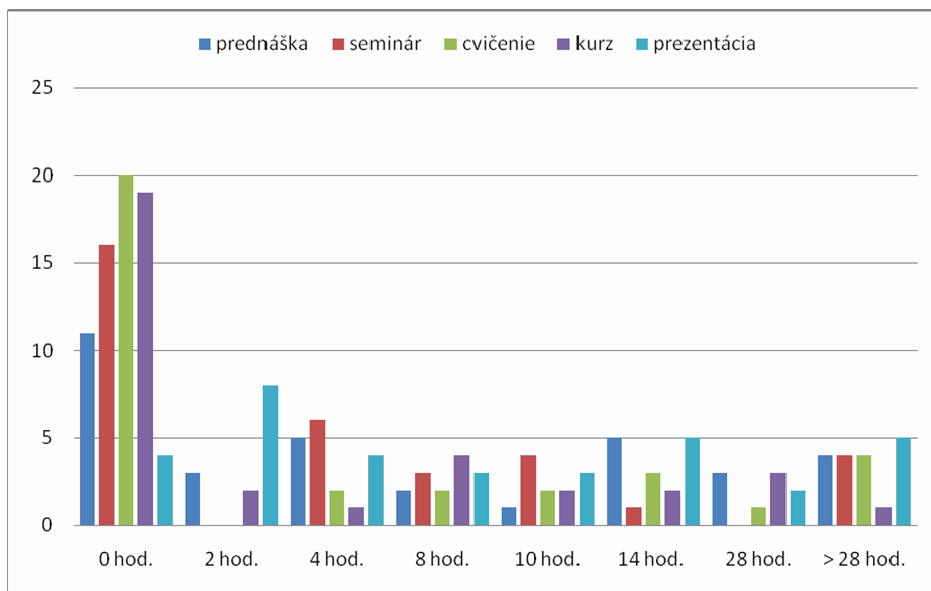
Vzdelávanie formou seminárov zabezpečuje z celkového počtu knižníc 18 v rozpätí 4 hodín (18 %), 10 hodín (12 %), a viac než 28 hodín (12 %).

Najmenej častou formou vzdelávania uskutočňovaného akademickými knižnicami boli cvičenia, ktoré realizovalo len 14 AK, najčastejšie v rozpätí viac ako 28 hodín (12 %).

Druhou najmenej často používanou formou vzdelávania boli kurzy, tie realizovalo celkom 15 AK najčastejšie v rozpätí 4 hodín.

Najvyužívanejšou formou informačného vzdelávania zo strany AK boli podľa očakávania prezentácie, tie realizuje až 30 knižníc najčastejšie v rozpätí 2 hodín (24 %), a v rozpätí 14 a viac ako 28 hodín (15 %). Vo väčšine prípadov prezentácií ide o neformálny spôsob

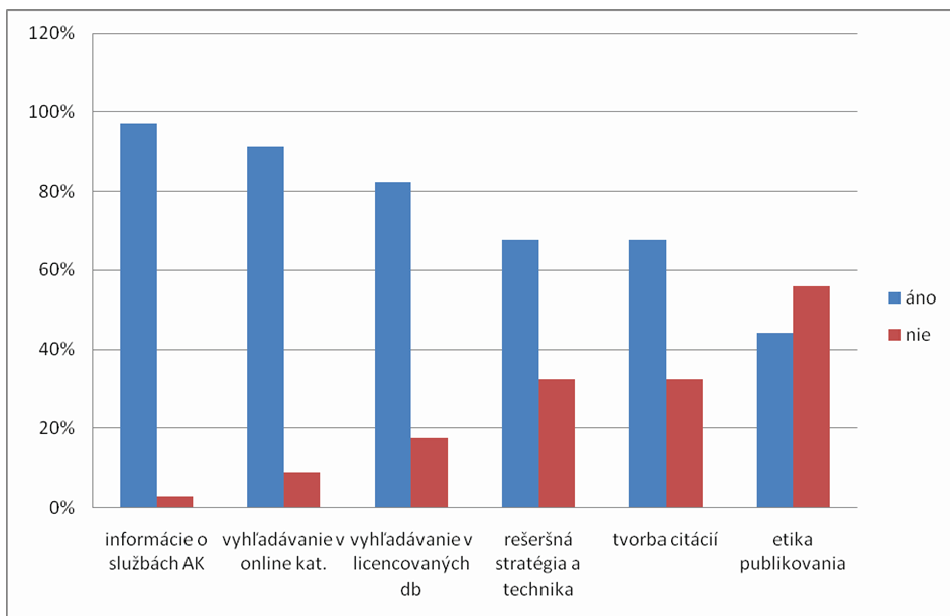
vzdelávania, cieľom ktorého je informovať používateľa o novinkách v službách knižnice, príp. o nových informačných produktoch a ich funkciách.

Graf 2 : Formy IV AK

3. Akých oblastí informačného vzdelávania sa podujatia organizovaného Vašou AK týkali?

Odpovede na túto otázku potvrdili, že knižnice pokladajú za veľmi dôležité poskytovať vzdelávanie o službách a produktoch, ktoré tvoria obsah ich činnosti. Väčšina AK (98 %) informuje nejakou formou o službách knižnice, vyhľadávaniu v on-line katalógoch sa venuje (91 %), vyhľadávaniu v licencovaných databázach (83 %), problematike rešeršnej stratégie a techniky sa venuje (64 %) a tvorbe citácií (56 %). Mierne nad rámec činnosti knižnice je téma *etika publikovania*, ktorú do informačného vzdelávania zaradilo 44 % knižníc. Téma okrem iného úzko súvisí s problematikou overovania originality záverečných a kvalifikačných prác, ktorá je v posledných dvoch rokoch sledovaná aj Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Graf 3: Témy IV AK

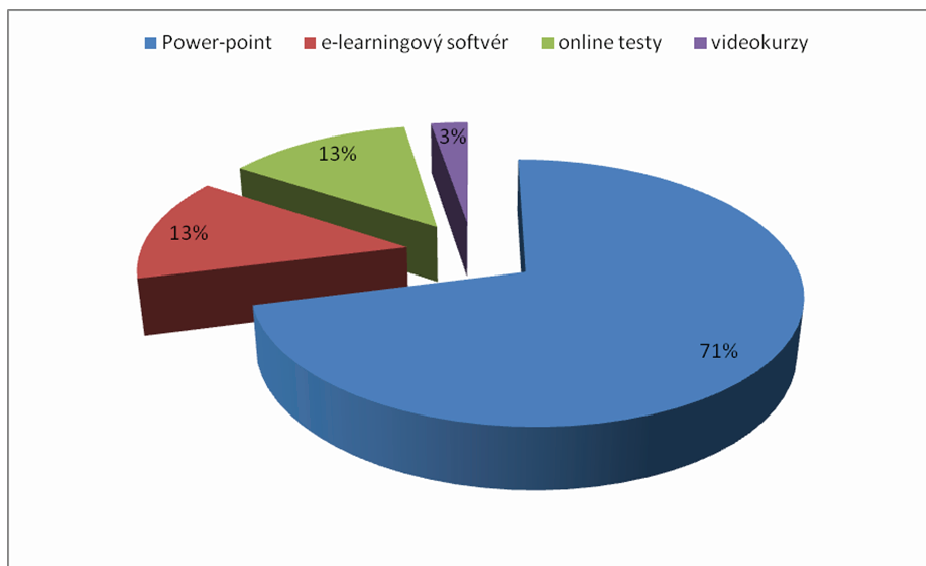
4. Akých iných tém z oblasti informačného vzdelávania sa týkali podujatia Vašej AK?

V tejto otázke sa prejavili odlišnosti vyplývajúce z tematického zamerania jednotlivých akademických knižníc a ich postavenia v rámci danej vysokej školy:

- základný knihovnícky kurz pre školských knihovníkov,
- informačné zdroje v odbore (napr. farmaceutická informatika, práca s lekárenským informačným systémom, lekárska informatika, práca s nemocničným informačným systémom, atď.),
- činnosť a služby Európskeho informačného strediska,
- písanie záverečných prác, tvorba informačných produktov,
- školenia a inštruktáže k nahrávaniu e-verzií záverečných prác,
- digitalizácia učebných textov a iných informačných zdrojov,
- evidencia publikačnej činnosti,
- základy práce s PC a textovými editormi,
- školenia k používaným softvérovým produktom,
- iné témy.

5. Aké prostriedky/technológie používa vaša AK pri príprave a realizácii podujatí informačného vzdelávania?

Odpovede na túto otázku mali ukázať do akej miery sú samotné knižnice schopné používať moderné formy IKT v oblasti informačného vzdelávania. Podľa očakávania je najčastejšou používanou formou PowerPoint (71 %), 13 % AK používa e-learningový softvér a on-line testy a 1 knižnica používa formu videokurzu.

Graf 4 : Používanie informačných technológií v rámci IV AK

6. Aké iné prostriedky/technológie používa Vaša AK pri príprave a realizácii podujatí informačného vzdelávania?

Otázka bola zameraná na zmapovanie flexibility akademických knižníc a ich možnosti aplikovať v informačnom vzdelávaní najnovšie trendy v informačných technológiách. Zistilo sa, že knižnice v oblasti informačného vzdelávania používajú širokú škálu prostriedkov:

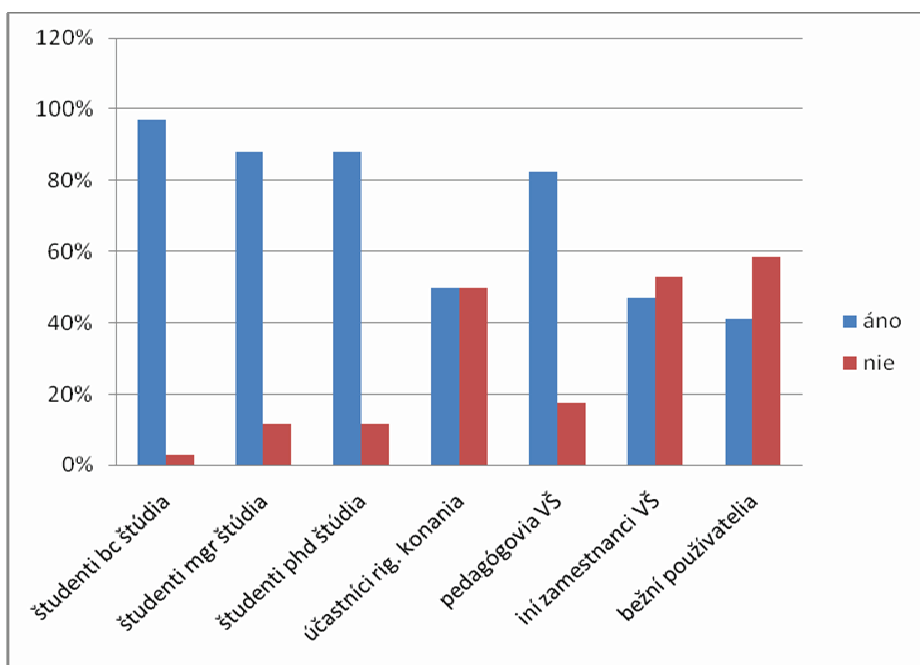
- praktické ukážky softvérových produktov,
- prácu s rôznymi internetovskými vyhľadávačmi,
- cvičenia v on-line katalógoch,
- internet,
- freeware prezentačné nástroje,
- videokonferencie,

- tlačené materiály.

Najčastejšie sa pri realizácii informačného vzdelávania používal dataprojektor, premietacie plátno a online pripojenie na internet.

7. Komu sú určené podujatia z oblasti informačného vzdelávania organizované Vašou AK?

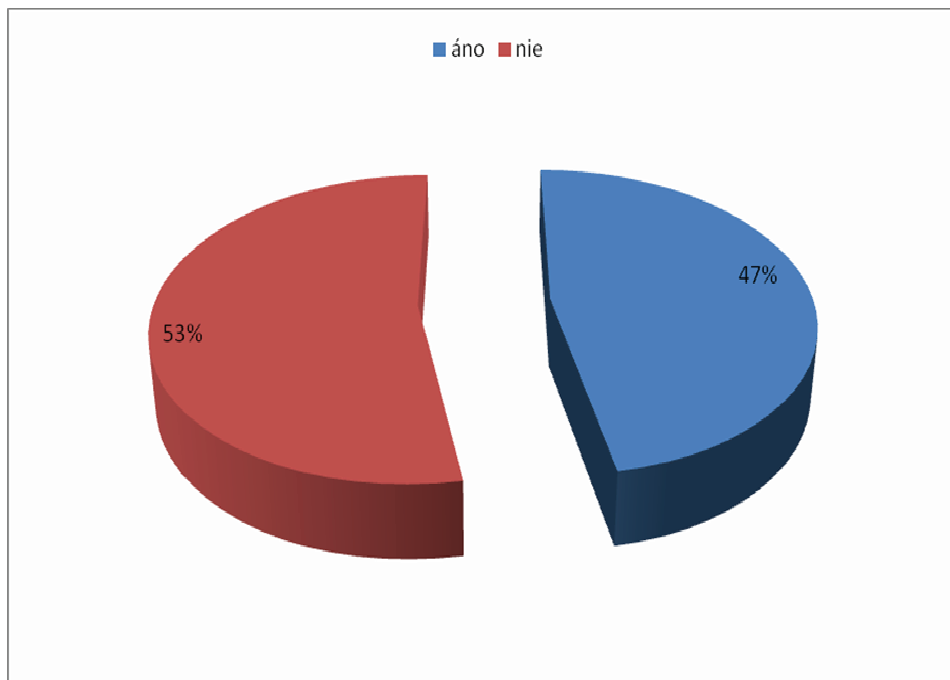
Podľa očakávania 97 % knižníc informačné vzdelávanie prioritne orientuje na študentov bakalárskeho a 88 % knižníc na študentov magisterského a doktorandského štúdia. Najmenej pozornosti venujú AK účastníkom rigorózneho konania (50 %), čo môže súvisieť s tým, že viaceré VŠ nemajú rigorozantov, prípadne sa stretávajú s nízkym záujmom zo strany týchto používateľov absolvovať niektoré z organizovaných foriem informačného vzdelávania z dôvodu časovej zaneprázdnenosti a pod. Prekvapujúco vysoké percento knižníc (88 %) uviedlo, že sa organizuje aj informačné vzdelávanie pre pedagógov VŠ.

Graf 5 : Prijemcovia IV AK

8. Participuje Vaša AK na výučbe s témou informačného vzdelávania v rámci povinných resp. voliteľných predmetov štúdia na Vašej VŠ?

Otázkou sa sledovala miera a úroveň spolupráce AK s pedagógmi na priamej výučbe. 47 % AK zabezpečuje informačné vzdelávanie v oficiálnych študijných predmetoch s rôznym počtom kreditov. Vzhľadom na stúpajúci trend celoživotného vzdelávania, ku ktorému by mal perspektívne viesť každý akreditovaný študijný odbor, je možné, že sa podiel informačného vzdelávania zabezpečovaný akademickými knižnicami zvýši.

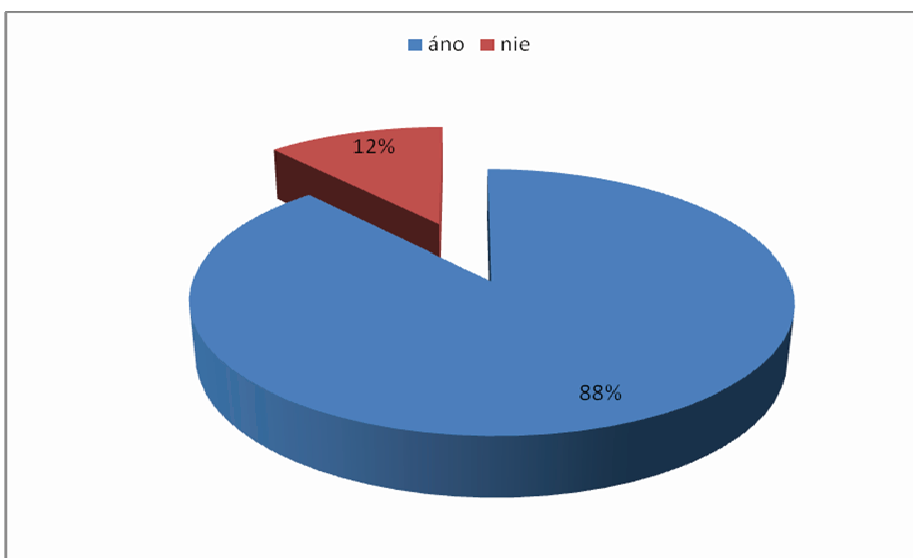
Graf 6 : Účasť AK v rámci povinných/voliteľných predmetov s témou IV

9. Ak áno, uveďte názov predmetu/-ov a počet hodín, ktoré odučili pracovníci Vašej AK počas akademického roku.

Z odpovedí vyplýva, že AK sa najčastejšie zapájajú do výučby v rámci *informatiky, diplomových seminárov, úvodu do štúdia, informačnej prípravy študentov, propedeutiky vedeckej práce* a v rámci jednotlivých odborných predmetov, v ktorých je obsiahnutá problematika práce s informačnými zdrojmi podľa zamerania študijného odboru. Uvádzané predmety taktiež potvrdzujú, že informačné vzdelávanie sa realizuje naprieč všetkými ročníkmi bakalárskeho, magisterského i doktorandského štúdia. Objem odučených hodín väčšina AK nesleduje, preto ho nemožno vyhodnotiť.

10. Nazdávate sa, že pracovníci Vašej AK, ktorí zabezpečujú informačné vzdelávanie, sú na túto činnosť dostatočne spôsobilí?

Až 88 % knižníc sa nazdáva, že pracovníci, ktorí informačné vzdelávanie zabezpečujú, sú dostatočne odborne spôsobilí. Toto presvedčenie vychádza jednak z tém, ktoré tvoria obsah informačného vzdelávania, väčšina z nich je o kľúčových činnostiach, ktoré pracovníci prakticky vykonávajú a zabezpečujú v rámci vlastnej pracovnej činnosti, majú o nich rozsiahle teoretické poznatky znásobené viacročnou praxou. Nemajú problém s ich prezentovaním používateľom, uvedomujú si však aj dôležitosť realizačných techník a foriem takéhoto vzdelávania. V prieskume z roku 2006 vyplynulo, že vo väčšine knižníc túto činnosť vykonávajú vysokoškolsky vzdelaní knihovníci vo funkcii riaditeľ/vedúci knižnice, rešeršní pracovníci, konzultanti/pracovníci študovni, správcovia knižničných systémov. Ešte stále nie sú vo väčšine AK podmienky na vytvorenie samostatného miesta pre pracovníka realizujúceho informačné vzdelávanie.

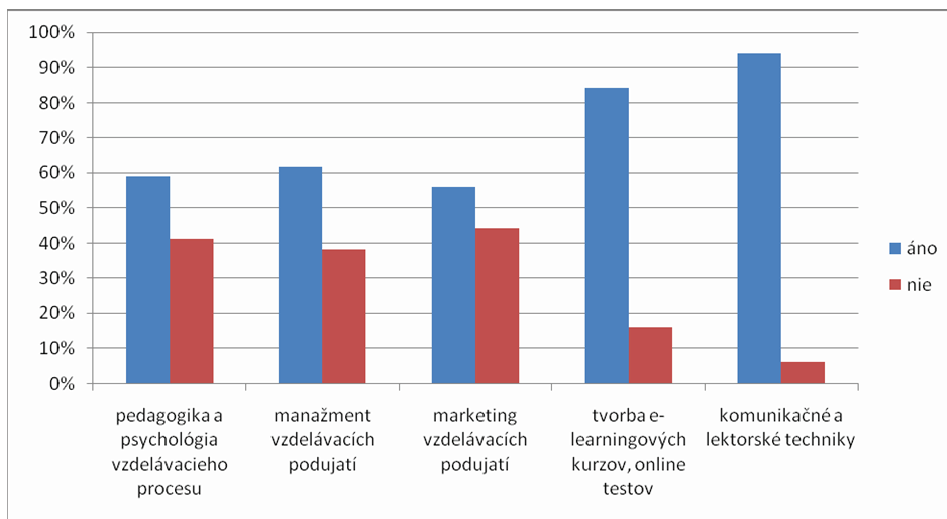
Graf 7 : Odborná spôsobilosť pracovníkov AK zabezpečujúcich IV

11. Aké oblasti by malo pokrývať ďalšie vzdelávanie pracovníkov AK zabezpečujúcich informačné vzdelávanie?

Odpovede na túto otázku naznačili, že i keď sú knihovníci presvedčení o vlastnej odbornej spôsobilosti pokiaľ ide o obsah informačného vzdelávania a majú záujem zlepšovať pedagogickú a psychologickú stránku tohto procesu (59 %), pociťujú isté rezervy

v manažmente vzdelávacích podujatí (62 %), v marketingu (56 %). Najväčší záujem prejavili knižnice o rozšírenie a zlepšenie vedomostí a praktických zručností pri tvorbe e-learningových kurzov, on-line testov (82 %). Tento záujem naznačuje, že si pracovníci knižníc uvedomujú vlastné rezervy pri aplikovaní moderných IKT prvkov a foriem do informačného vzdelávania. Ešte vyšší záujem prejavili o zdokonalenie komunikačných a lektorských techník (94 %), uvedomujú si ich dôležitosť pre dosiahnutie záujmu o tento druh vzdelávania zo strany študentov a používateľov knižníc.

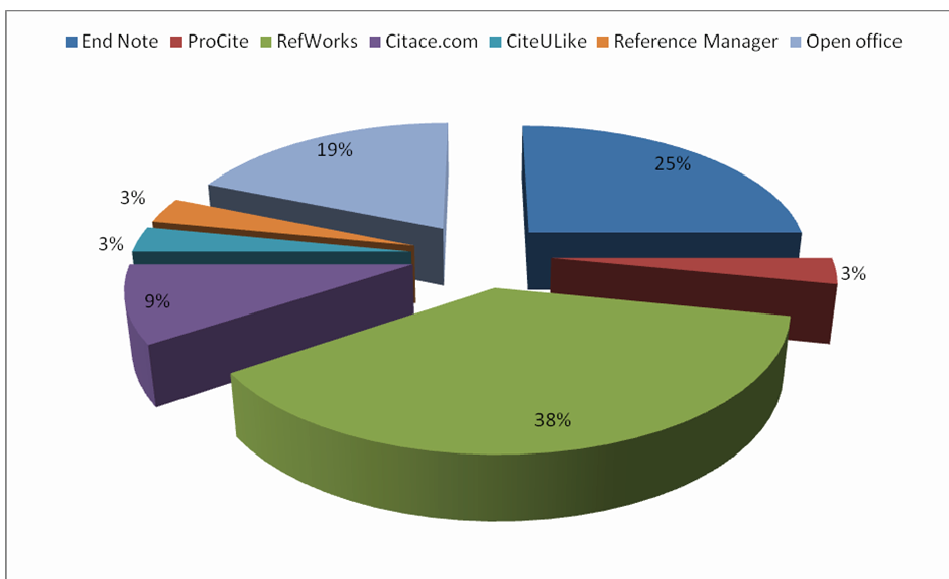
Graf 8 : Témy ďalšieho vzdelávania pracovníkov AK zabezpečujúcich IV

12. Uved'te, aké iné oblasti by malo pokrývať ďalšie vzdelávanie pracovníkov AK zabezpečujúcich informačné vzdelávanie na VŠ.

Návrhy knižníc sa dajú rozdeliť do dvoch tematických skupín. Prvú skupinu tvoria podnety týkajúce sa zlepšenie IKT lektorov (aplikácia prvkov Web 2.0, zlepšenie zručností pri používaní moderných IKT, tvorba webových stránok, zabezpečenie softvéru na tvorbu e-learningových kurzov, príp. vytvorenie modelového kurzu, ktorý by bol použiteľný vo všetkých AK a školenia k jeho aplikácii v IV). Druhú skupinu tvoria návrhy týkajúce sa zlepšenia odborných jazykových vedomostí lektorov, vytvorenia platformy na výmenu skúseností a nápadov pre knihovníkov participujúcich na informačnom vzdelávaní.

13. Venuje Vaša AK v rámci informačného vzdelávania pozornosť aj softvérovým prostriedkom na správu osobných bibliografických systémov?

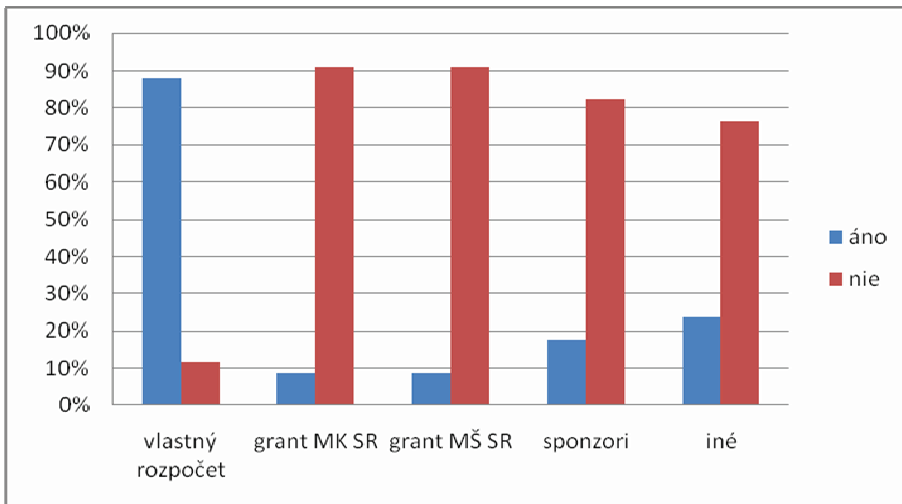
Táto otázka bola do prieskumu zaradená v snahe zistiť ako AK v rámci informačného vzdelávania reflektujú problematiku presahujúcu tradičný rámec tohto vzdelávania a akú dôležitosť prikladajú spracovaniu výsledkov rešerší a informačných prieskumov, keďže väčšina licencovaných databáz umožňuje export výsledkov. Z prieskumu vyplynulo, že tejto problematike sa venuje 50 % AK. Rovnakú pozornosť venujú plateným (RefWorks) ako aj voľne dostupným softvérom. Potvrdil sa tiež predpoklad, že AK budú venovať pozornosť najmä tým produktom, ktoré majú používatelia možnosť bezprostredne využívať, či ako súčasť platených licencií (napr. Reference Manager/EndNote web integrovaný do platformy Web of Knowledge), alebo ako súčasť propagácie voľne dostupných produktov určených pre zjednodušené spracovanie a spätné vyhľadávanie už použitých zdrojov (CiteULike). Téma tvorby osobných bibliografických databáz je obvykle súčasťou predmetu „základy vedeckej prípravy“ určenej pre doktorandov. Ovládanie spomínaných softvérov je už súčasťou tzv. digitálnej gramotnosti, ktorá je chápaná ako akási nadstavba informačnej gramotnosti vedúca k tvorbe digitálnych obsahov za pomoci najmodernejších IKT. V rámci digitálnej gramotnosti vystupuje do popredia najmä hodnotenie získaných informácií, ich pravdivosti, relevancie k skúmanému predmetu, ako aj odhaľovanie rôznych komunikačných šumov.

Graf 9 : Školenia k programom na správu osobných bibliografických systémov

14. Z akých prostriedkov zabezpečuje Vaša AK prípravu podujatí informačného vzdelávania?

Odpovede jednoznačne potvrdili, že knižnice financujú informačné vzdelávanie prevažne z vlastného rozpočtu (88 %), len 9 % využilo možnosť získať granty z programu Ministerstva kultúry SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR i keď rôzne obdoby témy vzdelávania používateľov boli deklarované ako priority v grantových programoch oboch ministerstiev pravidelne. Akademické knižnice sú pomerne aktívne pri zabezpečovaní finančných prostriedkov od sponzorov (18 %) a z iných zdrojov (24 %).

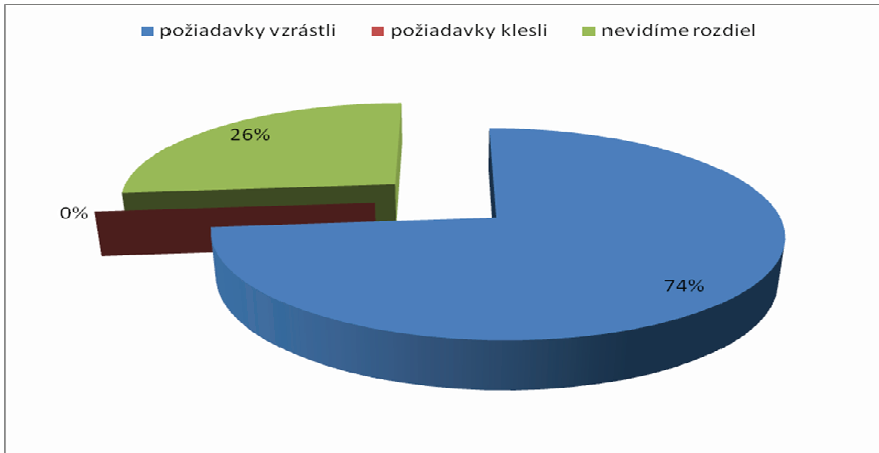

Graf 10 : Zdroje financovania IV v AK

Posledné dve otázky prieskumu boli zamerané na zistenie potreby informačného vzdelávania a jej vývoja zo strany zriaďovateľov akademických knižníc a informácií o náraste aktivít AK v tejto oblasti.

15. Ako by ste charakterizovali vývoj v oblasti informačného vzdelávania na Vašej VŠ za ostatné roky?

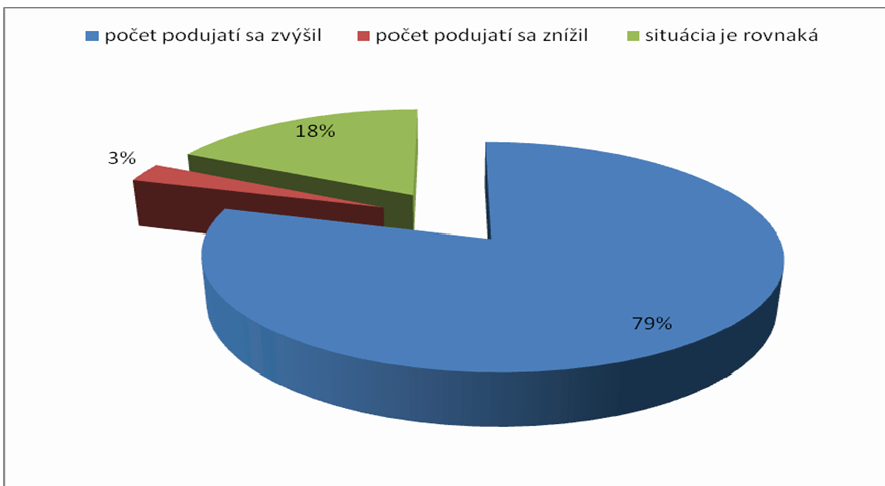
Až 74 % knižníc uvádza nárast požiadaviek a 26 % nevidí rozdiel oproti predchádzajúcim obdobiam. 2 AK napriek rovnakému stavu záujmu zo strany VŠ počet podujatí zvýšila, 1 AK počet podujatí znížila a 1 AK napriek zvýšenému záujmu zo strany VŠ počet podujatí udržiava v rovnakom objeme. Tento fakt potvrdzuje aj väčší počet študijných predmetov, v rámci ktorých sú vyučované témy informačného vzdelávania (pozri otázka č.9).

Graf 11 : Požiadavky VŠ na IV AK

16. Ako by ste charakterizovali aktivity Vašej AK v oblasti informačného vzdelávania za ostatné roky?

79 % knižníc uviedlo zvýšenie počtu realizovaných podujatí, 18 % knižníc ich realizuje v rovnakom množstve a len dve knižnice uviedli zníženie počtu podujatí v porovnaní s minulosťou. Z výsledkov je zrejmé, že k zníženiu počtu podujatí IV neprišlo na základe požiadavky VŠ, ale išlo o iné dôvody, ako napr. odchod pracovníčky zabezpečujúcej IV, nedostatok finančných prostriedkov. Zvýšenie počtu podujatí potvrdzujú i výsledky ročných štatistických výkazov o činnosti akademických knižníc.

Graf 12 : Aktivity AK v oblasti IV

2 Projekty IGPAK1 a IGPAK2

V akademickom prostredí je práca s odbornými informáciami nevyhnutnosťou. Každý študent je väčšou alebo menšou mierou nútený vyhľadávať odborné informácie a používať ich. Spravidla sa pritom od neho očakáva vysoká miera samostatnosti a zodpovednosti. Nové technológie a spôsoby komunikácie výrazne ovplyvnili prístup k informáciám, zlepšili možnosti vyhľadania, sprístupnenia aj spracovania. Moderné knižnično-informačné systémy, plnotextové databázy a webové služby priniesli novú kvalitu knižničných služieb. Základnou črtou sa stala dostupnosť bibliografických a plnotextových databáz - 24/7 - v rámci univerzitných sietí vedecko-pedagogickým zamestnancom aj študentom. Prostredníctvom vzdialeného prístupu sa informačné zdroje dajú využívať z ľubovoľného miesta atď. Ukázalo sa však, že tí, ktorým sú tieto benefity určené, ich dostatočne nevyužívajú.

Dôvodom, prečo študenti adekvátne nevyužívajú ponúkané možnosti je veľa. Niektoré služby nie sú využívané preto, že sa o nich nevie, iné preto, že nespĺnili očakávania, príp. vznikli bariéry, ktoré používateľov odradili. V tejto súvislosti hovoríme o informačnom správaní, ktoré bezprostredne súvisí s informačnými potrebami a tiež s informačnou gramotnosťou.

Otázka pripravenosti používateľov na prácu s informáciami je dlhodobo v centre záujmu akademických knižníc. Uvedomovanie si problémov a snaha o hľadanie východiska boli motiváciou pre realizáciu prieskumov informačnej gramotnosti, ktoré na slovenských vysokých školách v rokoch 2007 a 2009 realizovali akademické knižnice. Hlavným cieľom prieskumov bolo identifikovať stav informačnej gramotnosti vysokoškolských študentov a pomenovať viac-menej tušené, avšak nie exaktne overené problémy. Jedným z očakávaní prieskumov bolo získať dostatok argumentov a empirických údajov, ktoré umožnia formulovať požiadavky začlenenia systematického informačného vzdelávania do procesu výučby na vysokej škole ako nevyhnutnej súčasť prípravy vysokoškolsky kvalifikovaných odborníkov vo všetkých vedných oblastiach.

2.1 Prieskum informačnej gramotnosti študentov slovenských vysokých škôl IGPAK1

Prvý rozsiahly prieskum informačnej gramotnosti študentov vysokých škôl realizovala Sekcia akademických knižníc SAK, konkrétne jej ad hoc pracovná skupina pre informačné

vzdelávanie. Bol realizovaný formou dotazníkového prieskumu pod názvom „*IGPAK – informačná gramotnosť používateľov akademických knižníc*“ v roku 2007 (ďalej len IGPAK1). SAK využila pri jeho príprave bohaté skúsenosti Odbornej komisie pre informačnú výchovu a informačnú gramotnosť na vysokých školách (IVIG) pracujúcej v rámci Asociácie knižníc vysokých škôl ČR a oslovila asociáciu s návrhom na spoluprácu v tejto oblasti. Výsledkom spolupráce bolo poskytnutie dotazníka, ktorý použili českí kolegovia pri výskume úrovne informačnej gramotnosti vysokých škôl ČR z roku 2004.

Do prieskumu sa zapojili nasledovné akademické knižnice:

- Ekonomická univerzita v Bratislave - Slovenská ekonomická knižnica EU v Bratislave,
- Prešovská univerzita v Prešove - Univerzitná knižnica,
- Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave,
- Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre - Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre,
- Slovenská technická Univerzita v Bratislave - Stavebná fakulta - Knižnica a informačné centrum
- Slovenská technická univerzita v Bratislave - Fakulta elektrotechniky a informatiky – Knižnica,
- Technická univerzita vo Zvolene - Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri TU vo Zvolene,
- Trnavská univerzita v Trnave - Univerzitná knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Farmaceutická fakulta - Ústredná knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Filozofická fakulta - Ústredná knižnica,
- Univerzita Komenského v Bratislave - Jesseniova lekárska fakulta so sídlom v Martine - Knižnica a študijno-informačné stredisko,
- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre - Univerzitná knižnica,
- Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici - Univerzitná knižnica,
- Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach - Univerzitná knižnica,
- Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave - Univerzitná knižnica,
- Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach - Ústav vedeckých informácií a knižnica*,
- Žilinská univerzita v Žiline - Univerzitná knižnica.

* v roku 2009 premenovaná na: *Univerzitu veterinárskeho lekárstva a farmácie*

Časť respondentov sa do prieskumu zapojila aktívne vyplnením tlačenej alebo elektronickej verzie dotazníka. Súčasne boli ciele oslovení respondenti, ktorí sa do prieskumu zapojili v procese výučby (na seminároch so zameraním alebo bez zamerania na informačné technológie).

Prieskum poskytol odpovede na nasledujúce okruhy otázok:

- V akej miere a akých oblastiach využívajú študenti na vysokých školách akademické knižnice a ich služby (otázky 1 – 3)?
- Aké sú informačné potreby študentov? V akej miere a akým spôsobom stimuluje vysokoškolské vzdelávanie študentov k využívaniu informačných zdrojov (otázky 9-12)?
- Aké sú skúsenosti a postoje študentov k informačnému vzdelávaniu (otázky 4-6, 8 a 25)?
- Ako študenti získali poznatky o práci s informáciami (otázky 7a – 7g)?
- Aké sú kompetencie študentov v oblasti vyhľadávania a využívania odborných informácií (t.j. miera ich informačnej gramotnosti) a aké je ich informačné správanie (otázky 13-19)?
- Aké sú jazykové kompetencie, IT kompetencie a príležitosti (otázky 20-24)?
- Existujú rozdiely v informačnej gramotnosti a informačnom správaní medzi vysokoškolskými študentmi rôznych študijných odborov?

Prieskum sa vyhodnocoval v niekoľkých etapách.

1. Identifikoval sa základný súbor respondentov z hľadiska skúmaných demografických charakteristík (vek, pohlavie, vysoká škola, fakulta/študijný odbor).
2. Vyhodnotili sa jednotlivé kritériá za celý skúmaný súbor. Výsledky sa analyzovali prostredníctvom štatistického zisťovania a spracovali sa do podoby frekvenčných tabuliek a zodpovedajúcich grafov (najčastejšie koláčové a stĺpcové diagramy).
3. Zisťovali sa jednotlivé kritériá a rozdiely medzi vednými odbormi zúčastnených respondentov.

	IGPAK1	
	Počet respondentov	%
Univerzita Komenského (UK)	571	25,58
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)	208	9,31
Slovenská technická univerzita v Bratislave (STU)	193	8,64
Prešovská univerzita (PU)	168	7,52
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB)	167	7,48
Technická univerzita vo Zvolene (TUZVO)	147	6,58
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (UCM)	138	6,18
Žilinská univerzita v Žiline (ŽU)	132	5,91
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (SPU)	125	5,60
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (UKF)	120	5,37
Ekonomická univerzita v Bratislave (EUBA)	117	5,24
Technická univerzita v Košiciach (TU)	102	4,56
Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach (UVL)	33	1,47
Iné	10	0,44
Spolu	2231	

Tabuľka 1 Prehľad knižníc zúčastnených v prieskume IGPAK1 a počty respondentov (IGPAK1, 2007)

Prieskum bol anonymný a počítal s vysokou zodpovednosťou respondentov v odpovediach, ktoré bezprostredne súviseli s ich štúdiom, štúdiom dokumentov a informáciami o ich znalostiach, vedomostiach dosiahnutých pri štúdiu, vytváraní prác, prezentácií a projektov. Cieľovou skupinou boli najmä študenti vyšších ročníkov. Vzhľadom na vrátené dotazníky možno konštatovať 98 % návratnosť. Do ďalšieho spracovania bolo zaradených 1 964 dotazníkov. Niektoré otázky mali relatívne vysoký podiel nulových odpovedí. Pre účely vyhodnotenia sa počty respondentov, ktorí „neodpovedali“, nebrali do úvahy.

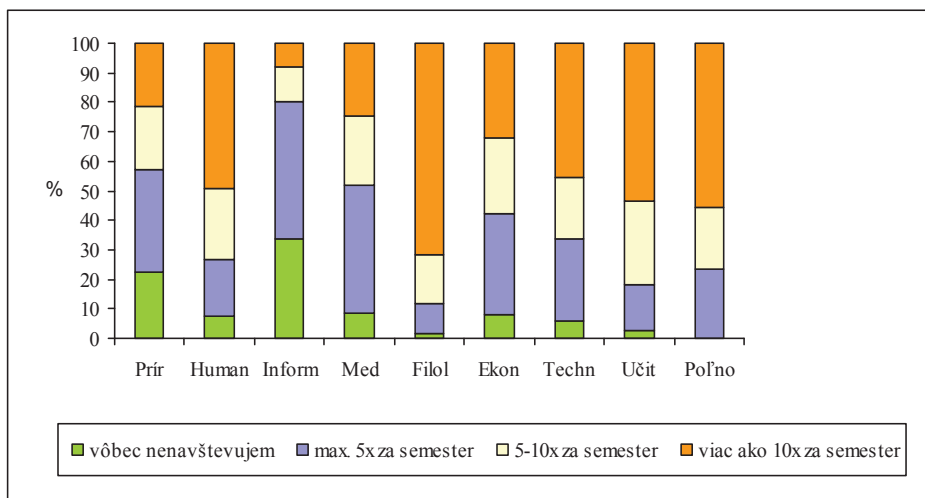
Otázky a ich vyhodnotenie

1. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitnej/fakultnej knižnice v priebehu semestra (mimo skúškového obdobia)?

830 respondentov (37 %) odpovedalo, že študovňu resp. požičovňu knižnice navštevuje viac ako 10-krát za semester, čo znamená, že raz za týždeň využije služby jedného z týchto pracovísk. 655 (29 %) respondentov navštívi študovňu alebo požičovňu najviac 5-krát za semester, 530 (24 %) respondentov ich služby využije 5 až 10-krát za semester. 215 (10 %) respondentov uviedlo, že knižnicu vôbec nenavštevuje, čo je alarmujúce.

Táto otázku bola hodnotená aj osobitne pre jednotlivé odbory, najpriaznivejšie reagovali respondenti študujúci filológiu, učiteľstvo, poľnohospodárstvo a humanitné vedy. Údaje za jednotlivé odbory vykazujú značné rozdiely. Najviac, až 72 % filológov, navštevuje knižnicu častejšie ako 10-krát za semester, nasledujú študenti poľnohospodárstva s 56 %, s 53 % budúci učiteľia a so 49 % študenti humanitných vied. Naopak, z hľadiska nízkej návštevnosti a sporadického využívania knižnice je najvyšší podiel u študentov informatiky - 34 % a študentov prírodných vied - 22 %.

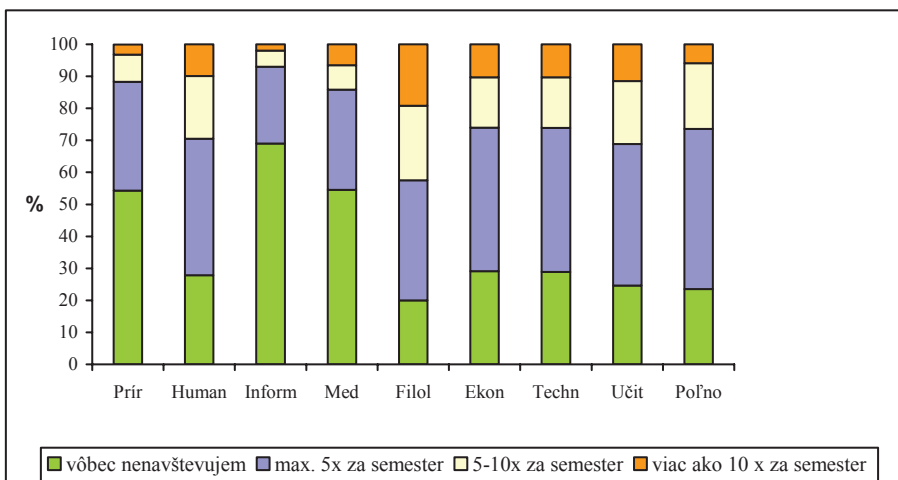
Graf 13 : Návštevnosť akademickej knižnice počas semestra

2. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitnej/fakultnej knižnice v skúškovom období?

912 (40 %) respondentov sa vyjadrilo, že počas skúškového obdobia navštevuje študovňu/požičovňu univerzitnej/fakultnej knižnice najviac 5-krát, kým až 794 (36 %) ju nenavštevuje vôbec. Táto skutočnosť súvisí aj s miestom pobytu respondentov počas skúškového obdobia, kedy mnohí dávajú prednosť domácomu, resp. internátnemu prostrediu

pred štúdiom v knižnici. 328 respondentov (15 %) navštíví študovňu/požičovňu univerzitnej/fakultnej knižnice 5 až 10-krát a 193 (9 %) dokonca viac ako 10-krát počas skúškového obdobia.

Z hľadiska odborov, knižnicu v skúšobnom období najviac navštevujú študenti filológie, a to 19 % častejšie ako 10-krát a 23 % minimálne 5 až 10-krát. Pri počte návštev 2 až 5 za skúškové obdobie je najvyšší podiel u študentov poľnohospodárstva 50 %. Návštevnosť u študentov ostatných odborov je v pri tomto počte návštev v priemere 40 %, okrem informatiky a medicíny. Naopak 69 % študentov informatiky vôbec nenavštíví knižnicu, nasledujú študenti medicíny 55 % a študenti prírodných vied 54 %.

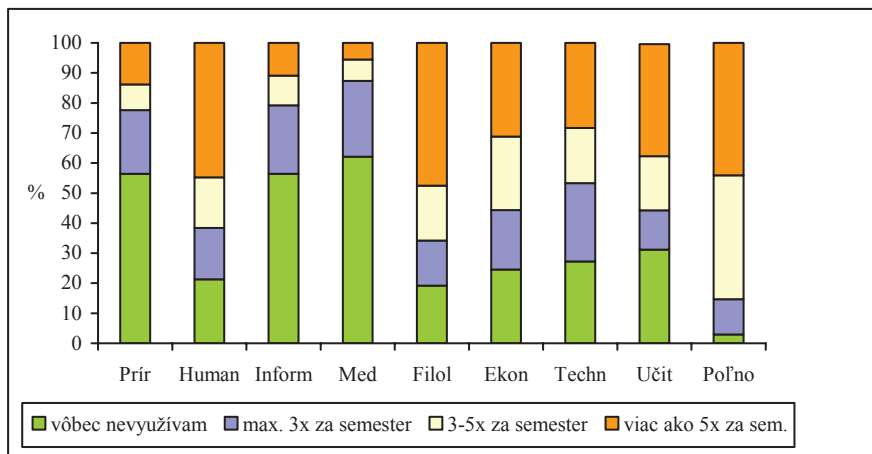

Graf 14 : Návštevnosť akademickej knižnice v skúškovom období

3. Ako často využívate služby univerzitnej/fakultnej knižnice, ktoré poskytuje prostredníctvom internetu (vyhľadávanie v katalógu, v databázach, predlžovanie výpožičiek, rezervácie atď.)?

Cieľom tejto otázky bolo zistenie využívania služieb, ktoré knižnice poskytujú prostredníctvom moderných technológií. 720 (33 %) respondentov uviedlo, že viac ako 5-krát za semester využíva služby knižnice prostredníctvom internetu, čo bola aj najvyššia možnosť. Na druhej strane však až 649 (29 %) opýtaných tieto služby nevyužíva vôbec. 434 (19 %) respondentov najviac 2-krát za semester a 427 (19 %) respondentov 3 až 5-krát za semester využije služby knižnice poskytované prostredníctvom internetu. Vo všeobecnosti možno povedať, že 71 % respondentov túto formu služieb knižnice využíva a 29 % nie.

Na túto otázku 48 % študentov filológie odpovedalo, že ich využíva viac ako 5-krát za semester, čo je najviac zo všetkých. Nasledujú študenti humanitných vied 45 % a študenti poľnohospodárstva 44 %. Až 62 % študentov medicíny sa vyjadrilo, že vôbec nevyužíva tieto služby knižnice. Nasledujú študenti informatiky 56 % a prírodných vied 56 %. 41 % študentov poľnohospodárstva využíva internetové služby knižnice v priemere 3 až 5-krát za semester.

Graf 15 : Frekvencia využívania služieb akademickej knižnice

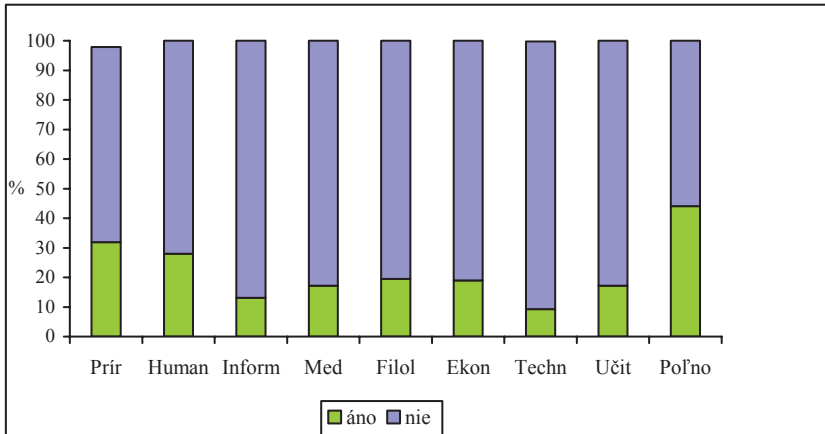
4. Absolvovali ste počas doterajšieho VŠ štúdia nejakú vzdelávaciu akciu (kurz, seminár, prednáška, predmet) zameranú na spôsoby vyhľadávania informácií?

Až 1 642 (74 %) opýtaných na uvedenú otázku odpovedalo záporne. Len 569 (26 %) respondentov sa vyjadrilo kladne, 21 neodpovedalo.

Z výsledku možno vyvodit' odpoveď na otázku, či sú aktivity knižníc, resp. vysokých škôl v oblasti informačného vzdelávania dostatočné. Podľa počtu kladných odpovedí možno predpokladať, že nie, hoci nepoznáme odpoveď na otázku, či to bolo z dôvodu nízkej ponuky alebo nezájmu respondentov.

Skúsenosti z doterajšej praxe akademických knižníc sú také, že o vzdelávacie kurzy pripravované knižnicou, nie je "tradičný záujem", pretože sa nejedná o povinný predmet a nevyučujú ho pedagógovia vysokej školy. Súčinnosť a spolupráca knihovníka s pedagógom pri seminároch a cvičeniach však dokáže vzbudiť záujem u študentov.

Pri vyhodnotení otázky podľa jednotlivých odborov bol najvyšší podiel záporných odpovedí u študentov techniky 91 %. Najviac kladných odpovedí (44 %) bolo od študentov poľnohospodárstva.

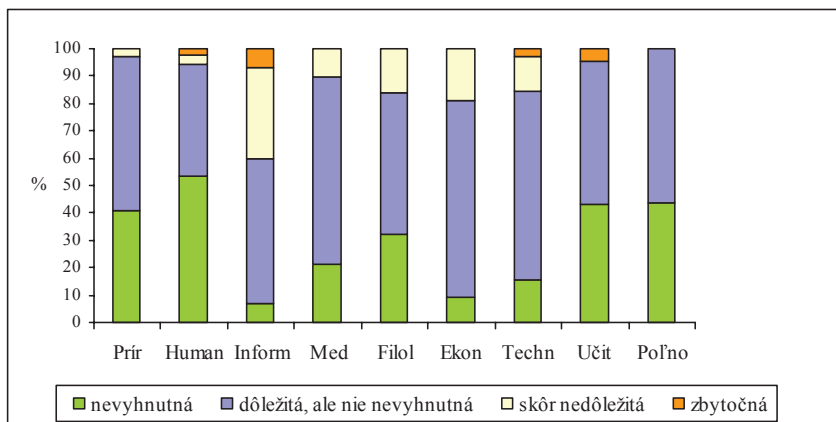

Graf 16 : Účasť študentov na informačnom vzdelávaní

5. Považujete absolvovanú vzdelávaciu aktivitu za dôležitú vzhľadom na váš odbor štúdia?

K otázke sa vyjadrovali iba tí respondenti, ktorí kladne odpovedali na otázku číslo 4 (569 respondentov). 313 (50 %) respondentov sa vyjadrilo, že ju považujú za dôležitú, ale nie nevyhnutnú, kým za nevyhnutnú sa vyjadrilo 272 (42 %) respondentov. Za skôr nedôležitú pre zvolený odbor štúdia považuje vzdelávaciu aktivitu 48 (7 %) opýtaných a zbytočnou sa zdala pre 9 (1 %). Kladné odpovede (92 %) jednoznačne prevýšili negatívne stanoviská k absolvovanej vzdelávacej aktivite.

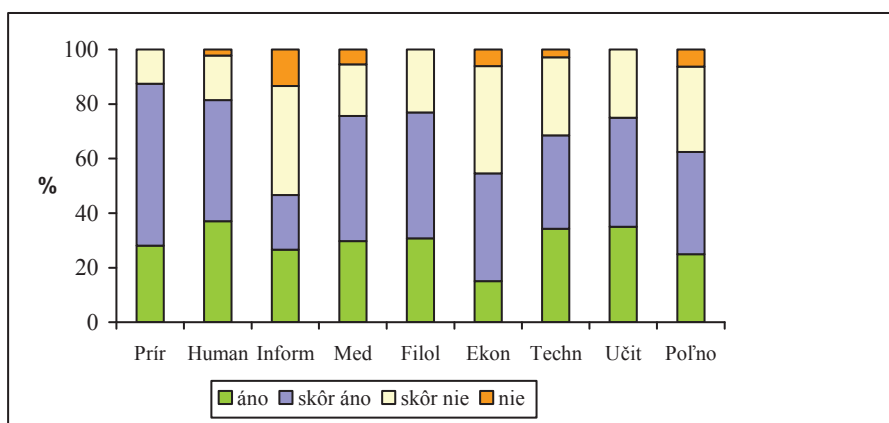
Na otázku týkajúcu sa dôležitosti absolvovania vzdelávacej aktivity odpovedala nadpolovičná väčšina respondentov jednotlivých odborov, že ju považuje za dôležitú, i keď nie nevyhnutnú. Študenti ekonómie s tým súhlasili v 72 %, študenti techniky v 69 %, študenti medicíny v 68 %. Iba 7 % študentov informatiky považovalo absolvovanú vzdelávaciu akciu za zbytočnú. Toto percento je najvyšší podiel odpovedí, týkajúcich sa zbytočnosti vzdelávacej akcie.

Graf 17 : Hodnotenie absolvovanej akcie informačného vzdelávania

6. Chceli by ste absolvovať podobne tematicky ladenú akciu v budúcnosti?

Aj k tejto otázke sa vyjadrovali iba tí respondenti, ktorí kladne odpovedali na otázku číslo 4 (569). Z celkového počtu zaznamenaných odpovedí sa väčšina vyjadrila pozitívne, pričom 252 (39 %) opýtaných si vybralo možnosť skôr áno, 243 (38 %) áno. Skôr nie si vybralo 132 (20 %) respondentov, kým len 18 (3 %) respondentov odpovedalo nie. Kladné odpovede predstavovali spolu 77 %, kým záporné 23 %. Je tu určitý rozpor s kladným hodnotením (92 %) v otázke 5. Skôr áno odpovedalo 60 % študentov prírodných vied, 46 % študentov filológie, 46 % študentov medicíny a 44 % študentov humanitných vied. 40 % študentov informatiky a ekonómie vyjadrilo skôr nezujem o absolvovanie akcie. Jednoznačne nie odpovedalo 13 % študentov informatiky.

Graf 18 : Záujem o opätovnú účasť na akcii informačného vzdelávania

7. a) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie na základnej škole?

Otázka viedla k zisteniu úrovne získaných poznatkov o vyhľadávaní a spracúvaní informácií na základnej škole. Z troch možností sa najviac, 844 respondentov, (48 %) priklonilo k nízkej miere získaných poznatkov. 741 opýtaných (42 %) si zvolilo možnosť, podľa ktorej nemajú zo základnej školy žiadnu úroveň poznatkov z oblasti vyhľadávania a spracovania informácií. Len 171 respondentov (10 %) považovalo mieru získaných poznatkov na základnej škole za vysokú.

90 % odpovedí zhodnotilo úroveň získaných poznatkov ako nízku, príp. žiadnu, čo svedčí o tom, že sa tejto problematike venuje na základných školách iba minimálna pozornosť. Problém môže súvisieť so systémom vzdelávania, ktorý nepodporuje samostatnú prácu s literatúrou ani kritické myslenie žiakov, s nízkou flexibilitou aktualizácie učebných osnov ako aj kompetenciami pedagógov.

Z uvedeného vyplýva, že štúdium na ZŠ nevyplýva vôbec alebo len nízkou úrovňou, na získanie poznatkov o vyhľadávaní a spracovávaní informácií. Na základných školách zväčša prebieha výučba, ktorá vedie k získaniu technologických zručností, čo nezabezpečuje pripravenosť žiaka na prácu s informáciami. 476 respondentov na uvedenú otázku neodpovedalo.

7. b) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie na strednej škole?

Najviac - 1 037 (57 %) respondentov považuje svoje poznatky z informačného vzdelávania na strednej škole za nízke, 673 (37 %) opýtaných hodnotí ich úroveň ako vysokú, 117 (6 %) respondentov si myslí, že nemajú žiadne poznatky zo strednej školy.

V porovnaní s výsledkami zo základných škôl možno sledovať určitý posun, pretože kým mieru získaných poznatkov na základnej škole považovalo za vysokú 10 % respondentov, na strednej škole to bolo 37 %. Bolo by zaujímavé analyzovať tento výsledok z hľadiska typov stredných škôl. Avšak, až 63 % respondentov považuje získané poznatky na strednej škole za nízke alebo nijaké. Táto skutočnosť je dosť alarmujúca, pretože absolventi stredných škôl by mali prichádzať na vysoké školy s primeranými vedomosťami týkajúcimi sa samostatného vyhľadávania a spracovávaní informácií na všeobecnej úrovni. Svedčí to o nedostatočnej realizácii informačného vzdelávania na stredných školách, ako aj o absencii samostatnej a tvorivej práce študentov. Na uvedenú otázku neodpovedalo 405 respondentov.

7. c) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie v rámci predmetov na vysokej škole (nie zameraných špeciálne na informačné technológie)?

V porovnaní s nízkou mierou poznatkov zo základnej a strednej školy, bola deklarovaná vyššia úroveň poznatkov respondentov o vyhľadávaní a spracovaní informácií získaná na vysokej škole. Až 866 opýtaných (48 %), čo je najviac zo všetkých možností, považuje mieru svojich poznatkov za vysokú. 743 respondentov (41 %) sa vyjadrilo, že má nízku mieru poznatkov a 195 (11 %) nemá žiadnu úroveň.

Vo vysokoškolskom vzdelávaní sa informačná gramotnosť začleňuje do všetkých jeho programov a zložiek (prednášky, semináre, cvičenia, príprava projektov, prezentácií a pod.). Od študenta VŠ sa vyžadujú schopnosti vo vyhľadávaní, hodnotení a porovnávaní informácií získaných z rôznych zdrojov, schopnosť zvládnuť rozličné výskumné metódy i technologické nástroje. Z tohto pohľadu je počet 52 % respondentov, ktorých miera získaných poznatkov na VŠ o vyhľadávaní a spracovaní informácií je nízka alebo dokonca nemajú žiadne poznatky, veľmi vysoký, čo opäť naznačuje potrebu opatrení na zlepšenie situácie.

7. d) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie na kurze usporiadanom verejnou knižnicou?

Až 1 174 (73 %) respondentov považuje mieru získaných poznatkov z kurzov organizovaných verejnou knižnicou zameraných na vyhľadávanie a spracovávanie informácie za nulovú (žiadna miera). Za nízku mieru získaných poznatkov sa vyjadrilo 248 (15 %) opýtaných. Ako o vysokom stupni získaných poznatkov o vyhľadávaní a spracovaní informácií sa vyjadrilo len 201 (12 %) respondentov.

Verejná knižnica (miestna, mestská, regionálna) realizuje podujatia zamerané na informačné vzdelávanie už od 1. ročníkov základných škôl. V čom je teda príčina, že len 9 % opýtaných je spokojných s vedomosťami získanými prostredníctvom kurzov organizovaných verejnými knižnicami? Znamená to, že je potrebná inovácia obsahu informačného vzdelávania v súvislosti s využívaním IKT? Postačuje časový priestor vyhradený pre kurzy informačného vzdelávania? Dokážu účastníci kurzov využiť v praxi získané zručnosti? Na uvedenú otázku neodpovedalo 609 respondentov. Zrejme sa nevyjadrili aj z dôvodu, že sa nikdy nezúčastnili takéhoto kurzu.

7. e) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie z informačných materiálov univerzitnej/fakultnej knižnice?

Za nízku mieru poznatkov sa vyjadrilo 674 (40 %) respondentov, kým žiadnu mieru uviedlo až 518 opýtaných (31 %), 497 respondentov (29 %) považuje mieru svojich poznatkov za vysokú. Študenti nie sú úplne jednotní v názore na podiel informačných materiálov fakultnej/univerzitnej knižnice na poznatky o získavaní, vyhľadávaní a spracovávaní informácií. Pravdepodobne majú niektorí z nich pozitívne skúsenosti, kým iní nie. Pozornosť univerzitnej/fakultnej knižnice sa musí sústrediť na väčšiu propagáciu aj v tejto oblasti. Mnohé knižnice majú kvalitné webové stránky, kde študenti v prípade záujmu nájdu odpovede na svoje otázky (napr. služba Spýtajte sa knižnice). Najväčším problémom u študentov, aj na vysokej škole, je *neschopnosť čítať*. Zo skúsenosti vyplýva, že študenti vo väčšine nečítajú oznamy, letáky, upozornenia, vysvetlenia, upútavky, čo vôbec nesúvisí s ich informačným preťažením. 533 respondentov neodpovedalo na otázku. Títo ju nepovažovali za dôležitú alebo nevedeli odpovedať. Možno by sa z týchto odpovedí dal vytvoriť predpoklad, že informačné materiály majú zmysel pre dostatočne motivovaného používateľa, pre „začiatočníka“ má určite väčší význam pre zvyšovanie informačných kompetencií kontaktná výučba.

7. f) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie od zamestnancov univerzitnej/fakultnej knižnice?

Až 882 respondentov (50 %) zastáva názor, že poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie získali vo vysokej miere od zamestnancov univerzitnej/fakultnej knižnice. Pre zamestnancov akademických knižníc je to potešujúca informácia, ktorá na jednej strane oceňuje ich kvalifikovaný a zodpovedný prístup k informačnému vzdelávaniu študentov VŠ, na druhej strane však zaväzuje k permanentnému vzdelávaniu sa. 513 opýtaných (29 %) považuje mieru získaných poznatkov za nízku a 368 (21 %) za žiadnu.

7. g) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie od spolužiakov na vysokej škole ?

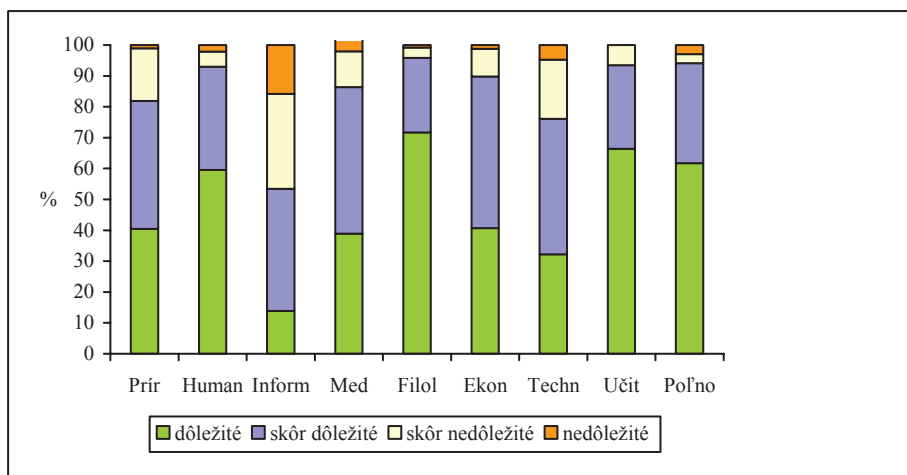
Najviac respondentov - 1 100 (60 %) - považuje mieru získaných poznatkov o vyhľadávaní a spracovávaní informácie od spolužiakov na vysokej škole za vysokú, 624 opýtaných (34 %) za nízku a len 114 (6 %) sa vyjadrilo, že poznatky získané od spolužiakov nemajú žiadnu úroveň. Pri tejto otázke sa potvrdila známa skutočnosť o vplyve rovesníkov. Študenti uprednostňujú neformálny prístup pri získavaní akýchkoľvek informácií, pričom nerozhoduje ani prostredie, ani hodina, ani vzdialenosť. 394 respondentov sa k danej otázke nevyjadrilo.

8. Považujete za dôležité osobne pre Vás, orientovať sa v službách a fondoch univerzitnej/fakultnej knižnice?

Schopnosť orientácie sa v službách a fondoch univerzitnej/fakultnej knižnice považuje za nevyhnutnosť až 85 % respondentov, 1 032 z nich (46 %) si myslí, že je dôležité vedieť orientovať sa v knižnici, za skôr dôležité to považuje 868 (39 %) študentov. 247 opýtaných (11 %) si myslí, že táto schopnosť je skôr nedôležitá. Len 82 respondentov (4 %) zastáva názor, že schopnosť orientovať sa v službách a fondoch univerzitnej/fakultnej knižnice nie je pre nich dôležitá.

Stanovisko väčšiny opýtaných študentov potvrdilo potrebu byť dostatočne informačne vzdelaný. 72 % študentov filológie to považuje za dôležité, taktiež 66 % študentov pedagogiky, 62 % študentov poľnohospodárstva a 60 % študentov humanitných vied. Najväčšie percento nedôležitosti vyjadrili študenti informatiky. 31 % týchto študentov považuje orientáciu za skôr nedôležitú a 16 % za nedôležitú. Za skôr dôležitú to považuje 50 % študentov ekonómie a 48 % študentov medicíny.

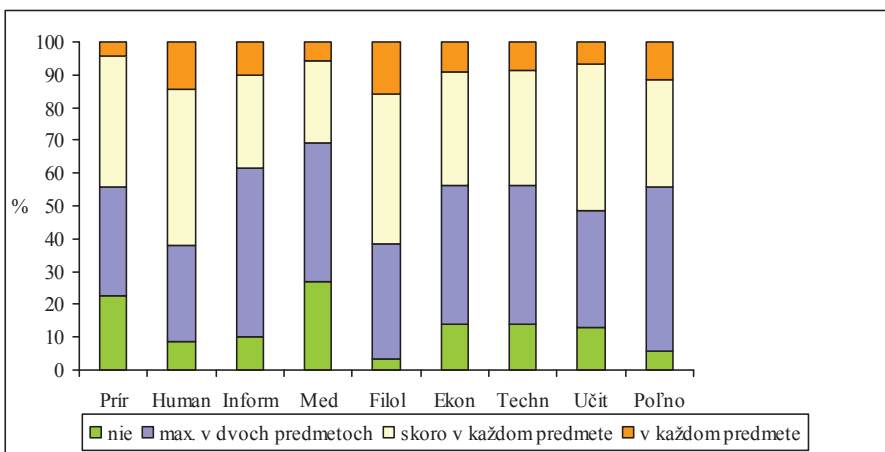
Graf 19 : Postoj študentov k dôležitosti orientácie v službách a fondoch akademickej knižnice

9. Vyžaduje sa od Vás v štúdiu používať aj iné informačné zdroje ako predpísané skriptá a učebnice?

Štúdium na VŠ si vyžaduje rôzne informačné zdroje, skriptá a učebnice nestačia. Vyjadrili to v svojich odpovediach aj respondenti, miera využitia doplňujúcej študijnej literatúry je však rôzna. 897 opýtaných (40 %) uviedlo, že len na niektorých predmetoch (max. 2-krát za semester) sa od nich vyžaduje využívať v štúdiu aj iné informačné zdroje ako predpísané

skriptá a učebnice; podľa 835 (38 %) respondentov je to tak takmer na každom predmete a podľa 210 (9 %) študentov na každom predmete. 283 respondentov (13 %) sa vyjadrilo, že sa od nich pri štúdiu vyžadujú iba skriptá a učebnice.

Na otázku využívania iných informačných zdrojov ako predpísaných, odpovedali respondenti nasledovne: maximálne na dvoch predmetoch ich využíva najviac študentov informatiky 52 %, nasledujú študenti poľnohospodárstva 50 %, študenti techniky a ekonómie 43 %. Odpoveď skoro v každom predmete vyznačilo 47 % študentov humanitných vied, 46 % študentov medicíny a 45 % študentov pedagogiky. Odpovede v každom predmete nepresiahli hranicu 16 %, čo prináleží študentom filológie. Záporne odpovedalo najviac študentov medicíny - 27 % a študentov prírodných vied - 23 %.

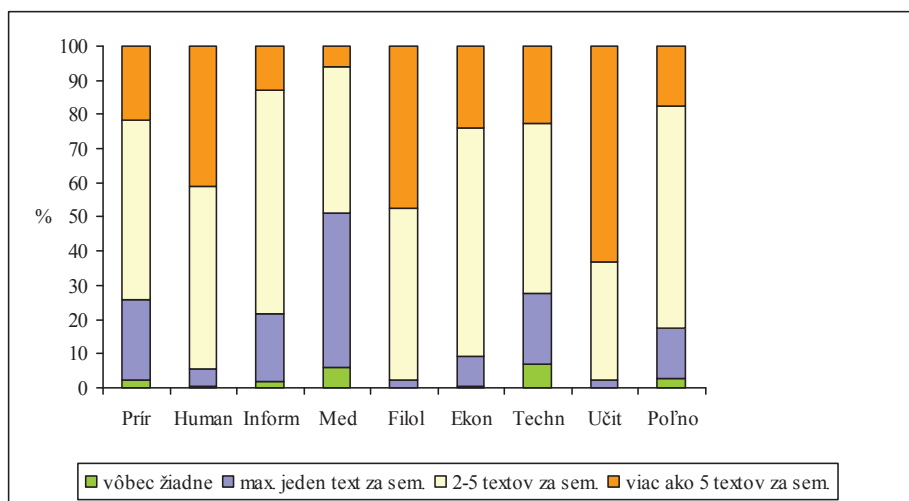

Graf 20 : Potreba používať iné informačné zdroje ako predpísané skriptá a učebnice

10. Ako často píšete počas semestra rôzne odborné texty (referáty, seminárne, ročníkové práce, projekty)?

Ako uviedla väčšina respondentov, počas semestra píšú rôzne odborné texty (referáty, seminárne, ročníkové práce, projekty). Ich počet je však rôzny. 1 161 respondentov (52 %) píše 2 až 5 textov počas semestra, 594 (27 %) viac ako 5 textov za semester, 400 (18 %) najviac 1 text za semester. Len 71 respondentov (3 %) uviedlo, že počas semestra nepíše žiadne texty.

V priemere najväčšie percento súhlasných odpovedí bolo pri počte textov 2 až 5 za semester - 67 % študentov ekonómie, 65 % študentov informatiky, 65 % študentov poľnohospodárstva. Študenti pedagogiky sa v 63 % vyjadrili, že píšu častejšie ako 5-krát za semester, taktiež študenti filológie v 48 %. 45 % študentov medicíny píše iba jeden text za semester.

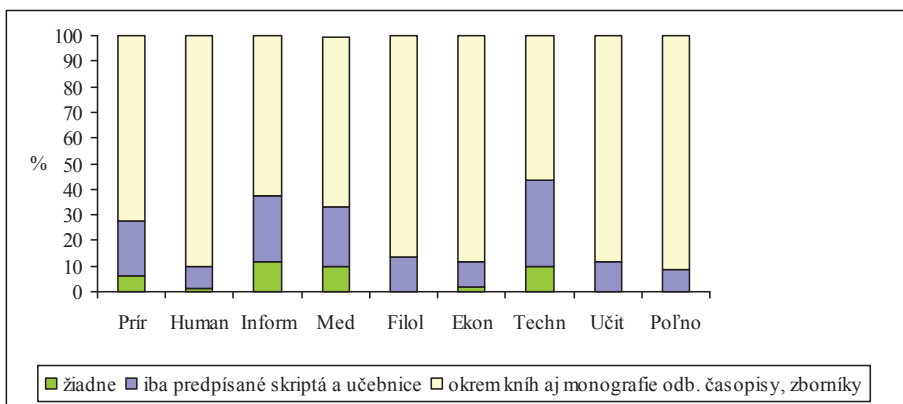

Graf 21 : Frekvencia písania odborných textov študentmi

11. Aké informačné pramene od Vás obvykle vyučujúci vyžadujú spracovať pre seminárne práce, referáty a podobné vystúpenia?

Vypracovanie seminárnych prác, referátov a rôznych iných vystúpení si spravidla vyžaduje okrem predpísaných skrípt a učebníc aj iné informačné pramene. Až 1 707 respondentov (77 %) uviedlo, že vyučujúci od nich pri písaní rôznych prác vyžadujú okrem predpísaných skrípt a učebníc aj monografie, zborníky a odborné časopisy. Podľa 394 respondentov (18 %) sú to len predpísané učebnice a skríptá. 119 (5 %) študentov uviedlo, že sa od nich nevyžadujú žiadne informačné pramene.

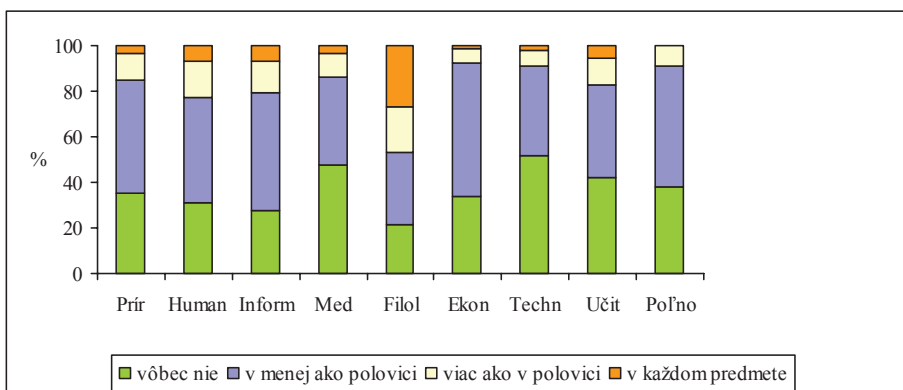
Okrem skrípt a monografií používa odborné časopisy a zborníky 91 % študentov poľnohospodárstva, 90 % študentov humanitných vied, 88 % študentov ekonómie aj pedagogiky a 87 % študentov filológie. Iba predpísané skríptá a učebnice používa 34 % študentov techniky a 26 % študentov informatiky. Je potešujúce, že žiadne informačné pramene vyznačilo minimálne percento respondentov, maximálna hodnota bola 12 % u študentov informatiky.

Graf 22 : Požiadavky vyučujúcich na informačné zdroje pre seminárne práce, referáty a pod.

12. Vyžaduje sa od Vás v škole aj spracovanie inojazyčných textov?

Najviac respondentov - 963 (43 %) - uviedlo, že v menej ako polovici predmetov sa od nich v škole vyžaduje aj spracovanie inojazyčných textov. 890 (40 %) opýtaných označilo, že vôbec sa od nich nevyžadujú texty v cudzom jazyku. 248 (11 %) študentov v škole využíva informácie v cudzom jazyku vo viac ako polovici predmetov a 124 (6 %) vo všetkých predmetoch. Uvedená skutočnosť je prekvapujúca, keďže je všeobecne známe, že predovšetkým zahraničná literatúra je zdrojom najnovších vedeckých a odborných poznatkov. Výsledky sú zrejme ovplyvnené nedostatočnými jazykovými kompetenciami študentov i pedagógov. K otázke spracovania cudzojazyčných textov prevažovala záporná odpoveď od 52 % študentov techniky, 48 % študentov medicíny, 42 % študentov pedagogiky. V menej ako polovici predmetov vyznačilo 59 % študentov ekonómie, 53 % študentov poľnohospodárstva, 52 % študentov informatiky a 50 % študentov prírodných vied. 27 % študentov filológie odpovedalo, že pracuje s cudzojazyčným textom.

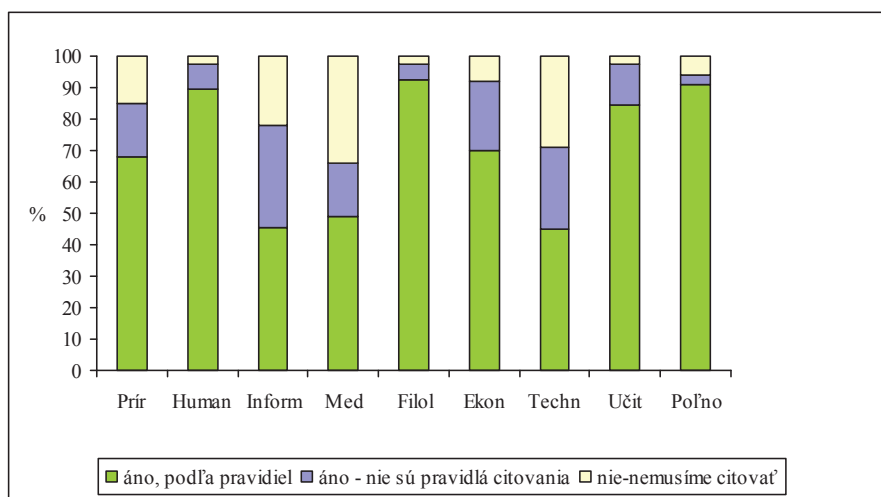

Graf 23 : Požiadavky vyučujúcich na využívanie cudzojazyčných textov

13. Vyžaduje sa od Vás pri spracovaní a písaní odborných textov aj citovanie použitých informačných prameňov?

Uvedenie správnej citácie použitého informačného prameňa pri písaní odborných textov je súčasťou väčšiny textov. Svedčí o tom výsledok odpovedí na otázku, či sa vyžaduje od respondentov pri spracovaní a písaní odborných textov aj citovanie použitých informačných prameňov. Až 1 526 študentov (69 %) odpovedalo áno a aj podľa predpísaných pravidiel. Možnosť áno, ale nie sú stanovené pravidlá, si vybralo 360 (16 %) respondentov. 330 (15 %) opýtaných uviedlo, že nemusia citovať.

K otázke o citovaní použitých informačných prameňov bolo vysoké percento súhlasných odpovedí u všetkých respondentov. Konkrétne, študenti filológie v 93 %, študenti poľnohospodárstva v 91 %, humanitné vedy v 89 %, študenti pedagogiky v 84 %. Najnižšie percento 45 % bolo u študentov techniky a informatiky. 34 % študentov medicíny sa vyjadrilo, že nemusia citovať vôbec podľa pravidiel.

Graf 24 : Požiadavky vyučujúcich na správne citovanie/uvádzanie literárnych prameňov

14. Poznáte nejakú normu alebo pravidlá, podľa ktorých sa citujú použité informačné zdroje?

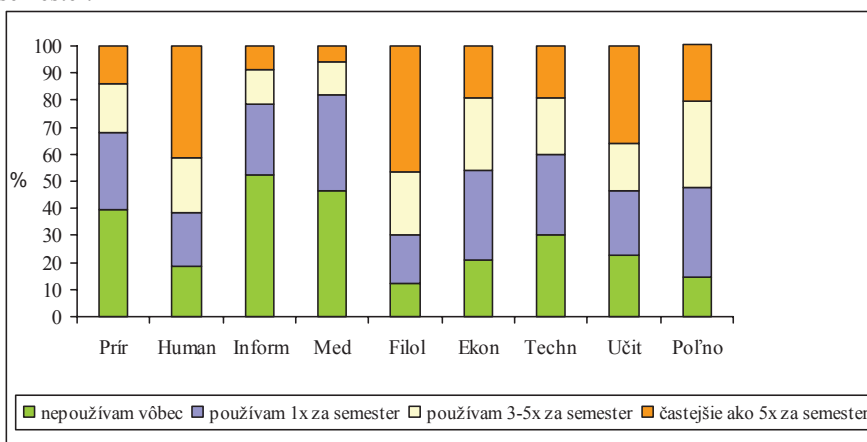
Až 1 396 respondentov (64 %) uviedlo, že nepozná normu alebo pravidlá, podľa ktorých sa citujú použité informačné zdroje. 464 (22 %) opýtaných pozná normu alebo pravidlá, ale nevedeli uviesť žiadny názov, kým 296 (14 %) respondentov aj uviedlo názov normy resp. predpisu.

Zaujímavá je skutočnosť, že kým v otázke č. 13 až 69 % respondentov uviedlo, že pri písaní odborných textov sa od nich vyžaduje citovanie podľa predpísaných pravidiel, 64 % opýtaných v otázke č. 14 nepozná žiadnu citačnú normu resp. pravidiel. Je predpoklad, že s týmito otázkami sa študenti obracajú na zamestnancov knižnice, ktorí im v rámci bibliografických služieb poskytnú relevantné informácie. Je tiež pravdepodobné, že pri uvádzaní použitej literatúry jednoducho napodobňujú vzory, ktoré majú k dispozícii, bez toho, že by si uvedomovali súvislosti.

15. Ako často vyhľadávate odbornú literatúru pre svoje štúdium v elektronických katalógoch knižníc?

Elektronický katalóg knižnice by mal byť pre študentov VŠ základným zdrojom o informačných dokumentoch nachádzajúcich sa vo fonde knižnice. 619 respondentov (28 %) používa elektronický katalóg knižnice 1 až 2-krát za semester, 575 (26 %) častejšie ako 5-krát za semester a 448 (20 %) 3 až 5-krát za semester. 585 (26 %) opýtaných uviedlo, že elektronický katalóg nepoužíva vôbec. Aj keď 74 % študentov pozná a používa elektronický katalóg, tento počet je nedostatočný. Úsilie knižnice by malo smerovať k zvýšeniu frekvencie používania elektronického katalógu na viac ako len 1 až 2-krát za semester.

Na otázku, ako často využívajú elektronické katalógy knižníc, odpovedali respondenti nasledovne: 47 % študentov filológie ich využíva častejšie ako 5-krát za semester. Taktiež 41 % študentov humanitných vied, čo sú najvyššie hodnoty. Naopak, katalógy vôbec nepoužíva 52 % študentov informatiky, 47 % študentov medicíny a 40 % študentov prírodných vied. V priemere medzi 20 až 30 % využívajú respondenti všetkých odborov katalóg aspoň raz za semester.

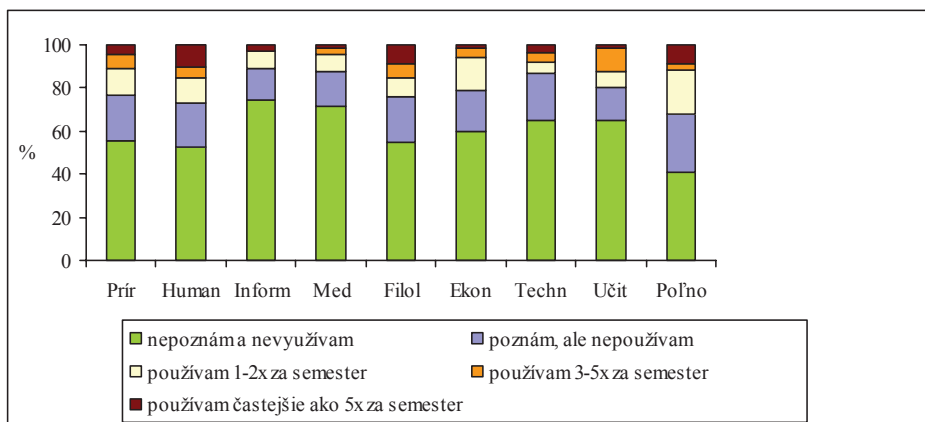
Graf 25 : Frekvencia vyhľadávania literatúry v elektronických katalógoch knižnice

16. Ako často vyhľadávate odborné informácie vo vyhľadávacích odborných databázach, ktoré sprístupňuje Vaša univerzitná/fakultná knižnica (napr. Web of Knowledge, ProQuest, Science Direct, Knovel, Scopus a iné)?

Neznalosť a nepoužívanie informácií z databáz, ktoré sprístupňuje univerzitná/fakultná knižnica (napr. Web of Knowledge, ProQuest, Science Direct, Knovel, Scopus a iné) je najčastejšie sa vyskytujúca odpoveď na položenú otázku. Túto možnosť si zvolilo 1 255 respondentov (56 %). 490 študentov (22 %) pozná databázy, ale nepoužíva ich, 241 (11 %) ich používa 1 až 2-krát za semester, 129 (6 %) používa databázy častejšie ako 5-krát za semester. 104 (5 %) ich používa 3 až 5-krát za semester.

Celkom iba 22 % študentov používa elektronické informačné zdroje sprístupňované knižnicami. Zvýšenie záujmu o vyhľadávanie informácií v externých databázach, rozšírenie študijných materiálov o tieto informačné zdroje, vzájomná spolupráca VŠ a knižníc pri využívaní databáz, nevyhnutnosť zo strany pedagógov zadávať úlohy študentom na vyhľadávanie v týchto databázach sú základnými predpokladmi pre zlepšenie využívania databáz zo strany študentov. Negatívne stanovisko respondentov veľmi pravdepodobne súvisí aj s otázkou č. 12 a jej výsledkom, keďže pedagógovia iba v malej miere vyžadujú štúdium cudzojazyčných textov.

Všeobecne možno povedať, že v priemere 50 % respondentov nepozná elektronické informačné zdroje poskytované knižnicami a ďalších 20 % ich síce pozná, ale nepoužíva. Konkrétne odborné zdroje nepozná 74 % študentov informatiky, 72 % študentov medicíny, 65 % študentov pedagogiky a techniky. Častejšie ako 5-krát za semester ich používa 11 % študentov humanitných vied, čo je maximálna hodnota v tomto bode. 1-krát prípadne 2-krát za semester ich najviac využívajú študenti poľnohospodárstva s 21 %.

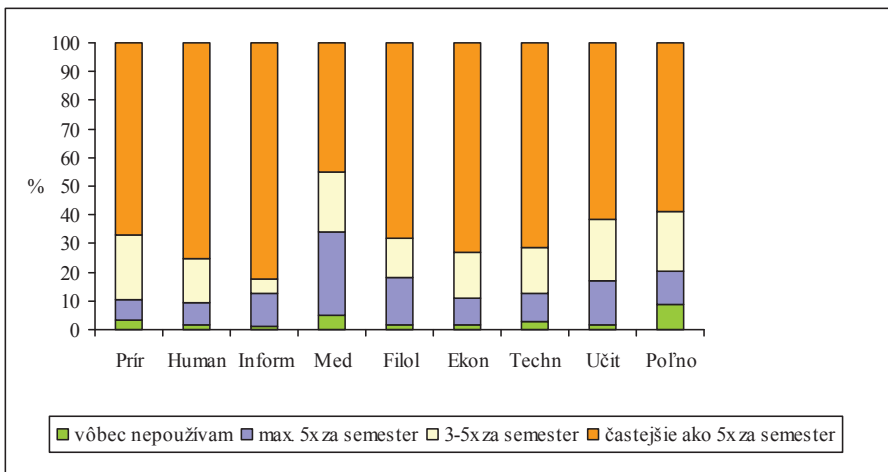

Graf 26 : Informovanosť o/frekvencia využitia EIZ

17. Ako často používate internet k vyhľadávaniu odborných informácií týkajúcich sa Vášho štúdia?

Najviac – 1 484 respondentov (67 %) - sa vyjadrilo, že používa internet na vyhľadávanie odborných informácií týkajúcich sa štúdia viac ako 10-krát za semester. 359 (16 %) študentov ho používa 5 až 10-krát za semester a 322 (14 %) najviac 5-krát za semester. Len 59 študentov (3 %) uviedlo, že internet na tento účel nepoužíva vôbec. Tu možno konštatovať, že iné odpovede zo strany opýtaných študentov sa neočakávali. Internet je obľúbeným vyhľadávacím nástrojom celej mladej generácie.

Na otázku ako často využívajú vyhľadávanie odborných informácií cez internet odpovedali respondenti nasledovne. 82 % študentov informatiky ich vyhľadáva častejšie ako 5-krát za semester. Taktiež 75 % študentov humanitných vied, 73 % študentov ekonómie a 72 % študentov techniky. Iba 9 % študentov poľnohospodárstva nevyhľadáva vôbec, hodnoty ďalších odboroch sú ešte nižšie.

Graf 27 : Frekvencia využitia internetu pre vyhľadávanie informácií

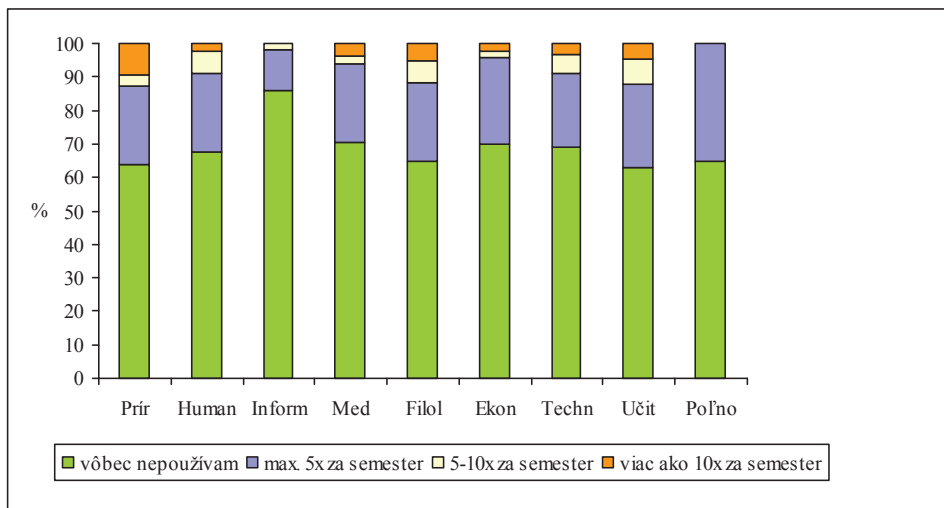
18. Ako často využívate v štúdiu medziknižničné výpožičné služby, elektronické dodávanie dokumentov alebo ďalšie služby získavania informácií z iných knižníc?

Medziknižničné výpožičné služby, elektronické dodávanie dokumentov alebo ďalšie služby získavania informácií z iných knižníc v štúdiu vôbec nepoužíva 1 501 (67 %) respondentov. 528 (24 %) opýtaných uviedlo, že ich využíva najviac 5-krát za semester, 116 (5 %) ich využíva 5 až 10-krát za semester a 79 (4 %) študentov viac ako 10-krát za semester. Táto

skutočnosť zrejme súvisí s praxou akademických knižníc, pretože väčšina z nich tieto služby študentom denného štúdia poskytuje v obmedzenom režime.

Na otázku o využívaní medziknižničných výpožičných služieb odpovedala väčšina respondentov záporne. Vôbec ich nepoužíva 86 % študentov informatiky, 70 % študentov ekonómie a medicíny, ako aj respondenti z ďalších odborov, prekročili hodnotu 63 %. V priemere 23 % respondentov ich využíva max. 5-krát za semester.

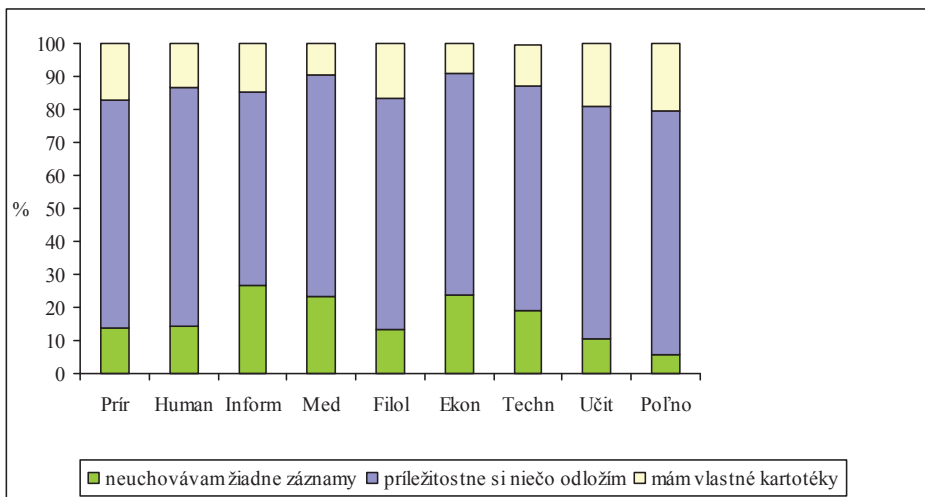

Graf 28 : Frekvencia využívania niektorých služieb AK

19. Uchováвате si záznamy o použitých informačných zdrojoch tak, aby ste ich mohli znovu podľa potreby využiť?

Najviac - 1 511 (68 %) - respondentov uviedlo, že príležitostne si uchováva záznamy o použitých informačných zdrojoch tak, aby ich mohli znovu podľa potreby využiť. 405 (18 %) si neuchováva žiadne záznamy a 307 (14 %) opýtaných má vytvorenú vlastnú kartotéku, do ktorej si systematicky odkladá záznamy. Táto otázka nepriamo súvisí s otázkou č.17. Keďže študenti nepoznajú a nevyužívajú elektronické databázy, nemôžu poznať alternatívne spôsoby elektronického archivovania pre nich dôležitých záznamov o odbornej literatúre. Toto je už akási nadstavba, ktorá úzko súvisí aj s počítačovou gramotnosťou a permanentným vzdelávaním študentov. Kladnú odpoveď na túto otázku možno predpokladať najskôr u študentov doktorandského štúdia. Je otázne, nakoľko má zmysel pre študentov 1. a 2. stupňa.

Na otázku uchovávanía získaných záznamov z informačných zdrojov v priemere 70 % respondentov odpovedalo, že si príležitostne niečo odloží. Konkrétne 74 % študentov poľnohospodárstva, 72 % študentov humanitných vied, 70 % študentov filológie a pedagogiky. Vlastné kartotéky má vytvorené 21 % študentov poľnohospodárstva a 19 % študentov pedagogiky. Žiadne záznamy si neuchováva 27 % študentov informatiky a 23 % študentov medicíny a ekonómie.

Graf 29 : Práca študentov s vyhľadávacími informáciami

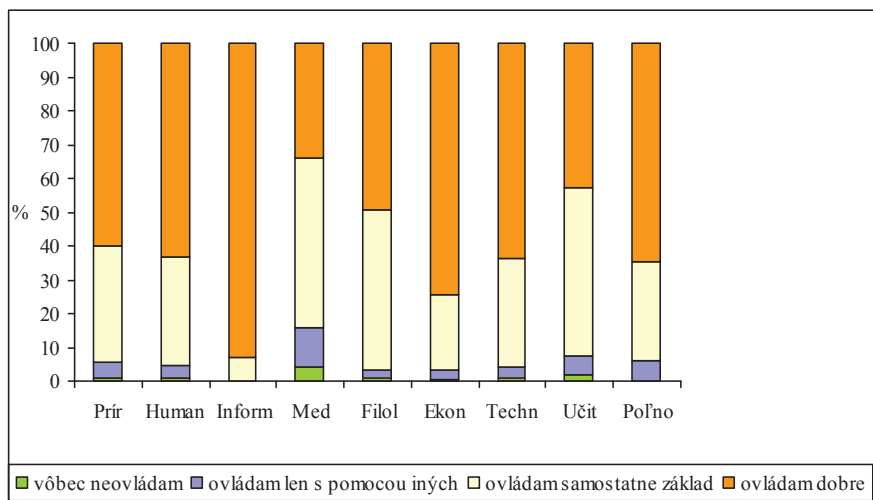
20. Na akej úrovni viete pracovať s textovým editorom (napr. Word, Word Pad, Open Office, T-602)?

Prácu s textovým editorom na rôznej úrovni ovláda 99 % respondentov. Najviac – 1 305 (59 %) - ju ovláda na dobrej úrovni, 776 (35 %) ovláda samostatne základné úkony a 109 (5 %) ju ovláda, ale s pomocou iných. Len 109 (1 %) opýtaných uviedlo, že vôbec neovláda prácu s textovým editorom.

Samostatné ovládanie práce s textovým editorom sa už v súčasnosti stalo štandardom a študentom nerobí problém jeho používanie. Zaujímavé by bolo porovnanie výsledkov respondentov s vednými odbormi, ktoré študujú, pretože rozdiely medzi humanitnými a prírodovedne zameranými študentmi zrejme pretrvávajú.

K otázke o úrovni práce s textovým editorom vysoké percento respondentov odpovedalo, že ovláda samostatne základ, prípadne, že ho ovláda dobre. 93 % študentov informatiky ho

ovláda dobre, taktiež 75 % študentov ekonómie. Približne 50 % študentov medicíny, pedagogiky a filológie textový editor ovláda samostatne. Najvyššia hodnota tých, ktorí vôbec neovládajú prácu s editorom je u študentov medicíny, a to iba 4 %.

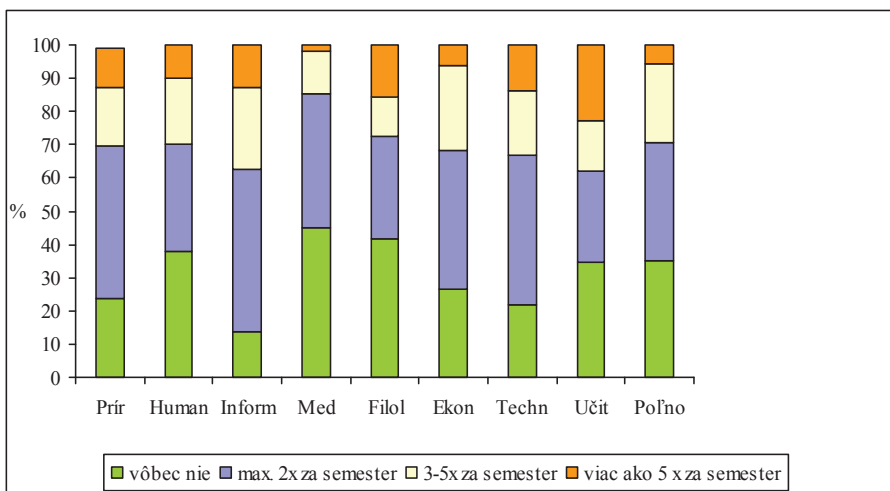
Graf 30 : Hodnotenie úrovne práce s textovými editormi

21. Ako často pripravujete referáty a rôzne vystúpenia v škole formou počítačovej prezentácie?

Najviac respondentov - 892 (40 %)- sa vyjadrilo, že počítačovú prezentáciu pri prezentovaní referátov a iných vystúpení v škole použijú najviac 2-krát za semester, kým 710 (32 %) študentov ju vôbec nepripravuje. 3 až 5-krát za semester ju použilo 383 (17 %) opýtaných a viac ako 5-krát 236 (11 %) študentov.

Slabé využívanie počítačovej prezentácie pravdepodobne súvisí s kreativitou štúdia a s požiadavkami zo strany vyučujúcich. Súčasne sa treba opýtať, či škola poskytuje priestor študentom na prípravu takýchto prezentácií.

K otázke, ako často pripravujú referáty formou počítačovej prezentácie, odpovedali respondenti nasledovne: 45 % študentov medicíny odpovedalo vôbec nie a naopak 40 % týchto študentov odpovedalo, že max. 2-krát za semester. 49 % študentov informatiky ich pripravuje 2-krát za semester, taktiež 46 % študentov prírodných vied a 45 % študentov techniky. 42 % študentov filológie ich vôbec nepripravuje. Viac ako 5-krát za semester ich pripravuje 23 % študentov pedagogiky, potom nasledujú študenti filológie 16 %.

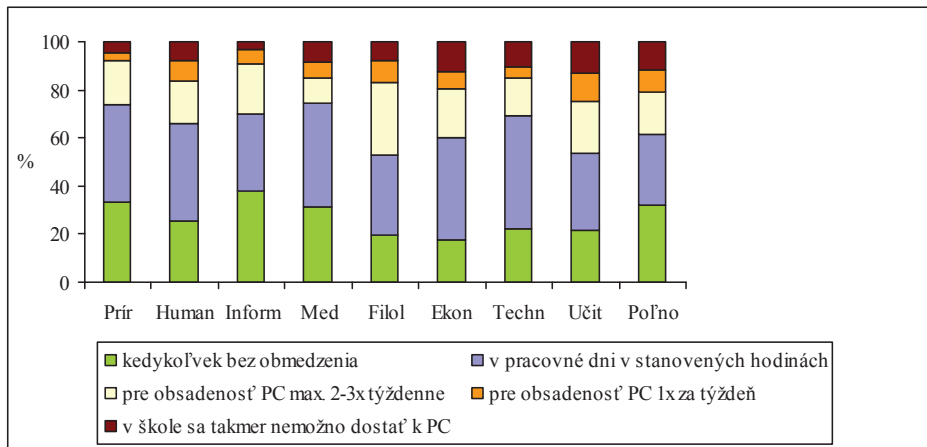

Graf 31 : Frekvencia prípravy referátov a iných vystúpení formou počítačovej prezentácie

22. V akej miere máte v škole možnosť používať počítač s pripojením k internetu aj mimo seminárov a cvičení?

Najviac respondentov - 923 (42 %) - má v škole možnosť používať počítač s pripojením k internetu aj mimo seminárov a cvičení každý pracovný deň vo vyhradených hodinách. 562 (26 %) uviedlo, že prístup k počítaču s pripojením na internet má kedykoľvek bez časového obmedzenia. Pre obsadenosť počítačov iba 2 až 3-krát za týždeň má k nim prístup 374 (17 %) študentov, 161 (7 %) má možnosť prístupu len raz za týždeň a 176 (8 %) respondentov sa vyjadrilo, že pre veľkú obsadenosť sa k počítaču takmer nemôže dostať.

Na otázku akú možnosť majú dostať sa k počítaču mimo seminárov a cvičení odpovedali respondenti nasledovne. Kedykoľvek bez obmedzenia sú najlepšie na tom študenti informatiky 38 %, potom študenti prírodných vied 33 % a študenti poľnohospodárstva 32 %. Každý pracovný deň, v stanovenú hodinu, sa dostane k počítačom 47 % študentov techniky, 42 % študentov ekonómie a medicíny a 40 % študentov humanitných a prírodných vied. K počítaču sa nedostane maximálne 13 % študentov pedagogiky, čo je najväčšia hodnota záporných odpovedí.

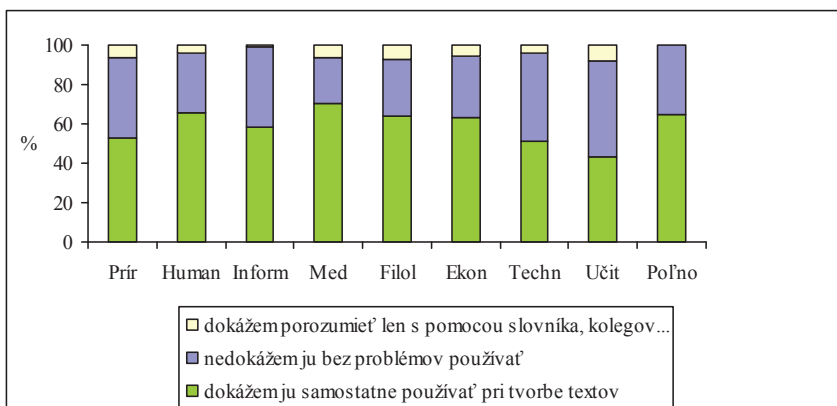

Graf 32 : Možnosti práce na PC s pripojením k internetu v škole

23. Na akej úrovni ovládate slovenskú odbornú terminológiu Vášho odboru?

Samostatne, bez problémov vie slovenskú odbornú terminológiu zvoleného študijného odboru pri tvorbe vlastných textov používať 1310 (59 %) respondentov. Pri čítaní jej porozumie, ale samostatne bez problémov ju nedokáže používať 806 (36 %) opýtaných. Porozumieť slovenskej odbornej terminológii len s pomocou slovníka, kolegov alebo učiteľov vie 102 (5 %) študentov.

Na otázku na akej úrovni ovládate slovenskú terminológiu svojho odboru odpovedali respondenti nasledovne: 71 % študentov medicíny ju dokáže používať samostatne pri tvorbe vlastných textov, taktiež 66 % študentov humanitných vied a 64 % študentov poľnohospodárstva a filológie. Nevie ju používať, ale rozumie pri čítaní 48 % študentov pedagogiky, 45 % študentov techniky a 40 % študentov informatiky a prírodných vied. 8 % študentov pedagogiky jej rozumie iba s pomocou slovníkov a kolegov.

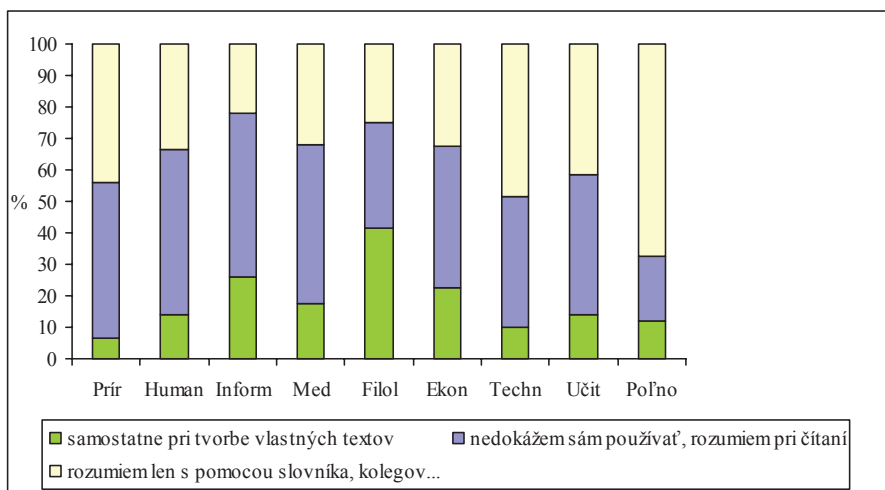

Graf 33 : Zvládnutie slovenskej odbornej terminológie

24. Na akej úrovni ovládate odbornú terminológiu Vášho odboru v anglickom alebo inom svetovom jazyku?

Uvedená otázka zisťovala úroveň jazykových schopností študenta, zameranú na ovládanie terminológie vo svojom študijnom odbore. Za pasívnu znalosť cudzieho jazyka (nedokážem ju sám bez problémov používať, ale rozumiem jej pri čítaní) sa vyjadrilo až 1 037 (47 %) respondentov, porozumie jej len s pomocou slovníka, kolegov alebo učiteľov 826 opýtaných (37 %). Samostatne používa odbornú terminológiu v cudzom jazyku pri tvorbe vlastných textov 356 (16 %) respondentov. Očakávalo by sa, že súčasná mladá generácia je jazykovo zdatná a jej úroveň znalostí cudzieho jazyka je minimálne na používateľskej úrovni. Podľa výsledkov prieskumu to však tak nie je.

Odbornú terminológiu v cudzom jazyku najlepšie a samostatne ovládajú študenti filológie 42 %. Nedokážu ju používať, ale rozumejú jej pri čítaní študenti humanitných vied a informatiky 52 %, študenti medicíny 50 % a študenti prírodných vied 50 %. V prípade pomoci jej rozumie 68 % študentov poľnohospodárstva, 49 % študentov techniky, 44 % študentov prírodných vied a 41 % študentov pedagogiky.

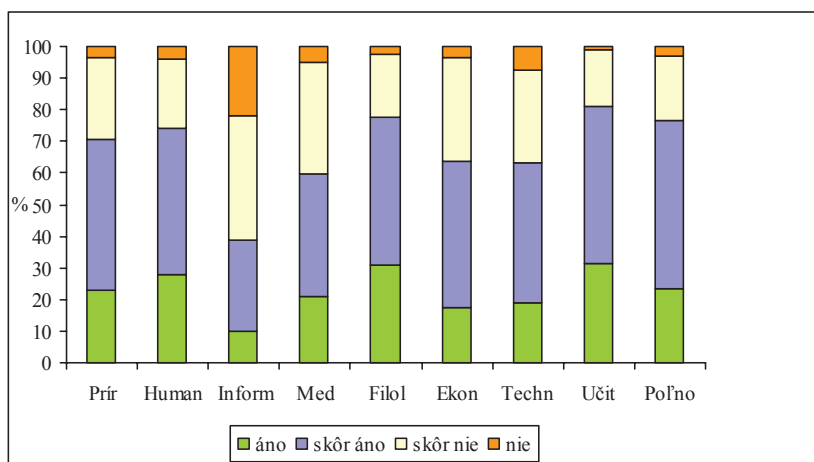

Graf 34 : Zvládnutie odbornej terminológie v anglickom alebo inom svetovom jazyku

25. Ak by Vám knižnica ponúkla kurz zameraný na prácu s informáciami (vyhľadávanie cez internet v rôznych knižničných katalógoch a odborných databázach u nás i vo svete), prihlásili by ste sa?

Podľa odpovedí na túto otázku je zrejmý záujem študentov o vzdelávacie aktivity knižnic zameraných na prácu s informáciami (vyhľadávanie cez internet v rôznych knižničných katalógoch a odborných databázach u nás i vo svete). Až 1 002 (45 %) opýtaných odpovedalo, že skôr áno, prihlásili by sa na takýto kurz; 522 (26 %) respondentov odpovedalo áno. Pre odpoveď skôr nie sa rozhodlo 573 (24 %) respondentov, kým len 122 (5 %) by sa na kurz neprihlásilo. Aj samotné odpovede respondentov nám potvrdili predpoklad, že informačné vzdelávanie je potrebné a je oň záujem. Ak by sa mal ich záujem podčiarknuť, musíme trvať na myšlienke **povinného informačného vzdelávania** nielen na základnej a strednej škole, ale aj na vysokej škole.

Vyhodnotenie tejto otázky podľa odborov bolo nasledovné: skôr áno odpovedalo 53 % študentov poľnohospodárstva, 50 % študentov pedagogiky, 48 % študentov prírodných vied a 46 % študentov humanitných vied, filológie a ekonómie. 22 % študentov informatiky odmietlo účasť na takomto kurze.

Graf 35 : Záujem o kurzy z oblasti práce s informáciami organizované knižnicou

2.2 Prieskum informačnej gramotnosti študentov slovenských vysokých škôl IGPAK2

V roku 2009 sa uskutočnil druhý rozsiahly prieskum IGPAK2, ktorý logicky nadväzoval na IGPAK1. Bol realizovaný opäť ad hoc pracovnou skupinou pre informačné vzdelávanie sekcie AK SAK. Jednotlivé otázky dotazníka boli cielene upravené, konkretizované, aby získané výsledky boli použiteľné pre **návrh modelu informačného vzdelávania**. Ďalším cieľom bolo zistiť, či v priebehu dvoch rokov došlo ku kvalitatívnym zmenám v oblasti získaných kompetencií študentov v oblasti vyhľadávania a využívania odborných informácií (t.j. miera ich informačnej gramotnosti) so zameraním na využívanie elektronických informačných zdrojov. Na prieskume sa zúčastnilo 20 akademických/univerzitných/fakultných knižníc a 2 737 respondentov. Zapojili sa do neho nielen používatelia, ktorí boli v knižnici v čase prieskumu, ale aj ďalší študenti VŠ, keďže dotazník bol v elektronickej podobe prístupný prostredníctvom webových stránok univerzít, knižníc a SAK. V participujúcich knižniciach bol k dispozícii aj v tlačenej podobe.

Do prieskumu sa zapojili nasledovné akademické knižnice:

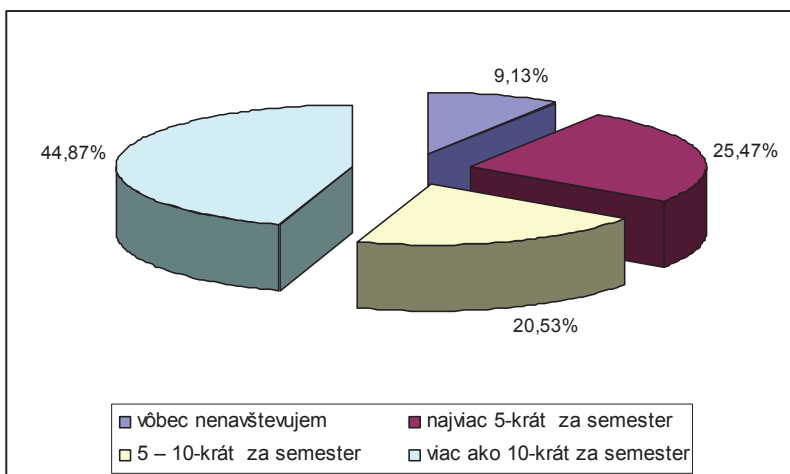
	IGPAK2	
	Počet respondentov	%
Univerzita Komenského v Bratislave (UK)	445	16,26
Slovenská technická univerzita v Bratislave (STUBA)	329	12,02
Technická univerzita vo Zvolene (TUZVO)	271	9,90
UPJŠ v Košiciach (UPJS)	265	9,68
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB)	216	7,89
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (UCM)	193	7,05
Katolícka univerzita v Ružomberku	186	6,80
Žilinská univerzita v Žiline (ZU)	138	5,04
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (UKF)	115	4,20
Trnavská univerzita v Trnave (TRUNI)	106	3,78
Trenčianska univerzita v Trenčíne (TUAD)	79	2,89
Univerzita J. Selyeho v Komárne (UJS)	81	2,86
Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach (UVL)	68	2,48
Akadémia policajného zboru v Bratislave (APZ)	50	1,38
Prešovská univerzita v Prešove (PU)	36	1,32
VŠMU v Bratislave	34	1,24
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (SPU)	29	1,06
Ekonomická univerzita v Bratislave (EUBA)	25	0,91
Iné	15	0,55
Spolu	2737	

Tabuľka 2 Prehľad knižníc zúčastnených v prieskume IGPAK2 a počty respondentov (IGPAK2, 2009)

Otázky a ich vyhodnotenie

1. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitetnej/fakultnej knižnice?

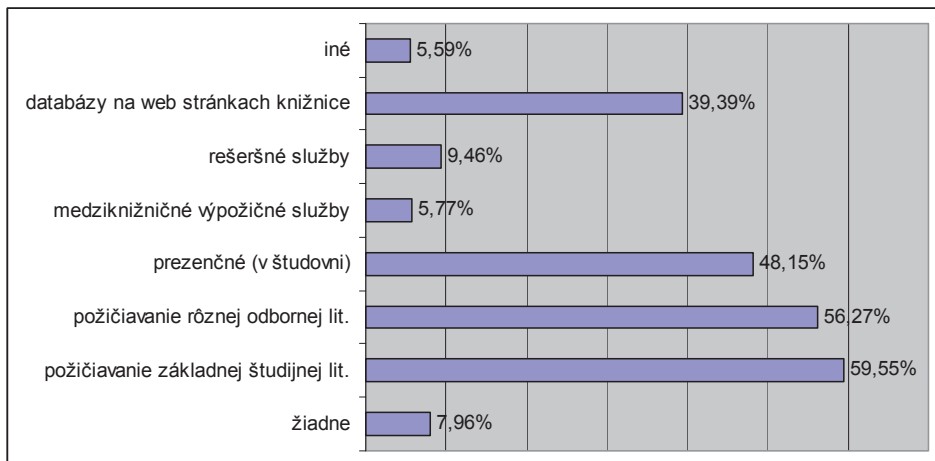
Vysoké percento respondentov (45 %) navštevuje knižnicu viac ako desaťkrát za semester. Vypovedá to o tom, že skoro polovica respondentov je v knižnici aspoň raz týždenne počas semestra, ak predpokladáme, že v priemere semester trvá 14 týždňov. 26 % navštevuje knižnicu max. 5-krát a 21 % respondentov je v knižnici 5 až 10-krát.

Graf 36 : Návštevnosť akademickej knižnice

2. Aké služby univerzitetnej/fakultnej knižnice využívate?

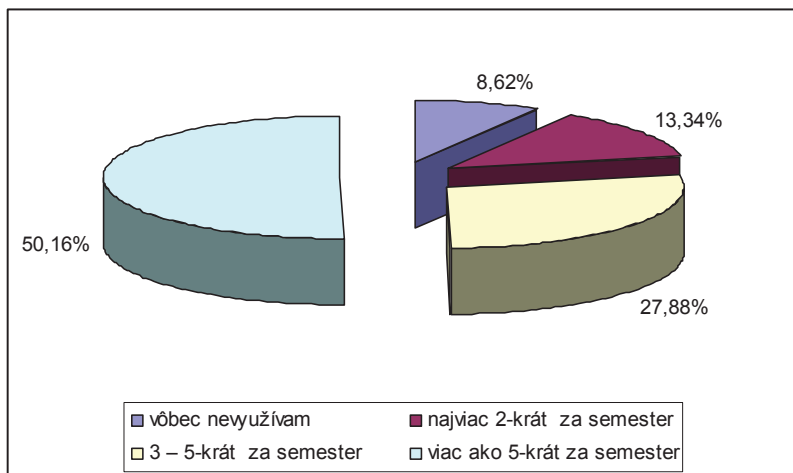
Výsledky odpovedí na otázku č. 2 jednoznačne ukazujú, že pre študentov je najdôležitejšou službou knižnice výpožičná služba. 60 % respondentov si požičiava iba základnú študijnú literatúru a 56 % odbornú literatúru. Takmer polovica respondentov, 48 %, študuje v študovni, kde mnohí majú lepšie podmienky k štúdiu ako napr. na internáte. Študenti, ktorí nezískajú absenčné výpožičky, využívajú fond študovní, pretože študovne sú vybavené vo väčšine prípadov všetkou povinnou a odporúčanou literatúrou. 40 % respondentov využíva prístupenie online zdrojov prostredníctvom stránok knižnice. Necelých 8 % do knižnice nechodí a nič nevyužíva. Nízke percento v prípade MVS a rešeršných služieb je podmienené tým, že ide o špeciálne služby, ktoré sú poskytované najmä pedagógom a akademickej knižnici učia svojich používateľov vyhľadať si informácie samostatne.

Graf 37 : Využívanie služieb akademickej knižnice

3. Ako často využívate služby univerzitnej/fakultnej knižnice, ktoré ste označili v otázke č. 2?

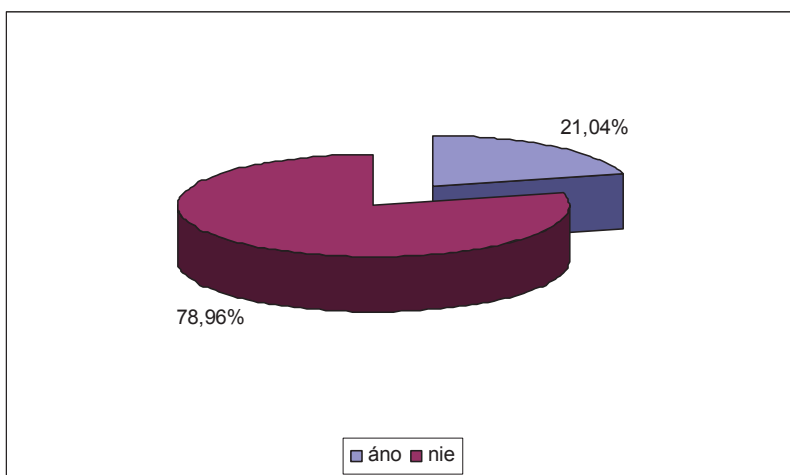
Rôzne druhy služieb využíva viac ako 5-krát za semester 50 % respondentov. Pri pohľade na údaje v predchádzajúcej otázke sa dá predpokladať, že ide práve o prezenčné a absenčné služby. 28 % respondentov využíva služby 3 až 5-krát za semester. 8 % respondentov, ktorí služby nevyužívajú vôbec, sa s malým rozdielom zhoduje s rovnakou možnosťou v otázke 2.

Graf 38 : Frekvencia využívania služieb akademickej knižnice

4. Absolvovali ste počas doterajšieho vysokoškolského štúdia nejakú vzdelávaciu akciu (kurz, seminár, prednáška, predmet) zameranú na spôsoby vyhľadávania informácií? Ak je Vaša odpoveď áno, napíšte prosím, o akú akciu konkrétne išlo.

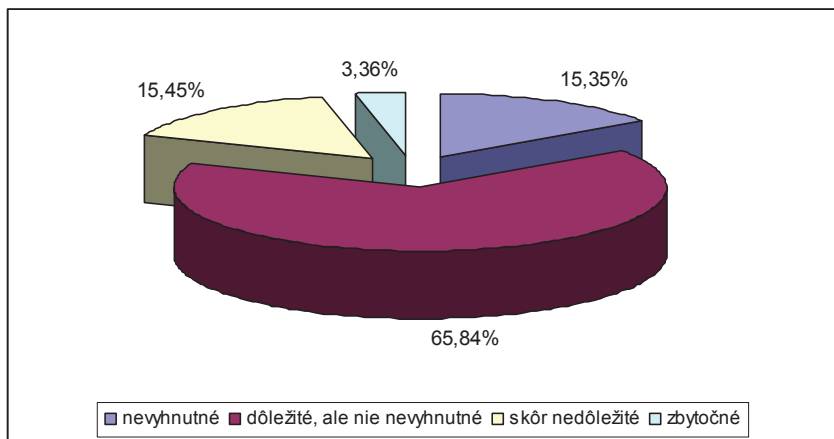
79 % respondentov neabsolvovalo žiadnu vzdelávaciu akciu zameranú na vyhľadávanie informácií. Iba 21 % odpovedalo kladne. Vysoké percento nezúčastnených vedie k úvahám, či ide o nedostatočnú informovanosť študentov o organizovanom podujatí, alebo ich neochotu zúčastniť sa vzdelávania, alebo limitované možnosti knižníc zabezpečiť vzdelávanie v širšom rozsahu, alebo aj o nedostatočnú spoluprácu a koordinovanosť v tejto oblasti v rámci pedagogického procesu.

Graf 39 : Účasť študentov na informačnom vzdelávaní

5. Považujete absolvovanie vzdelávacej akcie zameranej na spôsoby vyhľadávania informácií za dôležité vzhľadom na Vaše štúdium?

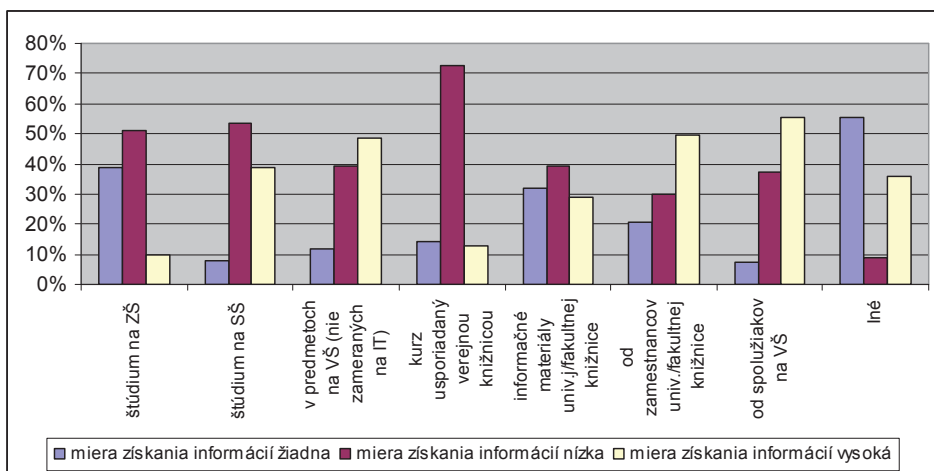
Takmer 66 % respondentov považuje absolvovanie vzdelávacej akcie zameranej na spôsoby vyhľadávania informácií za dôležité, ale nie nevyhnutné, 15 % za nevyhnutné. Ak „skôr nedôležité“ a „zbytočné“ možno považovať za negatívne odpovede, celkovo 19 % respondentov sa vyjadrilo negatívne k absolvovaniu vzdelávacích akcií.

Graf 40 : Hodnotenie absolvovanej akcie informačného vzdelávania

6. Odkiaľ a v akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie?

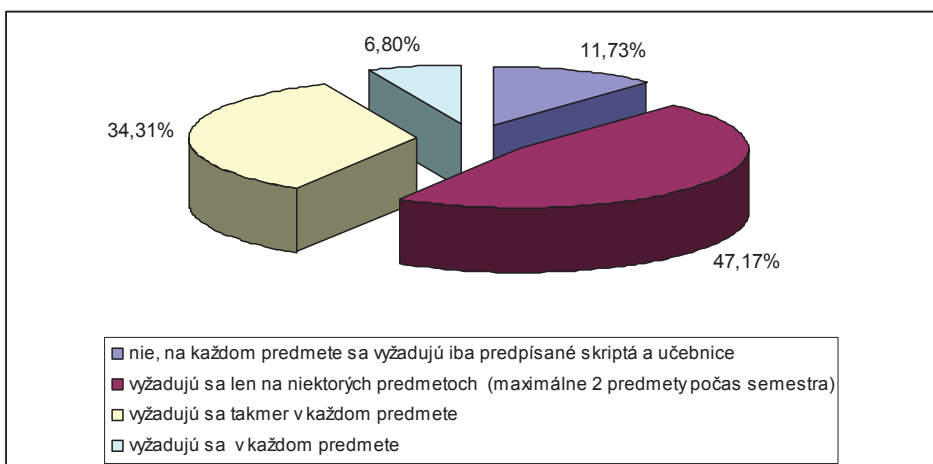
Najväčší počet respondentov vysoko hodnotí mieru získavania informácií od spolužiakov. Študenti najviac preferujú a dôverujú vrstovníkom. Nasledovali informácie získané z predmetov na VŠ a odpovede zamestnancov akademickej knižnice. Naopak, ako najmenej užitočné, resp. najviac odpovedí s nulovou mierou získania informácií, malo štúdiom na základnej škole, následne materiály knižnice. Informácie osvojené na kurze organizovanom verejnou knižnicou a počas štúdia na strednej škole, boli hodnotené ako málo užitočné.

Graf 41 : Zdroje poznatkov o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie

7. Vyžaduje sa od Vás v štúdiu na jednotlivých predmetoch používať aj iné informačné zdroje ako predpísané skriptá a učebnice?

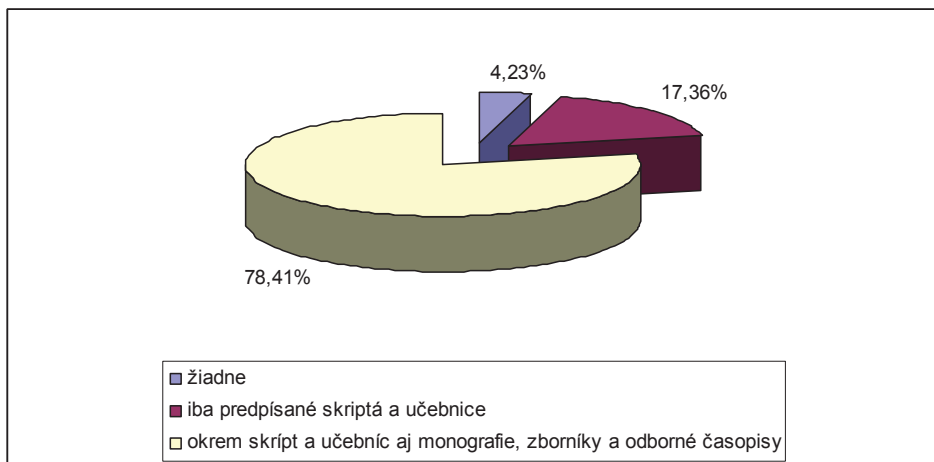
47 % respondentov odpovedalo, že na dvoch predmetoch musia využívať pri štúdiu aj iné informačné zdroje ako povinnú študijnú literatúru. 34 % používa rôzne zdroje takmer v každom predmete a 7 % respondentov v každom. Z celkového počtu respondentov, 12 % pracuje iba s predpísanou literatúrou. Celkovo možno povedať, že vyše 88 % študentov musí pracovať s rôznymi druhmi zdrojov, čím vzniká otázka, ako to zvládajú a čo vlastne používajú.

Graf 42 : Potreba používať iné informačné zdroje ako učebnice a skriptá

8. Aké informačné pramene od Vás obvykle vyučujúci vyžadujú spracovať pre seminárne práce, referáty a podobné vystúpenia?

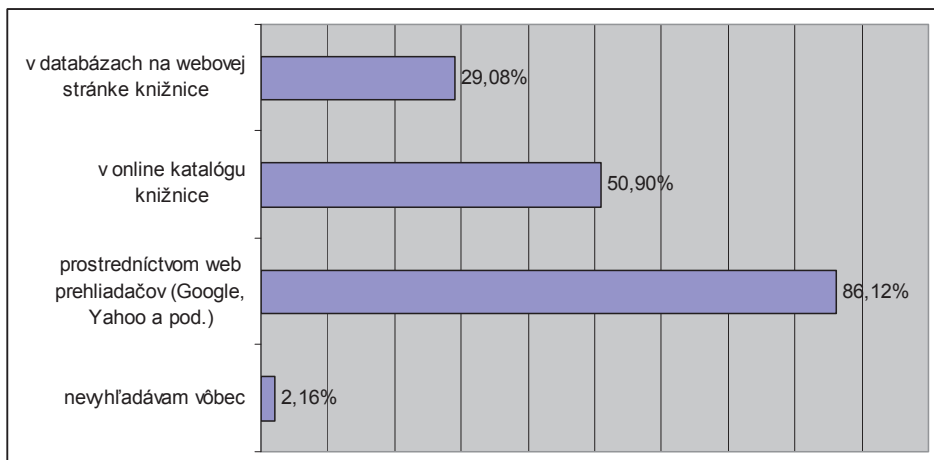
78 % respondentov využíva pri rôznych školských prácach, okrem skript a učebníc, aj monografie, zborníky a odborné časopisy. Len predpísanú študijnú literatúru používa 17 % a 4 % nepoužívajú žiadne informačné zdroje.

Graf 43 : Požiadavky vyučujúcich na informačné zdroje pre seminárne práce, referáty a pod.

9. Ako vyhľadávate literatúru pre seminárne práce, referáty a pod.?

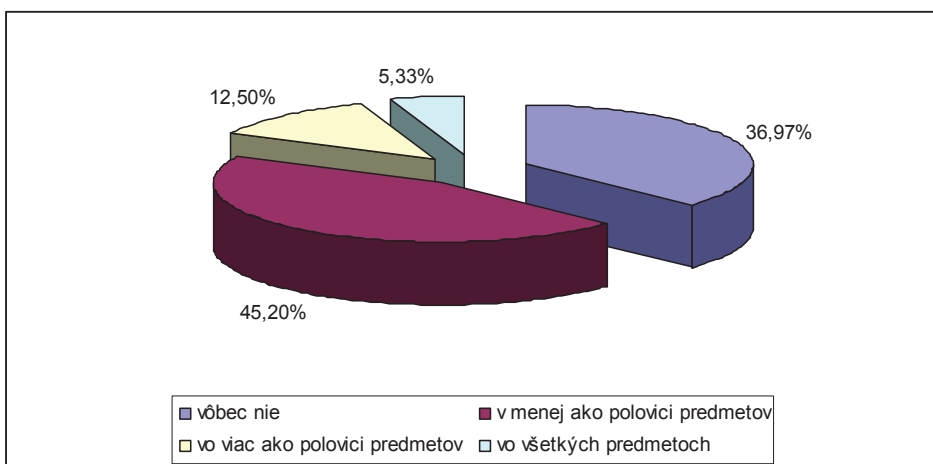
Prostredníctvom web prehliadačov vyhľadáva literatúru pre seminárne práce, referáty a pod. najväčší počet respondentov, a to 86%. Takmer 51 % vyhľadáva literatúru v online katalógoch knižnice a 29 % v databázach dostupných na webových stránkach knižnice. Iba 2 % literatúru vôbec nevyhľadáva. Pretrváva obľuba využívania prehliadačov typu Google a ich uprednostňovanie pred informačnými zdrojmi renomovaných producentov. Pozitívny posun v prospech knižnice môžu priniesť nadstavbové nástroje pre manažovanie informačných zdrojov knižníc.

Graf 44 : Ako študenti vyhľadávajú literatúru pre seminárne práce a pod.

10. Vyžaduje sa od Vás využívanie cudzojazyčnej literatúry?

Používanie cudzojazyčnej literatúry v súčasnom vysokoškolskom vzdelávaní by malo byť samozrejmosťou. Na otázku, či sa vyžaduje využívanie cudzojazyčnej literatúry pri školských zadaniach, sa 45 % respondentov vyjadrilo, že v menej ako polovici predmetov. 37 % uviedlo, že sa vôbec nevyžaduje. 13 % respondentov vo viac ako polovici predmetov používa cudzojazyčnú literatúru a len 5 % uviedlo, že sa od nich vyžaduje využívanie vo všetkých predmetoch.

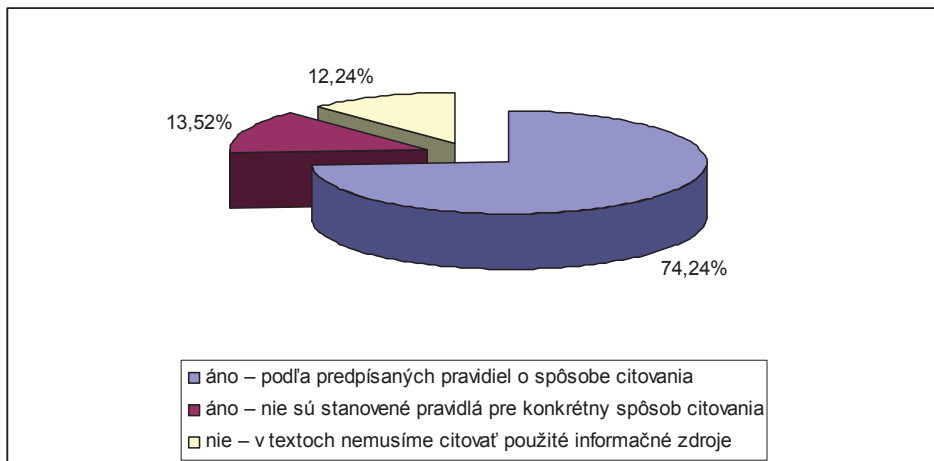

Graf 45 : Požiadavky vyučujúcich na využívanie cudzojazyčných textov

11. Vyžaduje sa od Vás pri spracovaní a písaní odborných textov aj citovanie použitých informačných prameňov?

Pri písaní odborných textov cituje informačné pramene podľa predpísaných pravidiel 74 % respondentov a 14 % cituje použité pramene bez znalosti stanovených pravidiel citovania. V odborných textoch nemusí citovať informačné zdroje 12 % respondentov. Vysoké percento kladných odpovedí dáva pozitívny signál vo vzťahu k etike tvorby odborných textov.

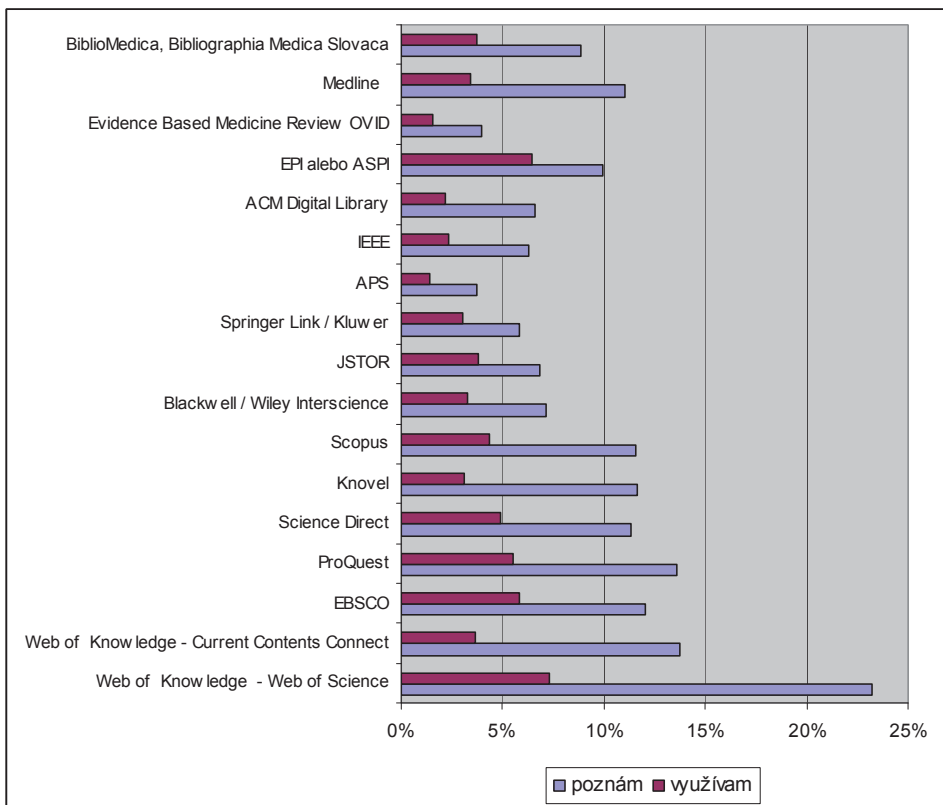

Graf 46 : Požiadavky vyučujúcich na správne citovanie

12. Ktoré z nasledovných elektronických informačných zdrojov, ktoré sprístupňuje Vaša akademická/fakultná knižnica poznáte a využívate ?

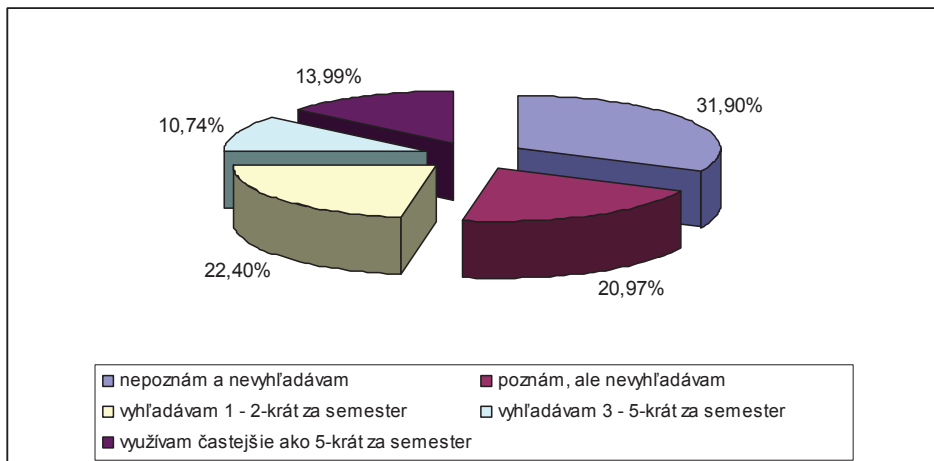
Najviac respondentov 23 % pozná Web of Science, nasleduje CCC – 14 %, ProQuest 14 % a EBSCO 12 %. Ďalej nasledujú zdroje ako Knovel, Scopus, Science Direct a Medline, ktoré pozná vyše 11 % respondentov. Necelé 4 % respondentov poznajú úzko špecializované zdroje ako APS (fyzika) a Evidence Based Medicine Review (medicína). Zo strany respondentov je najviac využívaným zdrojom opäť Web of Science – 7,3%, nasleduje špecializovaná právnická databáza EPI alebo ASPI, využíva ju 6 % respondentov. V prípade zdrojov EBSCO a ProQuest je to necelých 6 % respondentov, ktorí ju využívajú. Najmenšiu hodnotu využívania sme zaznamenali pri zdrojoch APS (1,42 %) a Evidence Based Medicine Review (2 %). Pri viacerých EIZ je relatívne nízke percento využívania objektívne, pretože sú orientované na špecializovanú vednú oblasť.

Graf 47 : Informovanosť o / frekvencia využívania EIZ

13. Ako často vyhľadávate odborné informácie v elektronických informačných zdrojoch, ktoré sprístupňuje Vaša univerzitná/fakultná knižnica ?

Pri celkovom pohľade na odpovede možno konštatovať, že takmer 53 % respondentov z rôznych dôvodov nevyužíva EIZ. 32 % respondentov nepozná informačné zdroje a nevyhľadáva v nich a 21 % pozná, ale nevyhľadáva. 1 max. 2-krát za semester vyhľadáva informácie v EIZ 22 % respondentov. Častejšie ako 5-krát za semester využíva elektronické informačné zdroje 14 % respondentov a 11 % respondentov vyhľadáva v EIZ 3 až 5-krát za semester.

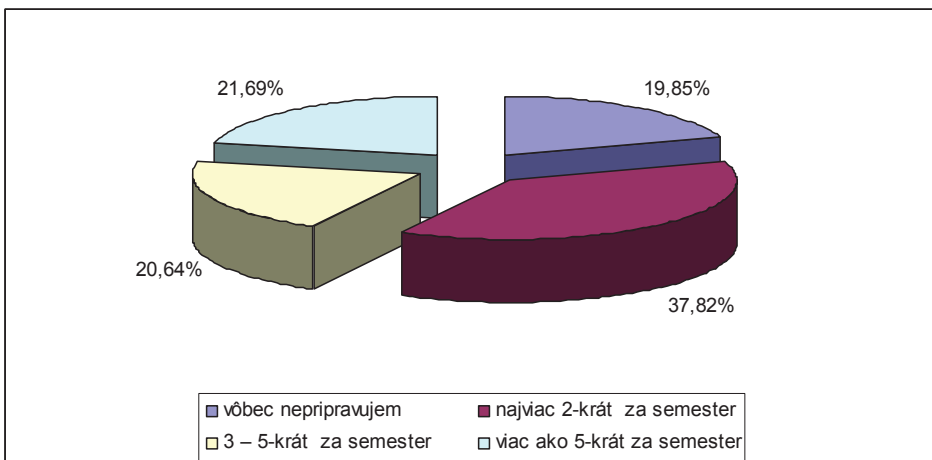
Graf 48 : Frekvencia vyhľadávania informácií v EIZ

14. Ak nepoznáte a nevyužívate elektronické informačné zdroje, prečo? (napíšte)

Otázka 14 nebola vyhodnotená, keďže väčšina respondentov sa k otázke nevyjadrila.

15. Využívate pri príprave referátov, príp. počítačových prezentácií informácie z dostupných elektronických informačných zdrojov?

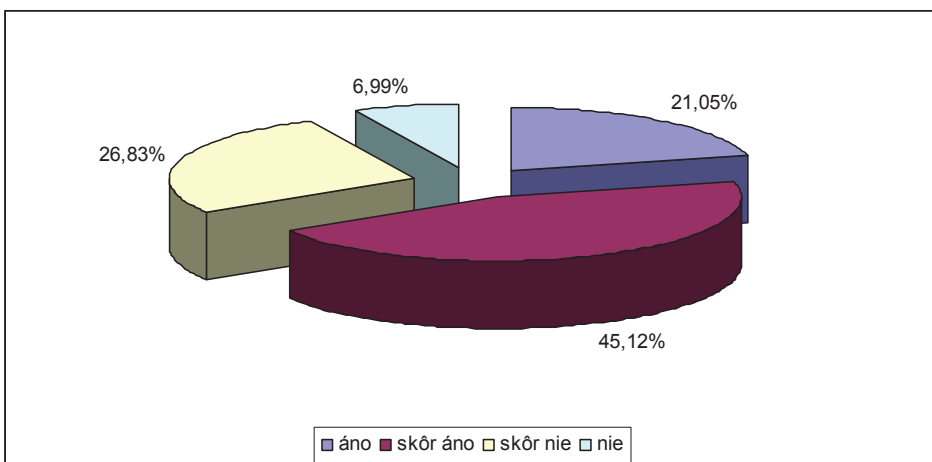
80 % pripravuje z EIZ prezentácie – je predpoklad, že pod pojmom EIZ chápu aj voľne dostupné elektronické zdroje. 38 % respondentov pri príprave referátov a prezentácií využíva informácie z EIZ najviac 2-krát za semester. Viac ako 5-krát za semester pripravuje prezentácie 22 % respondentov a 3 až 5-krát za semester využíva informácie pri referátoch a prezentáciách 21 % respondentov.

Graf 49 : Využitie EIZ pri príprave referátov a prezentácií

16. Ak by Vám knižnica ponúkla kurz zameraný na prácu s informáciami (vyhľadávanie cez internet v rôznych knižničných katalógoch a odborných databázach u nás i vo svete), prihlásili by ste sa?

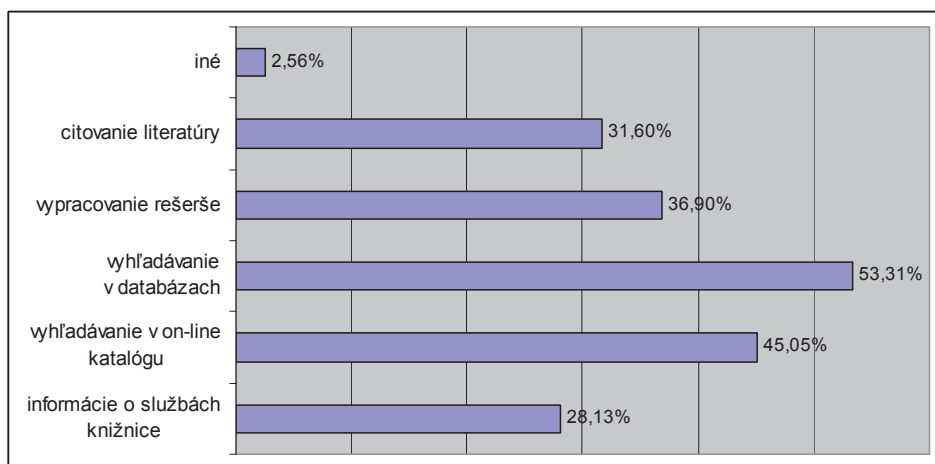
Na otázku 16 kladne zareagovalo 66 % respondentov - na kurz zameraný na prácu s informáciami, ktorý by organizovala knižnica by sa skôr áno prihlásilo 45 % respondentov a určite áno 21 %. Odpoveď skôr nie uviedlo 27 % respondentov a neprihlásilo by sa 7 %.

Graf 50 : Záujem o kurzy z oblasti práce s informáciami organizované knižnicou

17. Ak áno, o aký typ informačného vzdelávania organizovaný univerzitnou/fakultnou knižnicou by ste mali záujem ?

Najväčší záujem v prípade informačného vzdelávania bol zo strany respondentov prejavovaný pri vyhľadávaní v databázach, 53 % respondentov. 45 % respondentov prejavilo záujem o kurz zameraný na vyhľadávanie v online katalógu knižnice, 37 % respondentov uviedlo záujem o kurz venovaný vypracovaniu rešerši, 32 % citovaniu literatúry a 28 % respondentov by malo záujem o absolvovanie kurzu venovaného službám knižnice. Záujem sa odvíja od potreby tvorby seminárnych a záverečných prác, od získania vhodných materiálov k štúdiu, a pod.

Graf 51 : Záujem o jednotlivé témy informačného vzdelávania organizovaného knižnicou

2.3 Zhrnutie a analýza vybraných výsledkov prieskumov

Prieskumy IGPAK1 a IGPAK 2 sa realizovali s relatívne malým časovým odstupom, výber zúčastnených univerzít bol v zásade totožný (v prieskume IGPAK2 pribudli respondenti z ďalších VŠ).

Hodnoty získané v roku 2009 možno chápať ako verifikáciu prieskumu z roku 2007, prinajmenšom v tých prípadoch, kde boli otázky totožné. Avšak, aj pri otázkach s odlišnou štruktúrou, ale rovnakou témou, možno odvodzovať vysokú zhodu.

Výsledky oboch dotazníkových prieskumov priniesli niekoľko zaujímavých a prekvapujúcich zistení. Najzávažnejšie sa týkali rozsahu informačného vzdelávania. Napriek tomu, že akademické knižnice realizujú rozsiahle a systematické informačné vzdelávanie, iba približne štvrtina respondentov kladne odpovedala na otázku, či absolvovali počas svojho vysokoškolského štúdia vzdelávacie akcie zamerané na vyhľadávanie informácií. V roku 2007 to bolo 26 % kladných odpovedí, v roku 2009 21 %. Potvrdil sa predpoklad, že **informačnému vzdelávaniu sa vo formálnom vysokoškolskom vzdelávaní nevenuje primeraná pozornosť a chýba ponuka vzdelávacích aktivít tohto druhu pre študentov na všetkých VŠ**. Na strane AK, v rámci neformálneho vzdelávania, môže ísť aj o určitý signál nedostatočného marketingu aktivít a nekoordinovaného postupu v rámci konkrétnej VŠ.

Aké sú skúsenosti a postoje študentov k informačnému vzdelávaniu?

Hodnotenie študentov, ktorí absolvovali vzdelávacie akcie zamerané na vyhľadávanie informácií bolo kladné až v 92 %. Ako nevyhnutné pre štúdium ich označilo 42 % respondentov, ako dôležité, ale nie nevyhnutné 50 % respondentov. Na otázku, či by mali záujem absolvovať podobnú akciu v budúcnosti zareagovalo kladne 77 % opýtaných, takisto kladne reagovali opýtaní na otázku, či by mali záujem o kurz tohto zamerania organizovaný knižnicou (69 % v roku 2007, 66 % v roku 2009). Tento výsledok naznačuje, aké sú potreby študentov. Môže viesť k vysloveniu predpokladu, že absolvovanie vzdelávacej akcie má pozitívny vplyv na postoj jednotlivca k jeho informačným kompetenciám a môže ovplyvniť o. i. aj uvedomenie si potreby ich rozširovania.

Aké sú informačné potreby študentov? V akej miere a akým spôsobom stimuluje vysokoškolské vzdelávanie študentov k využívaniu informačných zdrojov ?

Viac ako polovica respondentov nepotrebuje iné informačné zdroje ako predpísané skriptá a učebnice, resp. ich potrebuje maximálne na dvoch predmetoch počas semestra. Táto skutočnosť sa zhodne ukázala v oboch prieskumoch (v IGPAK1 53 %, v IGPAK2 59 %). Približne 20 % oslovených vôbec nepíše seminárne práce, resp. píše najviac jednu takúto prácu za semester.

Vysokú výpovednú hodnotu, z ktorej sa dá usudzovať aj motivácia pre prácu so zahraničnými plnotextovými databázami, majú odpovede na otázku, či vyžadujú učители od študentov využívanie cudzojazyčnej literatúry. V roku 2007 40 % a v roku 2009 37 % odpovedalo, že sa od nich práca s cudzojazyčnou literatúrou nevyžaduje vôbec, od 43 %, resp. 42 % sa vyžaduje na menej ako polovici predmetov. Študenti, ktorí vystačia počas svojho štúdia so skriptami a učebnicami, nemusia samostatne pracovať s literatúrou pri príprave odborných prác a nepotrebujú cudzojazyčnú literatúru, nemajú motiváciu pre získavanie zručností v oblasti práce s informáciami, nemusia ich vedieť vyhľadávať, pracovať s odborným textom, kriticky ho hodnotiť, správne citovať, či rešpektovať autorské právo.

V akej miere a akých oblastiach využívajú študenti na vysokých školách akademické knižnice a ich služby ?

Podľa prieskumu v roku 2007 9 % opýtaných vôbec nenavštevuje akademickú knižnicu. V roku 2009 8 % odpovedalo, že nevyužíva žiadne knižničné služby. Uvedený trend možno považovať za pozitívny signál. Približne 20 % študentov využíva len študijnú literatúru. Určitá skupina študentov získava literatúru výlučne prostredníctvom svojich rovesníkov a fenoménu tzv. skrytých výpožičiek, t. j. následných výpožičiek už vypožičanej literatúry od spolužiaka, nie z knižnice.

Odpovede na otázky súvisiace s využívaním služieb študovní treba hodnotiť v celkovom kontexte. Študovne alebo požičovne univerzitných knižníc vôbec nenavštevuje 10 % študentov, ale 37 % ich navštevuje viac ako 10-krát za semester. Priestorové aj technické podmienky mnohých akademických knižníc boli donedávna veľmi problematické. Druhá polovica tohto desaťročia priniesla zlepšenie situácie, čo by sa mohlo pozitívne odraziť aj na návštevnosti študovní. Viaceré univerzity investovali finančné prostriedky do výstavby nových budov pre knižnice, príp. do rozsiahlych rekonštrukcií. Pretrvávajúcim problémom sú finančné obmedzenia nákupu literatúry. Miera využitia knižnice bezprostredne súvisí nielen s informačnými potrebami a správaním študentov, ale aj s kvalitou fondu, priestorového a personálneho vybavenia knižnice.

Ako študenti získali poznatky o práci s informáciami?

Poznatky o práci s informáciami získané na základnej a strednej škole hodnotili respondenti v prevažnej miere ako nízke alebo nijaké. Na základnej škole poznatky o práci s informáciami získalo len 10 % respondentov, na strednej škole 37 % a na vysokej škole to bolo len 48 % respondentov. Pri hodnoteniach vysokej a strednej školy treba určite zohľadniť aj časový faktor a vplyv zabúdania. Ak sa však vychádza z predpokladu, že väčšina respondentov nezískala na základnej a strednej škole takmer žiadne poznatky o práci s informáciami a 52 % nezlepšilo túto situáciu ani na vysokej škole, možno to považovať za alarmujúce. Na druhej strane, treba mať na zreteli aj iné možnosti získavania týchto poznatkov, najmä neformálne. Až 60 % študentov vysoko hodnotí poznatky o práci s informáciami získané od spolužiakov. Táto skutočnosť potvrdzuje zmenu v štruktúre vzdelávacích tokov, prechod od samostatného štúdia k rôznym neformálnym spôsobom kolektívneho spolu-štúdia (Rankov, 2006). Nastupujúca generácia, resp. nové ročníky vysokoškolských študentov, už vykazujú vysokú mieru digitálnej gramotnosti získanú predovšetkým v neištitucionalizovanom prostredí ako napr. sieťové počítačové hry, sociálne siete či diskusné fóra na internete.

Aké sú kompetencie študentov v oblasti vyhľadávania a využívania odborných informácií (t.j. miera ich informačnej gramotnosti) a aké je ich informačné správanie?

64 % respondentov nepozná žiadne citačné pravidlá, 26 % z nich nepoužíva elektronický katalóg svojej knižnice, približne 50 % nepozná elektronické informačné zdroje poskytované knižnicami, ďalších 20 % ich síce pozná, ale nevyužíva. Toto sú čísla, ktoré potvrdzujú, že informačné kompetencie študentov vysokých škôl sú nedostatočné.

V roku 2009 uviedlo 86 % respondentov, že literatúru pre seminárne práce vyhľadáva prostredníctvom webových prehliadačov, 51 % v online katalógu knižnice a 30 % v databázach na stránke knižnice. Mohlo by to znamenať, že menej ako tretina študentov využíva špecializované nástroje na vyhľadávanie informácií, najmä bibliografické databázy, ktoré predpokladajú vyššiu mieru informačných zručností. Na druhej strane to znamená, že prevažná časť študentov využíva iba základné knižničné služby, t. j. výpožičky literatúry, ale nevyužíva služby spojené s najnovšími technológiami.

Aké sú jazykové kompetencie, IT kompetencie a príležitosti?

36 %, resp. 47 % študentov podľa svojho vyjadrenia nedokáže bez problémov používať slovenskú a anglickú terminológiu svojho odboru, hoci jej pri čítaní rozumie. Znalosť angličtiny je chápaná ako súčasť tzv. funkčnej gramotnosti, teda schopnosti aktívne uplatniť

kompetencie informačnej gramotnosti (Rankov, 2006). Možno ju predpokladať u 29 % študentov využívajúcich EIZ pri vyhľadávaní informácií pre práce, semináre, atď. Angličtina, ktorá je považovaná za jazyk vedy, nerobí problém iba 16 % respondentov. Aj tu treba hľadať dôvod nedostatočného využívania kvalitných databáz e-knží a e-časopisov. Nedostatočná znalosť cudzích jazykov môže byť jednou z príčin vysokého využívania webových prehliadačov pri vyhľadávaní literatúry (86 %). Sprostredkovatelia digitálneho obsahu sa často snažia eliminovať prekážky v porozumení inštaláciou rôznych automatických prekladačov do čoraz väčšieho počtu jazykov, ktoré však nemôžu nahradiť znalosť jazyka pri percepcii a porozumení odborných textov.

V roku 2007 hodnotilo 59 % respondentov úroveň svojej práce s textovými editormi ako dobrú. Každodenná prax ukazuje postupné zlepšovanie digitálnej gramotnosti študentov. Súvisí to s nástupom generácie, pre ktorú sú moderné technológie prirodzenými zručnosťami. Súčasne aj prostredie vysokých škôl vytvára vhodné podmienky na vyrovnávanie počiatkových rozdielov v digitálnej gramotnosti (digital divide) študentov. Potvrdil to i prieskum IVO (Veľšic, 2010), podľa ktorého sa digitálna gramotnosť Slovákov posunula z nízkej úrovne na strednú.

Podľa prieskumu IGPAK1 z roku 2007 mohlo 26 % respondentov používať PC s pripojením na internet kedykoľvek. Hoci v prieskume IGPAK2 táto otázka nebola zahrnutá, napriek tomu treba konštatovať postupné zlepšovanie vo využívaní IKT. Skvalitnilo sa technické a technologické vybavenie vysokých škôl a akademických knižníc, pribudol i počet študentov s vlastnými notebookmi.

Existujú rozdiely v informačnej gramotnosti a informačnom správaní medzi vysokoškolskými študentmi rôznych študijných odborov?

Výsledky naznačujú:

- najmenší záujem o návštevy knižnice a využívanie jej služieb prejavili študenti informatiky, prírodných vied a medicíny, najväčší študenti poľnohospodárstva, humanitných vied a filológie,
- vzdelávacie akcie zamerané na vyhľadávanie informácií v najnižšej miere absolvovali študenti techniky, prírodných a humanitných vied,
- možno predpokladať, že miera informačných potrieb je najnižšia u študentov informatiky a medicíny. Ich učitelia najmenej vyžadovali používanie iných informačných zdrojov ako sú skriptá a učebnice. 69 % medikov a 61 % informatikov ich nemuselo používať vôbec alebo ich používali najviac v dvoch predmetoch. Spolu so študentmi techniky mali

informatici a medicci najnižšiu potrebu spracovať do seminárnych prác iné zdroje ako skriptá a učebnice (technici 44 %, informatici 38 %, medicci 33 %). V prípade študentov techniky a informatiky to veľmi pravdepodobne súvisí aj s odlišným charakterom zadaní prác,

- spracovanie cudzojazyčných textov nepožadovali učitelia najmä od študentov ekonómie, techniky a poľnohospodárstva. Vyššie nároky v tejto oblasti sa kladli, pochopiteľne, na študentov filológie, aj tak až 52 % z nich nemuselo pracovať s cudzojazyčnými textami, študenti humanitných vied v 77 % a informatiky v 79 %. Možno usudzovať, že študenti informatiky získavali cudzojazyčnú literatúru veľkou mierou v prostredí digitálnych knižníc a repozitárov s otvoreným prístupom, pretože zo všetkých odborov najviac preferovali pre vyhľadávanie informácií internet, s najväčšou frekvenciou využívania,
- informatici a medicci najmenej využívali elektronické katalógy knižníc pre vyhľadávanie informácií. Najviac respondentov z týchto dvoch odborov sa vyjadrilo, že nepozná EIZ (74 % študenti informatiky, 71 % študenti medicíny), za nimi nasledovali technické vedy a učiteľstvo,
- študenti informatiky prejavili najmenší záujem o kurzy zamerané na prácu s informáciami (iba 39 %). Pozitívne možno hodnotiť 60 % kladných odpovedí študentov medicíny a 63 % študentov techniky vzhľadom na sledovanú relatívne nízku mieru informačných potrieb a využívania knižnično-informačných služieb. Najvyšší záujem prejavili študenti pedagogiky, až 81 %, čo možno čiastočne chápať ako pozitívny signál vo vzťahu k rozvoju informačného vzdelávania.

3 Koncepcia obsahu informačného vzdelávania na slovenských vysokých školách

Základným predpokladom na zlepšenie úrovne informačnej gramotnosti je vytvorenie systému informačného vzdelávania hierarchicky prepracovaného podľa miery informačných kompetencií jednotlivca. Táto myšlienka je súlade s Programovým vyhlásením vlády SR na obdobie rokov 2010 – 2014, v ktorom sa uvádza, že vláda SR bude vo výchove podporovať normy posilňujúce nové zručnosti a je tiež v súlade s jej koncepciou celoživotného vzdelávania.

V reálnej rovine však najskôr treba v rámci vzdelávacieho systému vyriešiť celý rad problémov, najmä:

- konkretizovať, ktoré informačné kompetencie, v akom rozsahu a na akej úrovni si majú osvojiť žiaci a študenti na jednotlivých stupňoch vzdelávania,
- vytvárať koncepcie informačného vzdelávania na úrovni vzdelávacích inštitúcií a knižníc,
- rozpracovať teóriu informačného vzdelávania, jeho cieľov, obsahu, metód a didaktiky,
- presadiť zahrnutie problematiky informačnej gramotnosti do kurikula všetkých typov a stupňov škôl,
- systematicky a koncepcie začleňovať aspekty informačnej gramotnosti do vyučovacieho procesu,
- pripraviť učiteľov a všetkých pracovníkov škôl a knižníc, ktorí sa podieľajú na informačnom vzdelávaní na problematiku informačnej gramotnosti,
- akceptovať akademické knižnice ako plnohodnotného partnera pri informačnom vzdelávaní.

Informačné vzdelávanie by sa postupne malo stať súčasťou vzdelávacieho procesu vo formálnom, neformálnom i celoživotnom vzdelávaní. Malo by využívať možnosti najmodernejších IKT a malo by byť realizované formou dištančnej aj kontaktnej výučby tak, aby bola zabezpečená jeho dostupnosť každému potencionálnemu záujemcovi.

Informačné kompetencie

Ako východisko definovania informačných kompetencií študentov VŠ možno využiť štandardy ALA (ACRL, 2000), ktoré jasne a precízne vymedzujú rámec informačnej

gramotnosti jednotlivca. Ustanovujú znalosti, schopnosti a zručnosti informačne gramotného vysokoškolského študenta, týkajúce sa jeho štúdia a odbornej práce v odbore. Stručne možno povedať, že informačne gramotný študent je schopný porozumieť odborným textom študijného odboru, ktorý študuje, abstrahovať z textov hlavné myšlienky a samostatne písať odborné texty s využitím poznatkov z informačných zdrojov, ktoré vie sám vyhľadať a ktoré sú citované v súlade s autorským zákonom a v zmysle zásad tvorby bibliografických citácií.

Štandard 1

Informačne gramotný študent si uvedomuje potrebu informácií: formuluje informačnú požiadavku, identifikuje kľúčové pojmy a termíny, ktoré charakterizujú informačnú požiadavku, pozná a monitoruje potenciálne informačné zdroje svojho študijného odboru, zohľadňuje náklady na získanie potrebných informácií a ich prínos.

Štandard 2

Informačne gramotný študent získava potrebné informácie účinne a efektívne: používa optimálne vyhľadávacie metódy na získavanie informácií a na ich uchovávanie – pomocou najvhodnejšej vyhľadávacej stratégie založenej na základe pokročilých spôsobov vyhľadávania zaznamenáva, triedi a uchováva informácie získané z rôznych informačných zdrojov. Pozná a používa odbornú terminológiu svojho študijného odboru nielen v slovenskom, ale aj v cudzom jazyku, najmä v angličtine, na úrovni potrebnej k práci s odbornými informačnými zdrojmi a komunikácie v rámci diskusných skupín daného odboru.

Štandard 3

Informačne gramotný študent kriticky hodnotí informácie a ich zdroje a začleňuje vybrané informácie do svojej poznatkovej bázy a hodnotového systému: sumarizuje hlavné myšlienky získaných informácií, vyhodnocuje a porovnáva informácie získané z rôznych zdrojov za účelom posúdenia ich spoľahlivosti, validity, vhodnosti, časovej aktuálnosti, presnosti. Využíva pramene numerických a technických informácií, vyhľadáva a spracováva numerické a technické údaje, používa ich pri svojej odbornej práci.

Štandard 4

Informačne gramotný študent efektívne používa informácie na riešenie úloh: používa bežne dostupné informačné a komunikačné technológie potrebné na vyhľadanie, získanie, spracovanie a prezentáciu informácií (rôzneho typu a formátu), ktoré sa týkajú jeho štúdia a odbornej práce.

Štandard 5

Informačne gramotný študent pozná a rešpektuje ekonomické, právne a sociálne aspekty súvisiace s využívaním informácií, získava a využíva informácie eticky a legálne: chápe etické, právne a socio-ekonomické aspekty súvisiace so získavaním informácií a používaním informačných technológií, akceptuje zákony, zásady a pravidlá využívania elektronických informačných zdrojov. Ovláda problematiku citovania zdrojov a citačnú etiku, pracuje s informáciami v súlade s autorskou etikou a autorským právom.

V nadväznosti na definovanie charakteristík informačne gramotného študenta možno stanoviť niekoľko stupňov /úrovní informáčného vzdelávania:

1. Stupeň /úroveň

Úlohou základného stupňa informačného vzdelávania je oboznámiť používateľov so základnými pojmami v oblasti odborných a vedeckých informácií; poskytnúť informácie o systéme knižníc a dostupných informačno-vzdelávacích inštitúciách; rôznych typoch informačných prameňov, spôsobe ich vyhľadávania prostredníctvom online katalógov knižníc prístupných na internete; rôznych typoch knižnično-informačných služieb.

2. Stupeň /úroveň

Druhý stupeň informačného vzdelávania sa zaoberá problematikou bibliografických, faktografických a plnotextových databáz ako významného zdroja odborných a vedeckých informácií; metodikou rešeršovania a možnosťami využívania ďalších informačných zdrojov, ktoré sú voľne prístupné v prostredí internetu.

3. Stupeň /úroveň

Hlavná pozornosť v rámci tohto stupňa informačného vzdelávania je zameraná na formálnu úpravu písania odborných textov s dôrazom na dodržiavanie morálnych, právnych a sociálnych aspektov využívania informácií v súlade s autorskou etikou

a autorským právom; zásadám tvorby odbornej práce; problematike citovania a plagiátorstva.

4. Stupeň /úroveň

Štvrtý stupeň informačného vzdelávania je určený pokročilým používateľom, ktorí chcú získať podrobnejšie informácie o informačných zdrojoch vo svojom odbore; informácie o nadstavbových nástrojoch vyhľadávania v informačných zdrojoch; možnostiach spracovávania informácií a vytvárania osobných databáz informačných zdrojov a dokumentov. Pozornosť je venovaná zásadám vedeckého publikovania, hodnoteniu vedeckých publikácií, otázkam bibliometrie a scientometrie.

Ciele a zámery 1. stupňa /úrovne informačného vzdelávania

Vysokoškolské vzdelávanie je štruktúrované s ohľadom na formovanie kreatívne orientovaného študenta a jeho podstatou je hľadanie, skúmanie a riešenie problémov. Nevyhnutnou súčasťou tohto procesu je logická a tvorivá práca s informačnými zdrojmi.

Aké informačné zdroje existujú, kde sú prístupné a ako ich využívať, by sa mal študent oboznámiť v úvode vysokoškolského štúdia.

V prvom stupni informačného vzdelávania sa používatelia knižnično-informačných služieb:

- oboznámia so základnými pojmami a termínmi z oblasti vyhľadávania, spracovania a využívania informácií,
- získajú prehľad o rôznych typoch a druhoch informačných prameňov, v ktorých je možné nájsť užitočné informácie pre štúdium i ďalšiu odbornú prácu,
- získajú informácie o systéme knižníc a knižnično-informačných inštitúcií v rámci SR a v zahraničí,
- oboznámia sa s domovskou akademickou knižnicou a knižnično-informačnými službami, ktoré poskytujú: všetky druhy výpožičných služieb, vrátane medziknižničnej výpožičnej služby, elektronické dodávanie dokumentov, rešeršné, konzultačné, referenčné a iné služby,
- získajú najdôležitejšie informácie o základných princípoch vyhľadávania dokumentov v knižničných katalógoch, v on-line katalógoch knižníc rôzneho typu, o štruktúre bibliografického záznamu, naučia sa orientovať v možnostiach, ktoré katalógy ponúkajú.

Ciele a zámery 2. stupňa /úrovne informačného vzdelávania

V súčasnosti existuje široká škála EIZ, v ktorých je možné vyhľadávať informácie. Prístup k niektorým databázam je spoplatnený, existuje aj množstvo voľne prístupných databáz.

Producentmi databáz sú národné, nadnárodné inštitúcie aj komerčné firmy. Databázy obsahujú faktografické a bibliografické údaje, plné texty článkov, sú jedno aj viacodborové, obsahujú aktuálne informácie, ale poskytujú aj možnosť získať prístup k rozsiahlej retrospektíve.

Druhý stupeň informačného vzdelávania používateľov sa zameriava na problematiku elektronických informačných zdrojov a používatelia sa v tomto stupni vzdelávajú:

- oboznámi sa spôsobom prístupu k spoplatneným databázam, ale aj s vyhľadávaním voľne prístupných zdrojov na internete,
- naučia sa rozlišovať vedecké a populárne zdroje informácií, hodnotiť spoľahlivosť informačných zdrojov
- získajú prehľad o databázach odborných a vedeckých publikácií, periodík, záverečných a kvalifikačných prác, noriem, patentov atď.,
- oboznámi sa základnými typmi databáz a základnými charakteristikami bibliografickej, faktografickej, plnotextovej, citačnej a scientometrickej databázy,
- naučia sa vyhľadávať v databázach, správne formulovať rešeršnú požiadavku a stanoviť rešeršnú stratégiu,
- získajú návod ako správne formulovať kľúčové slová a používať booleovské a proximitné operátory,
- naučia sa využívať nadstavbové vyhľadávacie nástroje v informačných zdrojoch,
- naučia sa vyhodnotiť relevanciu výsledkov vyhľadávania,
- oboznámi sa s postupom získania primárneho resp. úplného textu dokumentu.

Ciele a zámery 3. stupňa /úrovne informačného vzdelávania

Dôležitú súčasť štúdia na vysokej škole tvorí problematika písania seminárnych a záverečných prác študentov – bakalárskych a diplomových prác, ktoré sú prvým rozsiahlejším odborným textom. Postup tvorby odborného textu, ako aj pravidlá a zásady, ktoré je potrebné pri písaní a prezentácii odborného textu a vysokoškolských prác dodržiavať, si používatelia osvoja v treťom stupni informačného vzdelávania. Jeho cieľom je naučiť používateľov:

- vyhľadať, zhromaždiť a spracovať informácie a literatúru k zadanej téme,
- osvojiť si pravidlá formálnej úpravy písania odborných textov,
- dodržiavať morálne, právne a sociálne aspekty využívania informácií a predchádzať plagiátorstvu,
- osvojiť si problematiku ochrany duševného vlastníctva a autorského práva,

- osvojiť si pravidlá citovania, citačné normy,
- získať informácie o centrálnom registri záverečných prác študentov slovenských vysokých škôl,
- správne používať šablóny pri písaní záverečných prác študentov.

Ciele a zámery 4. stupňa /úrovne informačného vzdelávania

Postup študenta vo vysokoškolskom štúdiu z ročníka do ročníka znamená potrebu stále dokonalejších a širších schopností vyhľadávania, hodnotenia a manažovania informácií. Vysokoškolské štúdium poskytuje i možnosť vedeckej a výskumnej činnosti v študovanom odbore, s čím súvisí problematika vedeckého publikovania. Nadobudnutie vedomostí a zručností v tejto oblasti je cieľom a zámerom 4. stupňa informačného vzdelávania, v ktorom používateľ získa:

- prehľad o informačných zdrojoch v konkrétnom vednom odbore,
- informácie o nastavbových nástrojoch vyhľadávania v informačných zdrojoch,
- informácie o možnostiach spracovávania informácií a vytvárania osobných databáz informačných zdrojov a dokumentov,
- vedomosti o metódach hodnotenia vedeckých publikácií,
- znalosti vyhľadávania v citačných databázach,
- prehľad o vedeckých spoločnostiach, výskumných centrách,
- základy písania vedeckej práce, prezentovania a publikovania jej výsledkov,
- znalosti o hlavných pravidlách rétoriky a štruktúry prejavu,
- základy elektronického publikovania (licencie Creative Commons, iniciatíva Open Access a inštitucionálne repozitáre).

Vymedzené stupne/úrovne informačného vzdelávania sa snažia pokryť celú škálu vedomostí a zručností zvyšovania informačnej gramotnosti, napriek tomu ich však nemožno považovať za definitívne. Obsah informačného vzdelávania musí byť maximálne flexibilný, pretože má odrážať informačné potreby tých, ktorým je určený.

ZÁVER

Na záver možno konštatovať, že akademické knižnice si plne uvedomujú svoje poslanie a zodpovednosť za informačné vzdelávanie študentov a dosahujú v ňom parciálne dobré výsledky. Rozsahom tém akademické knižnice preukazujú, že sú kvalifikované a pripravené zabezpečovať vzdelávanie v úplnej šírke svojej činnosti. Pozitívnym javom ich aktivít je flexibilita s akou dokázali reflektovať najaktuálnejšie témy týkajúce sa nielen informačného vzdelávania - napr. etika publikovania, tvorba digitálnych dokumentov a i.

Sú presvedčené o dostatočnej erudícii lektorov z radov zamestnancov knižníc, na druhej strane by privítali doškolovanie v rôznych oblastiach potrebných pre zvládnutie tejto úlohy, najmä pokiaľ ide o rozvoj digitálnej gramotnosti. Slovenské akademické knižnice musia prekonať niekoľko prekážok, aby sa stali integrálnou súčasťou inštitucionalizovaného vzdelávacieho prostredia vysokých škôl:

- presvedčiť o svojej spôsobilosti stať sa plnoprávnym partnerom vo vysokoškolskom vzdelávaní študentov, založenej okrem iného i na porozumení fakultnej/univerzitetnej koncepcie výučby a procesov vzdelávania,
- presvedčiť študentov o svojich schopnostiach správne ich navigovať v informačných prieskumoch, efektívne pomáhať pri správnom formulovaní informačných požiadaviek, spracovaní získaných výsledkov, a tak odbúravať stres vyplývajúci z informačného preťaženia.

Výsledky prieskumov IGPAK1 a IGPAK2 možno v krátkosti zovšeobecniť do niekoľkých tvrdení:

- úroveň informačných kompetencií študentov je nízka,
- rozsah informačného vzdelávania je nedostatočný, ponuka zo strany univerzít je malá/nepostačujúca,
- iniciátorom a realizátorom informačného vzdelávania na väčšine vysokých škôl je akademická knižnica,
- ak študenti absolvujú akciu zameranú na rozšírenie informačných kompetencií, hodnotia ju väčšinou pozitívne,
- študenti prejavujú záujem o informačné vzdelávanie,
- záujem o informačné vzdelávanie bezprostredne súvisí s úrovňou informačných potrieb,

- informačné potreby študenta sú priamo úmerné nárokom na vysokoškolské štúdium/výsledky vysokoškolského štúdia,
- študenti nie sú primerane motivovaní na samostatnú prácu s informáciami,
- študenti vo veľkej miere preferujú tradičné služby knižníc, nevyužívajú špecializované služby a nástroje na vyhľadávanie odborných informácií,
- študenti sa vyhýbajú práci s cudzojazyčnou literatúrou, nie sú motivovaní na prácu s ňou,
- nedostatočné informačné a jazykové kompetencie a nízka motivácia na prácu so zahraničnou literatúrou spôsobujú, že študenti v minimálnej miere využívajú elektronické informačné zdroje, najmä zahraničné plnotextové databázy, ktoré sú zdrojom aktuálnych vedeckých informácií.

Kvalitne prepracovaná koncepcia informačného vzdelávania v rámci formálneho vzdelávania má smerovať k zreteľnému cieľu: **informačne gramotný absolvent vysokoškolského štúdia uvedomujúci si skutočnosť, že nadobudnuté vedomosti a zručnosti majú veľký význam v jeho ďalšom profesijnom i osobnom živote a sú predpokladom celoživotného vzdelávania.**

Koncepčné riešenie informačného vzdelávania realizovaného pedagógmi v spolupráci s knihovníkmi by mala prijať každá vysoká škola a malo by sa stať súčasťou predmetu, ktorý absolvujú všetci študenti v závislosti od podmienok danej vysokej školy.

Na podporu realizácie a rozvoja informačného vzdelávania by bolo vhodné vytvoriť on-line nástroje slúžiace pre potreby tých, ktorí sa informačným vzdelávaním zaoberajú, t.j. knihovníkom a pedagógom, ale aj študentom, ktorí z rôznych dôvodov nemôžu navštevovať bežnú výučbu a majú sťažený prístup do knižníc a ďalších informačných inštitúcií (handicapovaní študenti, študenti distančného typu štúdia a pod.). **Ako najvhodnejšie riešenie sa javí vytvorenie webového portálu, ktorý by podporoval výučbu informačnej gramotnosti a celoživotné vzdelávanie.** Jeho obsahom by mali byť výučbové materiály a prezentácie, ktoré by študentom pomohli orientovať sa v prostredí odborných informácií a pedagógom a knihovníkom by priniesli informácie, týkajúce sa didaktiky a metodiky výučby a rôzne koncepčné dokumenty súvisiace s touto tematikou.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV A POUŽITÁ LITERATÚRA

Achieving an information society and knowledge – bases economy through information literacy. 2006. Proposal for an information literacy platform and an action plan for central and south-east European countries. Ljubljana : International Center for Promotion of Enterprises, 2006. 32 s. ISBN 92-9038-134-4.

ACRL. 1998. *A Progress Report on Information Literacy* [online]. An Update on the American Library Association Presidential Committee on Information Literacy : Final Report. ACRL, 1998. [cit. 2010-10-01]. Dostupné na: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/whitepapers/progressreport.cfm> > .

ACRL. 2000. *Information Literacy Competency Standards for Higher Education* [online]. Chicago : The Association of College and Research Libraries, 2000. [cit. 2010-11-10]. Dostupné na: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/standards.pdf>>.

Asociace knihoven vysokých škol ČR. 2008. *Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice : doporučující materiál Asociace knihoven vysokých škol ČR* [online]. Praha : AKVŠ ČR, 2008. [cit. 2010-11-10]. Dostupné na: <<http://www.ivig.cz/koncepce.pdf>>.

CORALL, S. 2008. Information literacy strategy development in higher education : An exploratory study. In *International Journal of Information Management*, 2008, no. 28, p. 26-37.

DOMBROVSKÁ, M. 2002. *Informační gramotnost : funkční gramotnost v informační společnosti* [online]. Praha : Albertina icome, 2002. [cit. 2010-10-11]. Dostupné na: <<http://www.inforum.cz/inforum2002/prednaska37.htm>>.

DOMBROVSKÁ, M. 2003. Koncepce rozvoje informační gramotnosti na vysokých školách a odborné semináře IVIG 2003 a ILME. In *Ikaros* [online], 2003, roč. 7, č.9. [cit. 2010-10-12]. Dostupné na: <<http://www.ikaros.cz/koncepce-rozvoje-informacni-gramotnosti-na-vysokych-skolach-a-odborne-seminare-ivig-2003-a-ilme>>.

DOMBROVSKÁ, M., LANDOVÁ, H., TICHÁ, L. 2004. Informační gramotnost – teorie a praxe v ČR. In *Národní knihovna : Knihovnická revue* [online], 2004, roč. 15, č.1, s. 7-18. [cit. 2007-03-01]. Dostupné na: <<http://full.nkp.cz/nkk/NKKR0401/0401007.html> > .

DOMBROVSKÁ, M., OČKO, P. 2002. Vzdělávání v informační společnosti. In *Studentská vědecká konference*, 26. a 27. 4. 2002. Praha : Matfyzpress, 2002, s. 359-364.

DŽUGANOVÁ, D. 2007. *Informačná gramotnosť - základ vzdelávania študentov v znalostnej spoločnosti : rigorózna práca*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave : Filozofická fakulta, 2007. 161 s.

DŽUGANOVÁ, D. 2008. Informačná výchova versus informačné vzdelávanie na vysokých školách. In *Knížnica*, 2008, roč. 9, č. 4, s. 10-13.

DŽUGANOVÁ, D. 2007. Informačné vzdelávanie na vysokých školách na Slovensku [CD-ROM]. In: *Elektronické služby v znalostnej spoločnosti : zborník príspevkov z medzinárodného odborného seminára*. Zvolen : Technická univerzita vo Zvolene, 2007. ISBN 978-80-228-1778-3.

DŽUGANOVÁ, D. 2004. Vzdelávanie pre knihovníkov v zrkadle času, a čo budúcnosť. In *ITlib : informačné technológie a knižnice* [online], 2004, č.3. [cit. 2010-10-20]. Dostupné na: <<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib043/dzuganova.htm>>.

DŽUGANOVÁ, D., BELLÉROVÁ, B., KADNÁROVÁ, M. 2007. Akademické knižnice a informačné vzdelávanie používateľov. In: *INFOS 2007 : Knižnice - piliere vedomostnej spoločnosti : 34. medzinárodné informatické sympóziu* [online]. Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2007. [cit. 20. 10. 10]. Dostupné na: <<http://www.infolib.sk/index/podstranka.php?id=1683&idf=368&lang=sk>>.

DŽUGANOVÁ, D., VOKÁLOVÁ, J. 2003. Rozumieť je ťažšie ako vedieť, ale stačí to? In *Infos 2003 : 32. medzinárodné informatické sympóziu* [online]. Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2003. [cit. 2010-10-18]. Dostupné na: <<http://www.aib.sk/infos/infos2003/44.htm>>. ISBN 80-85165-86-4, s. 214-217.

FARMER, L. S., HENRI, J. 2008. *Information literacy assessment in K-12 settings*. Lanham : Scarecrow Press, 2008. Podľa Leung, 2010.

HRDINÁKOVÁ, L., SAKÁLOVÁ, E. 2006. Problémy čitateľskej a informačnej gramotnosti detí : východiská, problémy a hypotézy výskumu. In *Information Use in Information Society: zborník z medzinárodnej konferencie* [online]. Bratislava : Centrum VTI SR, 2006. s. 97-108. [cit. 2010-11-02]. Dostupné na: <<http://old-kkiv.fphil.uniba.sk/viis/VIISzbornikkomplet.pdf>> .

IFLA. 2006. *Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning* [online]. 2006. 60 s. [cit. 2010-11-02]. Dostupné na: <<http://archive.ifla.org/VII/s42/pub/IL-Guidelines2006.pdf>>.

Infogram : portál pro podporu informační gramotnosti. 2009. [online]. Pro vyučující : didaktika a metodika. [c 2009]. [cit. 2010-10-11]. Dostupné na: <<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1304>>.

IVIG. 2008. *Standardy informační gramotnosti vysokoškolského studenta* [online]. IVIG, aktualizované 25. 8. 2008. [cit. 2010-10-01]. Dostupné na: <<http://www.ivig.cz/standardy-student.html>>.

KELLNER, D. 2001. New Technologies/New Literacies : Reconstructing Education for the New Millenium. In *International Journal of Technology and Design Education*, 2001, č. 11, s. 67-81.

LANDOVÁ, H. 2002. Americká knihovnícká asociace a informační gramotnost. In *Ikaros* [online], 2002, roč. 6, č. 10. [cit. 2007-08-10]. Dostupné na: <<http://www.ikaros.cz/node/1184>>.

LASIC-LAZIC, J., ŠPIRANEC, S., BANEK-ZORICA, M. 2006. The long way to an efficient information society – information literacy perceptions among Croatian librarians. In

Information Use in Information Society : Proceedings of the International conference. Bratislava : CVTI SR, 2006, s. 91-96.

LEUNG, L. 2010. Effect of Internet Connectedness and Information Literacy on Quality of Life. In *Soc. Indic. Res.*, 2010, roč. 98, s. 273-290.

NAKLIV. 2010. *Národní klastr informačního vzdělávání* [online]. Brno : Kabinet informačních studií a knihovnictví MU, 2010. [cit. 2010-10-18]. Dostupné na: <<http://www.nakliv.cz/>>.

National Information Literacy Awareness Month. 2009. [online]. The White House : Office of the Press Secretary, October 1, 2009. [cit. 2010-10-18]. Dostupné na: <http://www.whitehouse.gov/the_press_office/Presidential-Proclamation-National-Information-Literacy-Awareness-Month/>.

Pražská deklarace. 2004. Směrem k informačně gramotné společnosti. In *Národní knihovna : Knihovnická revue* [online], 2004, roč. 15, č. 1, s. 19. [cit. 2010-10-12]. Dostupné na: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401019.html>>.

RANKOV, P. 2006. *Informačná spoločnosť: perspektívy, problémy, paradoxy.* Levice : Koloman Kertész Bagala, 2006. 173 s. ISBN 80-89129-91-9.

ROCKMAN, I. F. 2002. Strengthening connections between information literacy, general education, and assessment efforts. In *Library Trends*, 2002, roč. 51, č. 2, s. 185-198. Podľa Leung 2010.

SCONUL. 1998. *Information Skills in Higher Education* [online]. SCONUL, 1999. [cit. 2010-10-01]. Dostupné na: <http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/papers/Seven_pillars2.pdf>

SKAGEN, T. et al. 2006. *Empowering students through information literacy in the physical and virtual classrooms: cross-institutional collaboration between library and faculty and between two Scandinavian university libraries.* Paper presented at Creating Knowledge IV [online]. Copenhagen : University Amager, 2006. [cit. 2010-09-10]. Dostupné na: <<http://www.ck-iv.dk/papers/>>.

Slovenské deti v prieskume znalostí prepadli. 2007. In *Sme* [online], 4. 12. 2007. [cit. 2010-10-15]. Dostupné na: <<http://www.sme.sk/c/3620015/slovenske-deti-v-prieskume-znalosti-prepadli.html>>.

STEINEROVÁ, J. 2006. Informačná gramotnosť vo svetle trendov práce s informáciami. In *Knížnica*, 2006, roč. 7, č. 9, s. 3-8.

STEINEROVÁ, J. 2005. *Informačné správanie : pohľady informačnej vedy.* Bratislava : CVTI SR, 2005. 189 s. ISBN 80-85165-90-2.

STEINEROVÁ, J. 2003. Informačné správanie používateľov akademických a vedeckých knižníc. In *Knížnica*, 2003, roč. 4, č.11/12, s. 522-529.

STEINEROVÁ, J. 2006. Information Literacy in the Slovak Republic : situation. In *UNESCO-CEI Workshop on Information Literacy Initiatives for Central and South East European Countries*. Ljubljana : ICPE, 2006. ISBN 92-9038-134-4, s. 24-25.

STEINEROVÁ, J. a kol. 2004. *Správa o empirickom výskume používateľov knižníc ako súčasť grantovej úlohy VEGA 1/9236/02 Interakcia človeka s informačným prostredím v informačnej spoločnosti*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, KKIV, 2004. 113 s.

STEINEROVÁ, J. 1996. *Teória informačného prieskumu*. Bratislava : CVTI SR, 1996. 262 s. ISBN 80-85165-58-9.

STEINEROVÁ, J., GREŠKOVÁ, M., ILAVSKÁ, J. 2010. *Vyhľadávanie informácií a organizácia poznania v elektronickom prostredí* [online]. Bratislava : STIMUL, 2010. 180 s. [cit. 2010-10-11]. Dostupné na: <<http://stella.uniba.sk/texty/VIOPvEP.pdf>>. ISBN 978-80-89236-80-0.

Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010. 2006. [online]. Aktualizované 18. 7. 2006. [cit. 2010-11-10]. Dostupné na: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?catID=3977>>.

ŠTASSELOVÁ, S. 2010. Výsledky informačného vzdelávania študentov a doktorandov na Stavebnej fakulte STU : štúdiá z prostredia akademickej praxe. In *ITLib : Informačné technológie a knižnice*, 2010, roč. 14, č. 1, s. 31 - 37.

ŠUŠOL, J. 2009. *Sociálne a humánne aspekty elektronickej komunikácie : učebný text k predmetu Výskumy elektronickej komunikácie*. Bratislava : Stimul, 2009. 199 s. ISBN 978-80-89236-67-1.

ŠUŠOL, J., HRDINÁKOVÁ, E., RANKOV, P. 2005. *Informačné a komunikačné technológie vo vzdelávaní*. Bratislava : Stimul, 2005. 152 s. ISBN 80-88982-97-9.

TUREK, I. 2002. Informačná gramotnosť. In *Technológia vzdelávania*, 2002, roč. 10, č. 4, s. 3-9.

TUHH Universitätsbibliothek. 2010. *Online Tutorials* [online]. Hamburg : Technische Universität, [c 2010]. [cit. 2010-10-18]. Dostupné na: <<http://www.tub.tu-hamburg.de/4133.html>>.

VELŠIC, M. 2010. *Digitálna gramotnosť a trh práce : správa z výskumu* [online]. Bratislava : IVO, 2010. [cit. 2010-10-10]. Dostupné na: <<http://www.ivo.sk/6191/sk/studie/-digitalna-gramotnost-a-trh-prace>>.

WEBBER, S., JOHNSTON, B. 2006. *Information Literacy : standards and Statements* [online]. Page updated 3 september 2006. [cit. 2010-10-20]. Dostupné na: <<http://dis.shef.ac.uk/literacy/standards.htm>> .

ZÁPOTOČNÁ, O. 2004. *Kultúrna gramotnosť v sociálnopsychologických súvislostiach*. Bratislava : Album 2004. 121 s. ISBN 80-968667-3-7.

Príloha 1

Celkové výsledky prieskumu IGPAK1 (2007)

Počty vyplnených dotazníkov

	Názov vysokej školy	spolu
1.	Univerzita Komenského (UK)	571
2.	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)	208
3.	Slovenská technická univerzita v Bratislava (STU)	193
4.	Prešovská univerzita (PU)	168
5.	Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB)	167
6.	Technická univerzita vo Zvolene (TUZVO)	147
7.	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (UCM)	138
8.	Žilinská univerzita v Žiline (ŽU)	132
9.	Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (SPU)	125
10.	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (UKF)	120
11.	Ekonomická univerzita v Bratislave (EUBA)	117
13.	Technická univerzita v Košiciach (TU)	102
14.	Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach (UVL)	33
15.	Iné	10
16.	Chýbajúce	1
	Spolu	2 231

1. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitnej/fakultnej knižnice v priebehu semestra (mimo skúškového obdobia)?

		Počet	%
1	vôbec nenavštevujem	215	9,6
2	najviac 5x za semester	655	29,3
3	5 – 10x za semester	530	23,7
4	viac ako 10x za semester	830	37,1

2. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitnej/fakultnej knižnice v skúškovom období?

		počet	%
1	vôbec nenavštevujem	794	35,5
2	najviac 5x za skúškové obdobie	912	40,8
3	5 – 10x za skúškové obdobie	328	14,7
4	viac ako 10x za skúškové obdobie	193	8,6
	neodpovedali	4	0,2

3. Ako často využívate služby univerzitnej/fakultnej knižnice ktoré poskytuje prostredníctvom internetu (vyhľadávanie v katalógu, v databázach, predĺžovanie výpožičiek, rezervácie atď.)?

		počet	%
1	vôbec nevyužívam	649	29,0
2	najviac 2x za semester	434	19,4
3	3 – 5x za semester	427	19,1
4	viac ako 5x za semester	720	32,2
	neodpovedali	2	0,1

4. Absolvovali ste počas doterajšieho VŠ štúdia nejakú vzdelávaciu akciu (kurz, seminár, prednáška, predmet) zameranú na spôsoby vyhľadávania informácií?

		počet	%
1	áno	569	25,5
2	nie	1642	73,6
	neodpovedali	21	0,9

5. Považujete absolvovanú vzdelávaciu aktivitu za dôležitú vzhľadom na váš odbor štúdia?

		počet	%
1	nevyhnutná	272	11,1
2	dôležitá, ale nie nevyhnutná	313	14,0
3	skôr nedôležitá	48	2,1
4	zbytočná	9	0,4
	neodpovedali	1591	71,3

6. Chceli by ste absolvovať podobne tematicky ladenú akciu v budúcnosti?

		počet	%
1	áno	243	8,1
2	skôr áno	252	11,3
3	skôr nie	132	5,9
4	nie	18	0,8
	neodpovedali	1587	71,1

7. a) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie na základnej škole?

	miera	počet	%
1	vysoká	171	7,6
2	nízka	844	37,8
3	žiadna	741	33,2
	neodpovedali	476	21,3

8. b) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie na strednej škole?

	miera	počet	%
1	vysoká	673	30,1
2	nízka	1037	46,5
3	žiadna	117	5,2
	neodpovedali	405	18,2

9. c) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie v rámci predmetov na vysokej škole (nie zameraných špeciálne na informačné technológie)?

	miera	počet	%
1	vysoká	863	38,6
2	nízka	743	33,3
3	žiadna	195	8,7
	neodpovedali	431	19,9

10. d) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie na kurze usporiadanom verejnou knižnicou?

	miera	počet	%
1	vysoká	201	9,0
2	nízka	248	11,1
3	žiadna	1174	52,6
	neodpovedali	609	27,3

11. e) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie z informačných materiálov univerzitnej/fakultnej knižnice?

	miera	počet	%
1	vysoká	497	22,3
2	nízka	674	30,2
3	žiadna	518	23,2
	neodpovedali	533	24,3

12. f) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie od zamestnancov univerzitnej/fakultnej knižnice?

	miera	počet	%
1	vysoká	882	39,5
2	nízka	513	22,9
3	žiadna	368	16,5
	neodpovedali	469	20,1

13. g) V akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie od spolužiakov na vysokej škole ?

	miera	počet	%
1	vysoká	1100	49,3
2	nízka	624	27,9
3	žiadna	114	5,1
	neodpovedali	394	17,1

14. Považujete za dôležité osobne pre Vás, orientovať sa v službách a fondoch univerzitnej/fakultnej knižnice?

		počet	%
1	dôležité	1032	46,2
2	skôr dôležité	868	38,9
3	skôr nedôležité	247	11,1
4	nedôležité	82	3,6
	neodpovedali	3	0,1

15. Vyžaduje sa od Vás v štúdiu používať aj iné informačné zdroje ako predpísané skriptá a učebnice?

		počet	%
1	nie, iba skriptá a učebnice	283	12,6
2	len na niektorých predmetoch (max. 2 v semestri)	897	40,2
3	takmer v každom predmete	835	37,4
4	v každom predmete	210	9,4
	neodpovedali	6	0,2

16. Ako často píšete počas semestra rôzne odborné texty (referáty, seminárne, ročníkové práce, projekty)?

		počet	%
1	nepíšeme vôbec žiadne	71	3,2
2	najviac 1 text za semester	400	17,9
3	2 – 5 textov za semester	1161	52,0
4	viac ako 5 textov za semester	594	26,6
	neodpovedali	5	0,2

17. Aké informačné pramene od Vás obvykle vyučujúci vyžadujú spracovať pre seminárne práce, referáty a podobné vystúpenia?

		počet	%
1	žiadne	119	5,3
2	iba predpísané skriptá a učebnice	394	17,6
3	okrem predpísaných aj monografie, zborníky a odborné časopisy	1707	76,5
	neodpovedali	12	0,5

18. Vyžaduje sa od Vás v škole aj spracovanie inojazyčných textov?

		počet	%
1	vôbec nie	890	39,8
2	v menej ako polovici predmetov	963	43,1
3	vo viac ako polovici predmetov	248	11,1
4	vo všetkých predmetoch	124	5,5
	neodpovedali	5	0,2

19. Vyžaduje sa od Vás pri spracovaní a písaní odborných textov aj citovanie použitých informačných prameňov?

		počet	%
1	áno – podľa predpísaných pravidiel	1526	68,4
2	áno – nie sú stanovené pravidlá	360	16,1
3	nie – nemusíme citovať	330	14,8
	neodpovedali	14	0,5

20. Poznáte nejakú normu alebo pravidlá, podľa ktorých sa citujú použité informačné zdroje?

		počet	%
1	poznám (bez udania)	464	20,8
2	nepoznám	1396	62,5
3	poznám (udaná norma)	296	13,2
	neodpovedali	76	3,4

21. Ako často vyhľadávate odbornú literatúru pre svoje štúdium v elektronických katalógoch knižníc?

		počet	%
1	vôbec nepoužívam	585	26,2
2	raz – dvakrát za semester	619	27,7
3	3 – 5x za semester	448	20,1
4	častejšie ako 5x za semester	575	25,7
	neodpovedali	5	0,2

22. Ako často vyhľadávate odborné informácie vo vyhľadávacích odborných databázach, ktoré sprístupňuje Vaša univerzitná/fakultná knižnica (napr. Web of Knowledge, ProQuest, Science Direct, Knovel, Scopus a iné)?

		počet	%
1	nepoznám a nepoužívam	1255	56,2
2	poznám, ale nepoužívam	490	21,9
3	používam 1-2x za semester	241	10,8
4	používam 3-5x za semester	104	4,6
5	používam častejšie ako 5x za semester	129	5,7
	neodpovedali	12	0,5

23. Ako často používate internet k vyhľadávaniu odborných informácií týkajúcich sa Vášho štúdia?

		počet	%
1	vôbec nepoužívam	59	2,6
2	najviac 5x za semester	322	14,4
3	5 – 10x za semester	359	16,1
4	viac ako 10x za semester	1484	66,5
	neodpovedali	8	0,3

24. Ako často využívate v štúdiu medziknižničné výpožičné služby, elektronické dodávanie dokumentov alebo ďalšie služby získavania informácií z iných knižníc?

		počet	%
1	vôbec nepoužívam	1501	67,2
2	najviac 5x za semester	528	23,6
3	5-10x za semester	116	5,1
4	viac ako 10x za semester	79	3,5
	neodpovedali	8	0,3

25. Uchováвате si záznamy o použitých informačných zdrojoch tak, aby ste ich mohli znovu podľa potreby využiť?

		počet	%
1	neuchovávam žiadne	405	18,1
2	príležitostne	1511	67,7
3	mám vytvorenú vlastnú kartotéku	307	13,7
	neodpovedali	9	0,4

26. Na akej úrovni viete pracovať s textovým editorom (napr. Word, Word Pad, Open Office, T-602)?

		počet	%
1	neovládám vôbec	32	1,4
2	ovládám len s pomocou iných	109	4,8
3	ovládám základné úkony	776	34,7
4	ovládám na dobrej úrovni	1305	58,5
	neodpovedali	10	0,4

27. Ako často pripravujete referáty a rôzne vystúpenia v škole formou počítačovej prezentácie?

		počet	%
1	vôbec nepripravujeme	710	31,8
2	najviac 2x za semester	892	39,9
3	3-5x za semester	383	17,1
4	viac ako 5x za semester	236	10,6
	neodpovedali	9	0,5

28. V akej miere máte v škole možnosť používať počítač s pripojením k internetu aj mimo seminárov a cvičení?

		počet	%
1	kedykoľvek bez časového obmedzenia	562	25,6
2	každý pracovný deň vo vyhradených hodinách	923	42,0
3	pre obsadenosť počítačov iba 2-3x za týždeň	374	17,0
4	pre obsadenosť počítačov iba raz za týždeň	161	7,3
5	pre veľkú obsadenosť sa k počítaču takmer nemožno dostať	176	8,0
	neodpovedali	0	0,0

29. Na akej úrovni ovládate slovenskú odbornú terminológiu Vášho odboru?

		počet	%
1	viem samostatne používať pri tvorbe vlastných textov	1310	58,7
2	nedokážem ju sám bez problémov používať, ale rozumiem jej pri čítaní	806	36,1
3	dokážem jej porozumieť len s pomocou slovníka, kolegov alebo učiteľov	102	4,6
	neodpovedali	13	0,6

30. Na akej úrovni ovládate odbornú terminológiu Vášho odboru v anglickom alebo inom svetovom jazyku?

		počet	%
1	viem samostatne používať pri tvorbe vlastných textov	356	15,9
2	nedokážem ju sám bez problémov používať, ale rozumiem jej pri čítaní	1037	46,5
3	dokážem jej porozumieť len s pomocou slovníka, kolegov alebo učiteľov	826	37,0
	neodpovedali	13	0,6

31. Ak by Vám knižnica ponúkla kurz zameraný na prácu s informáciami (vyhľadávanie cez internet v rôznych knižničných katalógoch a odborných databázach u nás i vo svete), prihlásili by ste sa?

		počet	%
1	áno	522	23,4
2	skôr áno	1002	44,9
3	skôr nie	573	25,6
4	nie	122	5,4
	neodpovedali	14	0,6

VÝSLEDKY PRIESKUMU IGPAK PODĽA VEDNÝCH ODBOROV

1. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitnej/fakultnej knižnice v priebehu semestra (mimo skúškového obdobia)?

Odbory	1 vôbec nenavštevujem (v %)	2 max. 5x za semester (v %)	3 5-10x za semester (v %)	4 viac ako 10x za semester (v %)
PRIRODNÉ VEDY	22,34	35,11	21,28	21,28
HUMANITNÉ VEDY	7,59	19,2	24,26	48,95
INFORMATIKA	33,66	46,53	11,88	7,92
MEDICÍNA	8,59	43,43	23,23	24,75
FILOLÓGIA	1,67	10,00	16,67	71,67
EKONÓMIA	7,88	34,55	25,45	32,12
TECHNIKA	5,83	28,06	20,56	45,56
UČITEĽSTVO	2,46	15,57	28,69	53,28
POLNOHOSPODÁRSTVO	0,00	23,53	20,59	55,88

2. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitnej/fakultnej knižnice v skúškovom období?

Odbory	1 vôbec nenavštevujem (v %)	2 max. 5x za semester (v %)	3 5-10x za semester (v %)	4 viac ako 10x za semester (v %)
PRIRODNÉ VEDY	54,26	34,04	8,51	3,19
HUMANITNÉ VEDY	27,85	42,62	19,62	9,92
INFORMATIKA	69,00	24,00	5,00	2,00
MEDICÍNA	54,55	31,31	7,58	6,57
FILOLÓGIA	20,00	37,50	23,33	19,17
EKONÓMIA	29,09	44,85	15,76	10,30
TECHNIKA	28,89	45,00	15,83	10,28
UČITEĽSTVO	24,59	44,26	19,67	11,48
POLNOHOSPODÁRSTVO	23,53	50,00	20,59	5,88

3. Ako často využívate služby univerzitnej/fakultnej knižnice poskytované prostredníctvom internetu (vyhľadávanie v katalógu, v databázach, predlžovanie výpožičiek, rezervácie atď.)?

Odbory	1 vôbec nevyužívam (v %)	2 max. 2x za semester (v %)	3 3-5x za semester (v %)	4 viac ako 5x za semester (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	56,38	21,28	8,51	13,83
HUMANITNÉ VEDY	21,31	17,09	16,88	44,73
INFORMATIKA	56,44	22,77	9,90	10,89
MEDICÍNA	62,12	25,25	7,07	5,56
FILOLÓGIA	19,17	15,00	18,33	47,50
EKONÓMIA	24,55	19,76	24,55	31,14
TECHNIKA	27,22	26,11	18,33	28,33
UČITEĽSTVO	31,15	13,11	18,03	37,70
POĽNOHOSPODÁRSTVO	2,94	11,76	41,18	44,12

4. Absolvovali ste počas doterajšieho vysokoškolského štúdia nejakú vzdelávaciu akciu (kurz, seminár, prednáška, predmet) zameranú na spôsoby vyhľadávania informácií?

Odbory	1 áno (v %)	2 nie (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	31,91	65,96
HUMANITNÉ VEDY	27,97	72,03
INFORMATIKA	13,13	86,87
MEDICÍNA	17,17	82,83
FILOLÓGIA	19,49	80,51
EKONÓMIA	19,02	80,98
TECHNIKA	9,24	90,48
UČITEĽSTVO	17,21	82,79
POĽNOHOSPODÁRSTVO	44,12	55,88

5. Považujete absolvovanú vzdelávaciu akciu za dôležitú vzhľadom na Váš odbor štúdia?

Odbory	1 nevyhnutná (v %)	2 dôležitá, ale nie nevyhnutná (v %)	3 skôr nedôležitá (v %)	4 zbytočná (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	40,63	56,25	3,13	0,00
HUMANITNÉ VEDY	53,68	40,44	3,68	2,21
INFORMATIKA	6,67	53,33	33,33	6,67
MEDICÍNA	21,05	68,42	10,53	0,00
FILOLÓGIA	32,00	52,00	16,00	0,00
EKONÓMIA	9,38	71,88	18,75	0,00
TECHNIKA	15,63	68,75	12,50	3,13
UČITEĽSTVO	42,86	52,38	0,00	4,76
POĽNOHOSPODÁRSTVO	43,75	56,25	0,00	0,00

6. Chceli by ste absolvovať podobne tematicky ladenú akciu v budúcnosti?

Odbory	1 áno (v %)	2 skôráno (v %)	3 skôrnie (v %)	4 nie (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	28,13	59,38	12,50	0,00
HUMANITNÉ VEDY	37,04	44,44	16,30	2,22
INFORMATIKA	26,67	20,00	40,00	13,33
MEDICÍNA	29,73	45,95	18,92	5,41
FILOLÓGIA	30,77	46,15	23,08	0,00
EKONÓMIA	15,15	39,39	39,39	6,06
TECHNIKA	34,29	34,29	28,57	2,86
UČITEĽSTVO	35,00	40,00	25,00	0,00
POĽNOHOSPODÁRSTVO	25,00	37,50	31,25	6,25

7. Považujete za dôležité osobne pre Vás, orientovať sa v službách a fondoch univerzitnej/fakultnej knižnice?

Odbory	1 dôležité (v %)	2 skôr dôležité (v %)	3 skôr nedôležité (v %)	4 nedôležité (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	40,43	41,49	17,02	1,06
HUMANITNÉ VEDY	59,53	33,47	4,87	2,12
INFORMATIKA	13,86	39,60	30,69	15,84
MEDICÍNA	36,87	47,47	11,62	4,04
FILOLÓGIA	71,67	24,17	3,33	0,83
EKONÓMIA	40,72	49,10	8,98	1,20
TECHNIKA	32,22	43,89	19,17	4,72
UČITEĽSTVO	66,39	27,05	6,56	0,00
POĽNOHOSPODÁRSTVO	61,76	32,35	2,94	2,94

8. Vyžaduje sa od Vás v štúdiu používať aj iné informačné zdroje ako predpísané skriptá a učebnice?

Odbory	1 nie (v %)	2 na niektorých predmetoch /max.2 predmety/ (v %)	3 skoro v každom predmete (v %)	4 v každom predmete (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	22,58	33,33	39,78	4,30
HUMANITNÉ VEDY	8,44	29,75	47,26	14,56
INFORMATIKA	9,90	51,49	28,71	9,90
MEDICÍNA	26,90	42,13	25,38	5,58
FILOLÓGIA	3,33	35,00	45,83	15,83
EKONÓMIA	13,86	42,17	34,94	9,04
TECHNIKA	13,89	42,50	35,00	8,61
UČITEĽSTVO	13,11	35,25	45,08	6,56
POĽNOHOSPODÁRSTVO	5,88	50,00	32,35	11,76

9. Ako často píšete počas semestra rôzne odborné texty (referáty, seminárne, ročníkové práce, projekty)?

Odbory	1 nepíšeme vôbec žiadne (v %)	2 max jeden text za semester (v %)	3 2-5 textov za semester (v %)	4 viac ako 5 textov za semester (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	2,15	23,66	52,69	21,51
HUMANITNÉ VEDY	0,42	5,27	53,38	40,93
INFORMATIKA	1,98	19,80	65,35	12,87
MEDICÍNA	6,09	45,18	42,64	6,09
FILOLÓGIA	0,00	2,50	50,00	47,50
EKONÓMIA	0,60	8,43	66,87	24,10
TECHNIKA	6,69	21,17	49,58	22,56
UČITEĽSTVO	0,00	2,46	34,43	63,11
POĽNOHOSPODÁRSTVO	2,94	14,71	64,71	17,65

10. Aké informačné pramene od Vás obvykle vyučujúci požadujú spracovať pre seminárne práce, referáty a podobné vystúpenia?

Odbory	1 žiadne (v%)	2 iba predpísané skriptá a učebnice (v %)	3 okrem skript aj monografie, odb. časopisy, zborníky (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	6,38	21,28	72,34
HUMANITNÉ VEDY	1,27	8,46	90,27
INFORMATIKA	11,88	25,74	62,38
MEDICÍNA	9,79	23,20	66,49
FILOLÓGIA	0,00	13,45	86,55
EKONÓMIA	1,81	9,64	88,55
TECHNIKA	9,80	33,61	56,58
UČITEĽSTVO	0,00	11,48	88,52
POĽNOHOSPODÁRSTVO	0,00	8,82	91,18

11. Vyžaduje sa od Vás v škole aj spracovanie inojazyčných textov?

Odbory	1 vôbec nie (v %)	2 v menej ako polovici predmetov (v %)	3 viac ako v polovici predmetov (v %)	4 vo všetkých predmetoch (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	35,11	50,00	11,70	3,19
HUMANITNÉ VEDY	30,80	46,41	16,03	6,75
INFORMATIKA	27,72	51,49	13,86	6,93
MEDICÍNA	47,72	38,58	10,15	3,55
FILOLÓGIA	21,67	31,67	20,00	26,67
EKONÓMIA	33,73	58,43	6,63	1,20
TECHNIKA	51,68	39,39	6,98	1,96
UČITEĽSTVO	41,80	40,98	11,48	5,74
POĽNOHOSPODÁRSTVO	38,24	52,94	8,82	0,00

12. Vyžaduje sa od Vás pri spracovaní a písaní odborných textov aj citovanie použitých informačných prameňov?

Odbory	1 áno, podľa pravidiel (v %)	2 áno – nie sú pravidlá na spôsob citovania (v %)	3 nie – nemusíme citovať (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	68,09	17,02	14,89
HUMANITNÉ VEDY	89,45	8,23	2,11
INFORMATIKA	45,54	32,67	21,78
MEDICÍNA	49,22	16,58	34,20
FILOLÓGIA	92,50	5,00	2,50
EKONÓMIA	69,88	22,29	7,83
TECHNIKA	45,10	26,05	28,85
UČITEĽSTVO	84,43	13,11	2,46
POĽNOHOSPODÁRSTVO	91,18	2,94	5,88

13. Ako často vyhľadávate odbornú literatúru pre svoje štúdium v elektronických katalógoch knižníc?

Odbory	1 vôbec nepoužívam (v %)	2 používam 1-2x za semester (v %)	3 používam 3-5x za semester (v %)	4 častejšie ako 5x za semester (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	39,36	28,72	18,09	13,83
HUMANITNÉ VEDY	18,57	20,04	20,25	41,14
INFORMATIKA	52,48	25,74	12,87	8,91
MEDICÍNA	46,70	35,53	11,68	6,09
FILOLÓGIA	12,50	17,50	23,33	46,67
EKONÓMIA	20,96	32,93	26,95	19,16
TECHNIKA	30,36	29,53	20,89	19,22
UČITEĽSTVO	22,95	23,77	17,21	36,07
POĽNOHOSPODÁRSTVO	14,71	32,35	32,35	20,59

14. Ako často vyhľadávate odborné informácie vo vyhľadávacích odborných databázach ktoré sprístupňuje Vaša univerzitná/fakultná knižnica (napr. Web of Knowledge, ProQuest, Science Direct, Knovel, Scopus)?

Odbory	1 nepoznám a nepoužívam (v %)	2 poznám, ale nepoužívam (v %)	3 používam 1-2x za semester (v %)	4 používam 3 -5 x za semester (v %)	5 používam častejšie ako 5x za semester (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	55,32	21,28	12,77	6,38	4,26
HUMANITNÉ VEDY	52,32	20,89	11,18	5,06	10,55
INFORMATIKA	74,26	14,85	7,92	0,00	2,97
MEDICÍNA	71,43	15,82	8,16	3,06	1,53
FILOLÓGIA	54,62	21,01	9,24	6,72	8,40
EKONÓMIA	59,64	19,28	15,06	4,22	1,81
TECHNIKA	64,71	21,85	5,60	3,92	3,92
UČITEĽSTVO	65,00	15,00	7,50	10,83	1,67
POĽNOHOSPODÁRSTVO	41,18	26,47	20,59	2,94	8,82

15. Ako často používate internet k vyhľadávaniu odborných informácií týkajúcich sa Vášho štúdia?

Odbory	1 vôbec nepoužívam (v %)	2 max.5x za semester (v %)	3 3-5x za semester (v %)	4 častejšie ako 5x za semester (v %)
PRIRODNÉ VEDY	3,19	7,45	22,34	67,02
HUMANITNÉ VEDY	1,48	8,05	15,04	75,42
INFORMATIKA	0,99	11,88	4,95	82,18
MEDICÍNA	5,08	28,93	20,81	45,18
FILOLÓGIA	1,67	16,67	13,33	68,33
EKONÓMIA	1,80	8,98	16,17	73,05
TECHNIKA	2,79	10,03	15,60	71,59
UČITEĽSTVO	1,64	15,57	21,31	61,48
POĽNOHOSPODÁRSTVO	8,82	11,76	20,59	58,82

16. Ako často využívate v štúdiu medziknižničné výpožičné služby, elektronické dodávanie dokumentov alebo ďalšie služby získavania informácií z iných knižníc?

Odbory	1 vôbec nepoužívam (v %)	2 max.5x za semester (v %)	3 5-10x za semester (v %)	4 viac ako 10x za semester (v %)
PRIRODNÉ VEDY	63,83	23,40	3,19	9,57
HUMANITNÉ VEDY	67,44	23,47	6,77	2,33
INFORMATIKA	86,14	11,88	1,98	0,00
MEDICÍNA	70,56	23,35	2,54	3,55
FILOLÓGIA	64,71	23,53	6,72	5,04
EKONÓMIA	70,06	25,75	1,80	2,40
TECHNIKA	68,82	22,19	5,90	3,09
UČITEĽSTVO	63,11	24,59	7,38	4,92
POĽNOHOSPODÁRSTVO	64,71	35,29	0,00	0,00

17. Uchováte si záznamy o použitých informačných zdrojoch tak, aby ste ich mohli znovu podľa potreby využiť?

Odbory	1 neuchovávam žiadne záznamy (v %)	2 príležitostne si niečo odložím (v %)	3 mám vytvorené vlastné kartotéky (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	13,83	69,15	17,02
HUMANITNÉ VEDY	14,38	72,30	13,32
INFORMATIKA	26,73	58,42	14,85
MEDICÍNA	23,35	67,01	9,64
FILOLÓGIA	13,33	70,00	16,67
EKONÓMIA	23,95	67,07	8,98
TECHNIKA	19,05	68,07	12,61
UČITEĽSTVO	10,66	70,49	18,85
POĽNOHOSPODÁRSTVO	5,88	73,53	20,59

18. Na akej úrovni viete pracovať s textovým editorom (napr. WORD, WordPad, Open Office, T-602)?

Odbory	1 neovládám vôbec (v %)	2 ovládám len s pomocou iných(v %)	3 ovládám samostatne základ(v %)	4 ovládám dobře (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	1,08	4,30	34,41	60,22
HUMANITNÉ VEDY	0,84	3,80	32,28	63,08
INFORMATIKA	0,00	0,00	6,93	93,07
MEDICÍNA	4,06	11,68	50,25	34,01
FILOLÓGIA	0,83	2,50	47,50	49,17
EKONÓMIA	0,61	2,42	22,42	74,55
TECHNIKA	0,84	3,36	32,21	63,59
UČITEĽSTVO	1,64	5,74	50,00	42,62
POĽNOHOSPODÁRSTVO	0,00	5,88	29,41	64,71

19. Ako často pripravujete referáty a rôzne vystúpenia v škole formou počítačovej prezentácie?

Odbory	1 vôbec nie (v %)	2 max. 2x za semester (v %)	3 3-5x za semester (v %)	4 viac ako 5x za semester (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	23,66	46,24	17,20	12,90
HUMANITNÉ VEDY	38,14	31,99	19,70	10,17
INFORMATIKA	13,86	48,51	24,75	12,87
MEDICÍNA	45,18	40,10	12,69	2,03
FILOLÓGIA	41,67	30,83	11,67	15,83
EKONÓMIA	26,51	41,57	25,90	6,02
TECHNIKA	21,57	45,38	19,33	13,73
UČITEĽSTVO	34,43	27,87	14,75	22,95
POĽNOHOSPODÁRSTVO	35,29	35,29	23,53	5,88

20. V akej miere máte možnosť v škole používať počítač s pripojením k internetu aj mimo seminárov a cvičení?

Odbory	1 kedykoľvek bez obmedzenia (v %)	2 každý prac. deň v stanovených hodinách (v %)	3 pre obsadenosť počítačov max 2-3x za týždeň (v %)	4 pre obsadenosť počítačov asi tak raz za týždeň (v %)	5 v škole sa takmer vôbec nemožno dostať k počítaču (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	33,33	40,86	18,28	3,23	4,30
HUMANITNÉ VEDY	25,54	40,77	17,17	8,80	7,73
INFORMATIKA	38,00	32,00	21,00	6,00	3,00
MEDICÍNA	31,41	42,93	10,47	6,81	8,38
FILOLÓGIA	19,33	33,61	30,25	9,24	7,56
EKONÓMIA	17,47	42,77	19,88	7,23	12,65
TECHNIKA	22,10	47,03	16,15	4,53	10,20
UČITEĽSTVO	21,31	31,97	22,13	11,48	13,11
POĽNOHOSPODÁRSTVO	32,35	29,41	17,65	8,82	11,76

21. Na akej úrovni ovládate slovenskú odbornú terminológiu Vášho odboru?

Odbory	1 dokážem ju samostatne používať pri tvorbe vlastných textov (v %)	2 nedokážem ju sám bez problémov používať, rozumiem pri čítaní (v %)	3 dokážem jej porozumieť len s pomocou slovníka, kolegov, učiteľov (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	52,69	40,86	6,45
HUMANITNÉ VEDY	65,75	30,23	4,02
INFORMATIKA	58,42	40,59	0,99
MEDICÍNA	70,56	22,84	6,60
FILOLÓGIA	64,10	29,06	6,84
EKONÓMIA	63,25	31,33	5,42
TECHNIKA	51,54	44,54	3,92
UČITEĽSTVO	43,44	48,36	8,20
POLNOHOSPODÁRSTVO	64,71	35,29	0,00

22. Na akej úrovni ovládate odbornú terminológiu Vášho odboru v anglickom alebo inom svetovom jazyku?

Odbory	1 samostatne pri tvorbe vlastných textov (v %)	2 nedokážem ju sám používať, rozumiem jej pri čítaní (v %)	3 dokážem jej porozumieť len s pomocou slovníka, kolegov, učiteľov (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	6,45	49,46	44,09
HUMANITNÉ VEDY	13,80	52,87	33,33
INFORMATIKA	26,00	52,00	22,00
MEDICÍNA	17,77	50,25	31,98
FILOLÓGIA	41,67	33,33	25,00
EKONÓMIA	22,29	45,18	32,53
TECHNIKA	10,08	41,46	48,46
UČITEĽSTVO	14,05	44,63	41,32
POLNOHOSPODÁRSTVO	11,76	20,59	67,65

23. Ak by vám knižnica ponúkla kurz zameraný na prácu s informáciami (vyhľadávanie cez internet v rôznych knižničných katalógoch a odborných databázach u nás i vo svete), prihlásili by ste sa?

Odbory	1 áno (v %)	2 skôr áno (v %)	3 skôr nie (v %)	4 nie (v %)
PRÍRODNÉ VEDY	22,83	47,83	26,09	3,26
HUMANITNÉ VEDY	27,91	46,30	21,99	3,81
INFORMATIKA	9,90	28,71	39,60	21,78
MEDICÍNA	20,71	38,89	35,35	5,05
FILOLÓGIA	30,83	46,67	20,00	2,50
EKONÓMIA	17,58	46,06	32,73	3,64
TECHNIKA	19,05	44,26	29,41	7,28
UČITELSTVO	31,15	50,00	18,03	0,82
POĽNOHOSPODÁRSTVO	23,53	52,94	20,59	2,94

Príloha 2

Celkové výsledky prieskumu IGPAK2 (2009)

Počty vyplnených dotazníkov

	Názov vysokej školy	spolu
1.	Univerzita Komenského v Bratislave (UK)	445
2.	Slovenská technická univerzita v Bratislave (STUBA)	329
3.	Technická univerzita vo Zvolene (TUZVO)	271
4.	UPJŠ v Košiciach (UPJS)	265
5.	Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB)	216
6.	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (UCM)	193
7.	Katolícka univerzita v Ružomberku	186
8.	Žilinská univerzita v Žiline (ZU)	138
9.	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (UKF)	115
10.	Trnavská univerzita v Trnave (TRUNI)	106
11.	Univerzita J. Selyeho v Komárne (UJS)	81
12.	Trenčianska univerzita v Trenčíne (TUAD)	79
13.	Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach (UVLF)	68
14.	TU v Košiciach (TUKÉ)	56
15.	Akadémia policajného zboru v Bratislave (APZ)	50
17.	Prešovská univerzita v Prešove (PU)	36
18.	VŠMU v Bratislave	34
19.	Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (SPU)	29
20.	Ekonomická univerzita v Bratislave (EUBA)	25
21.	Iné	15
	Spolu	2737

1. Ako často navštevujete študovne alebo požičovne univerzitnej/fakultnej knižnice?

vôbec nenavštevujem	250	9,13%
najviac 5-krát za semester	697	25,47%
5 – 10-krát za semester	562	20,53%
viac ako 10-krát za semester	1228	44,87%

2. Aké služby univerzitnej/fakultnej knižnice využívate:

žiadne	218	7,96%
len požičiavanie základnej študijnej literatúry (skriptá, učebnice)	1630	59,55%
požičiavanie odbornej literatúry rôzneho druhu	1540	56,27%
prezenčné (v študovni)	1318	48,15%
medziknižničné výpožičné služby	158	5,77%
rešeršné služby	259	9,46%
vyhľadávanie v databázach na webových stránkach knižnice	1078	39,39%
iné	153	5,59%

3. Ako často využívate služby univerzitnej/fakultnej knižnice, ktoré ste označili v otázke č.2

vôbec nevyužívam	236	8,62%
najviac 2-krát za semester	365	13,34%
3 – 5-krát za semester	763	27,88%
viac ako 5-krát za semester	1373	50,16%

4. Absolvovali ste počas doterajšieho vysokoškolského štúdia nejakú vzdelávaciu akciu (kurz, seminár, prednáška, predmet) zameraný na spôsoby vyhľadávania informácií? Ak je Vaša odpoveď áno, napíšte prosím, o akú akciu konkrétne išlo.

áno	576	21,04%
nie	2161	78,96%

5. Považujete absolvovanie vzdelávacej akcie zameranej na spôsoby vyhľadávania informácií za dôležité vzhľadom na Vaše štúdium?

nevyhnutné	420	15,35%
dôležité, ale nie nevyhnutné	1802	65,84%
skôr nedôležité	423	15,45%
zbytočné	92	3,36%

6. Odkiaľ a v akej miere ste získali poznatky o tom, ako vyhľadávať a spracúvať informácie?

zdroj	miera získania informácií		
	žiadna	nízka	vysoká
štúdium na základnej škole	908	1196	234
štúdium na strednej škole	187	1317	952
v rámci predmetov na VŠ (nie zameraných špeciálne na informačné technológie)	282	937	1155
kurz usporiadaný verejnou knižnicou	297	1494	262
informačné materiály univerzitnej/fakultnej knižnice	692	849	626
odpovede zamestnancov univerzitnej/fakultnej knižnice	475	686	1137
od spolužiakov na VŠ	172	889	1328
Iné	239	38	154

7. Vyžaduje sa od Vás v štúdiu na jednotlivých predmetoch používať aj iné informačné zdroje ako predpísané skriptá a učebnice?

nie, na každom predmete sa vyžadujú iba predpísané skriptá a učebnice	321	11,73%
vyžadujú sa len na niektorých predmetoch (maximálne 2 predmety počas semestra)	1291	47,17%
vyžadujú sa takmer v každom predmete	939	34,31%
vyžadujú sa v každom predmete	186	6,80%

8. Aké informačné pramene od Vás obvykle vyučujúci vyžadujú spracovať pre seminárne práce, referáty a podobné vystúpenia?

žiadne	108	4,23%
iba predpísané skriptá a učebnice	443	17,36%
okrem skript a učebníc aj monografie, zborníky a odborné časopisy	2001	78,41%
elektronické zdroje – <i>neboli zaznamenané odpovede</i>		

185 respondentov na túto otázku neodpovedalo.

9. Ako vyhľadávate literatúru pre seminárne práce, referáty a pod.?

nevyhľadávam vôbec	59	2,16%
prostredníctvom web prehliadačov (Google, Yahoo a pod.)	2357	86,12%
v online katalógu knižnice	1393	50,90%
v databázach dostupných na webovej stránke knižnice	796	29,08%

10. Vyžaduje sa od Vás využívanie cudzojazyčnej literatúry?

vôbec nie	1012	36,97%
v menej ako polovici predmetov	1237	45,20%
vo viac ako polovici predmetov	342	12,50%
vo všetkých predmetoch	146	5,33%

11. Vyžaduje sa od Vás pri spracovaní a písaní odborných textov aj citovanie použitých informačných prameňov?

áno – podľa predpísaných pravidiel o spôsobe citovania	2032	74,24%
áno – nie sú stanovené pravidlá pre konkrétny spôsob citovania	370	13,52%
nie – v textoch nemusíme citovať použité informačné zdroje	335	12,24%

12. Ktoré z nasledovných elektronických informačných zdrojov, ktoré sprístupňuje Vaša akademická/fakultná knižnica poznáte a využívate ?

	poznám		využívam	
Web of Knowledge - Web of Science	636	23,24%	200	7,31%
Web of Knowledge - Current Contents Connect	377	13,77%	100	3,65%
EBSCO	329	12,02%	159	5,81%
ProQuest	372	13,59%	150	5,48%
Science Direct	311	11,36%	134	4,90%
Knovel	318	11,62%	86	3,14%
Scopus	316	11,55%	118	4,31%
Blackwell / Wiley Interscience	195	7,12%	90	3,29%
JSTOR	188	6,87%	105	3,84%
Springer Link / Kluwer	160	5,85%	83	3,03%
APS	103	3,76%	39	1,42%
IEEE	171	6,25%	64	2,34%
ACM Digital Library	181	6,61%	59	2,16%
EPI alebo ASPI	271	9,90%	176	6,43%
Evidence Based Medicine Review OVID	108	3,95%	42	1,53%
Medline	302	11,03%	94	3,43%
BiblioMedica, Bibliographia Medica Slovaca	242	8,84%	103	3,76%

13. Ako často vyhľadávate odborné informácie v elektronických informačných zdrojoch, ktoré sprístupňuje Vaša univerzitná/fakultná knižnica ?

nepoznám a nevyhľadávam	873	31,90%
poznám, ale nevyhľadávam	574	20,97%
vyhľadávam 1 - 2-krát za semester	613	22,40%
vyhľadávam 3 - 5-krát za semester	294	10,74%
využívam častejšie ako 5-krát za semester	383	13,99%

14. Ak nepoznáte a nevyužívate elektronické informačné zdroje, prečo? (napíšte) – otázka ostala nevyhodnotená, nakoľko respondenti na 99% neodpovedali (slovné).

15. Využívate pri príprave referátov, príp. počítačových prezentácií informácie z dostupných elektronických informačných zdrojov?

vôbec nepripravujem	529	19,85%
najviac 2-krát za semester	1008	37,82%
3 – 5-krát za semester	550	20,64%
viac ako 5-krát za semester	578	21,69%

71 respondentov na túto otázku neodpovedalo.

16. Ak by Vám knižnica ponúkla kurz zameraný na prácu s informáciami (vyhľadávanie cez internet v rôznych knižničných katalógoch a odborných databázach u nás i vo svete), prihlásili by ste sa?

áno	572	21,05%
skôr áno	1226	45,12%
skôr nie	729	26,83%
nie	190	6,99%

20 respondentov na túto otázku neodpovedalo.

17. Ak áno, o aký typ informačného vzdelávania organizovaný univerzitnou/fakultnou knižnicou by ste mali záujem ?

informácie o službách knižnice	770	28,13%
vyhľadávanie v on-line katalógu	1233	45,05%
vyhľadávanie v databázach	1459	53,31%
vypracovanie rešerše	1010	36,90%
citovanie literatúry	865	31,60%
iné	70	2,56%

ISBN 978-80-89284-69-6

9 788089 284696